



พลโลกศึกษา: หัวเรื่อง และวัตถุประสงค์การเรียนรู้

Global Citizenship Education: Topics and Learning Objectives

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ



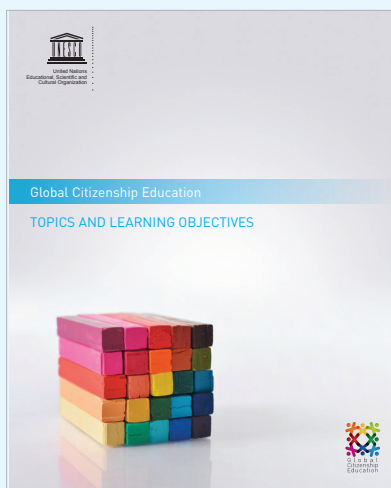


พลโลกศึกษา: หัวเรื่อง และวัตถุประสงค์การเรียนรู้

Global Citizenship Education: Topics and Learning Objectives

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

2 พลโลกศึกษา: หัวเรื่อง และวัตถุประสงค์การเรียนรู้



Published in 2015 by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 7, place de Fontenoy, 75352 Paris 07 SP, France

© UNESCO 2015

ISBN 978-92-3-100102-4



This publication is available in Open Access under the Attribution-ShareAlike 3.0 IGO (CC-BY-SA 3.0 IGO) license (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/igo/>). By using the content of this publication, the users accept to be bound by the terms of use of the UNESCO Open Access Repository (<http://www.unesco.org/open-access/terms-use-ccbysa-en>).

ต้นฉบับในการแปลและจัดพิมพ์

พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2558 (ฉบับภาษาอังกฤษ) โดย องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ยูเนสโก (UNESCO)

พลโลกศึกษา: หัวเรื่อง และวัตถุประสงค์การเรียนรู้

Global Citizenship Education: Topics and Learning Objectives

จัดพิมพ์ภาษาไทย	กันยายน พ.ศ. 2565
จำนวนพิมพ์	6,500 เล่ม
แปลและจัดพิมพ์ภาษาไทย	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ วังจันทระเกษม ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
บรรณาธิการ	เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ ชาติ วิธังาม
ปก และรูปเล่ม	ธรรมรัตน์ บุญแพทย์
พิมพ์ที่	ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 1 ถนนอุทัยนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300



คำนำในการจัดพิมพ์ฉบับภาษาไทย

พลโลกศึกษา (Global Citizenship Education: GCED) เป็นส่วนหนึ่งของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งเป็นวาระการพัฒนาภายหลังปี 2558 ระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2559 - 2573) ที่ผู้นำประเทศสมาชิกสหประชาชาติจำนวน 193 ประเทศ ได้ร่วมกันลงนามรับรองพันธสัญญาทางการเมืองระดับผู้นำ ในเอกสาร *Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development* เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก โดยในส่วนของประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในเป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยให้ความสำคัญกับเป้าประสงค์ที่ 4.7 สร้างหลักประกันว่า ผู้เรียนทุกคนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมไปถึงการศึกษาสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนและการมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืน สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคระหว่างเพศ การส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งสันติภาพและไม่ใช้ความรุนแรง ความเป็นพลเมืองของโลก เศรษฐกิจและความหลากหลายทางวัฒนธรรม และมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี 2573

การดำเนินการที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ศึกษาแนวทางการดำเนินการพลโลกศึกษา ประกอบด้วย

(1) การศึกษาแนวทางการดำเนินการ จัดโดยองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) เพื่อส่งเสริมการนำแนวคิดพลโลกศึกษา (Global Citizenship Education: GCED) เข้าไปสู่หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้มีประเทศที่เข้าร่วมโครงการ 9 ประเทศ ได้แก่ ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบด้วย ประเทศไทย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ประเทศในเอเชียใต้ ประกอบด้วย ประเทศภูฏาน อินเดีย และศรีลังกา ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบด้วยประเทศจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้

(2) การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ร่วมรากอุษาคเนย์ (Shared Histories) ร่วมกับ 7 ประเทศ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายใต้โครงการ *Promoting Intercultural Dialogue and Culture of Peace in SEA through Shared Histories* ซึ่งเป็น

โครงการที่ปลูกฝังให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจด้านภูมิหลังทางวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ของภูมิภาค ซึ่งมีส่วนช่วยลดความขัดแย้ง และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศอาเซียน

นอกจากนี้ ยังได้พยายามศึกษาแนวทางที่จะเชื่อมโยงการทำงานในประเด็นต่าง ๆ ที่ดำเนินการอยู่ก่อนและสามารถส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกได้พร้อมกันได้ ได้แก่ *การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย (Democratic Citizenship Education) สิทธิมนุษยชนศึกษา (Human Rights Education) สันติภาพศึกษา (Peace Education) การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล (Media, Information and Digital Literacy)*

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนักในบทบาทและหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการศึกษาและส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จะให้ทุกภาคส่วนร่วมเป็นพลังในการขับเคลื่อนการศึกษา การกำหนดกรอบหรือเป้าหมายในการดำเนินการเป็นภารกิจสำคัญในการสร้างวิทัศน์ร่วม จึงได้ดำเนินการแปลเอกสาร “*พลโลกศึกษา: หัวเรื่องและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ Global Citizenship Education: Topics and Learning Objectives*” เพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินการด้านพลโลกศึกษา รวมทั้งได้เพิ่มเติมประเด็นที่ช่วยให้การดำเนินการด้านพลโลกศึกษามีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น 2 ประการ กล่าวคือ 1) *ภาคผนวก 4 คำสำคัญเกี่ยวกับพลโลกศึกษา* และ 2) *ภาคผนวก 5 รายการเอกสารที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษา*

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขอขอบคุณหน่วยงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกฝ่าย ที่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดพิมพ์เอกสารฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการเรื่องพลโลกศึกษาเป็นอย่างดี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน





คำนำ

UNESCO ได้ส่งเสริมพลโลกศึกษา (Global Citizenship Education) ตั้งแต่ได้ประกาศเปิดตัวโดยเลขาธิการสหประชาชาติ ในการประชุม Global Education First Initiative (GEFI) เมื่อปี 2555 ซึ่งทำให้เกิดแรงผลักดันให้พลโลกศึกษาเป็นวาระสำคัญของโลกในเรื่องของการจัดการศึกษา

เอกสารชื่อ *พลโลกศึกษา: หัวเรื่องและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (Global Citizenship Education: Topics and Learning Objectives)* ฉบับนี้ เป็นเอกสารแนวทางการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องพลโลกศึกษาฉบับแรกของ UNESCO ซึ่งเป็นผลผลิตจากการวิจัยเชิงลึก และการประชุมของผู้เชี่ยวชาญจากหลายภาคส่วนของโลก โดยพัฒนามาจากเอกสารของ UNESCO ที่เผยแพร่ไปแล้วในชื่อ *พลโลกศึกษา: การประชุมหารือเชิงเทคนิคในเรื่องพลโลกศึกษา* (กันยายน 2556) และในช่วงเวลาดังกล่าวมีการประชุมของ UNESCO พลโลกศึกษา ครั้งที่ 1 และ 2 ที่จัดขึ้นในเดือนธันวาคม 2556 และ กันยายน 2558 ตามลำดับ ก่อนที่เอกสารจะสำเร็จ ได้นำไปทดสอบภาคสนาม โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาที่คัดเลือกจากประเทศในภูมิภาคต่างๆ ของโลก เพื่อให้มั่นใจได้ว่าเอกสารมีความเหมาะสมกับสภาพบริบทเชิงภูมิศาสตร์และสังคมวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ ข้อมูลพื้นฐานการทำงานของ UNESCO ที่จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับมโนทัศน์ที่เป็นฐานคิดของพลโลกศึกษา และชี้แนวทางการวางนโยบายและโปรแกรมต่างๆ โดยเอกสารนี้พัฒนาตอบสนองความต้องการของประเทศสมาชิก สำหรับแนวทางในการบูรณาการแนวคิดพลโลกศึกษากับระบบการศึกษา โดยนำเสนอแนวทางนำมโนทัศน์พลโลกศึกษาไปสู่การปฏิบัติ หัวเรื่องและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับช่วงวัย และสามารถปรับให้เหมาะกับบริบทที่หลากหลาย เป็นเอกสารที่ให้ทรัพยากรสำหรับนักการศึกษา นักพัฒนาหลักสูตร นักฝึกอบรม และผู้พัฒนานโยบาย ทั้งจะเป็นประโยชน์กับคนที่ทำงานการศึกษาทั้งแบบนอกระบบ และในระบบด้วย

ในห้วงเวลาที่ประชุมนานาชาติได้แสวงหาแนวทางส่งเสริมสันติภาพ คุณภาพชีวิตที่ดี ความมั่งคั่งและยั่งยืน เอกสารของ UNESCO นี้ ให้แนวทางที่เอื้อให้ประเทศสมาชิกมั่นใจว่าผู้เรียนในทุกช่วงวัยและทุกบริบทสามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นผู้ที่รับผิดชอบ เรียนรู้ อย่างมีวิจารณญาณ และมีส่วนร่วมกับสังคมในทุกระดับ มีคุณธรรม และเป็นพลโลกที่กระตือรือร้น



Qian Tang, Ph.d.

ผู้ช่วยผู้อำนวยการด้านการศึกษา

สารบัญ

คำนำในการจัดพิมพ์ฉบับภาษาไทย	3
คำนำ	5
กิตติกรรมประกาศ	9
รายการคำย่อ	11
1. บทนำ	13
1.1 พลโลกศึกษา (Global Citizenship Education) คืออะไร	15
1.2 เอกสารแนทางนี้พัฒนาอย่างไร	18
1.3 ใครเป็นผู้ใช้เอกสารนี้ และใช้อย่างไร	18
2. แนวทาง-เนื้อหาสาระของพลโลกศึกษา	21
2.1 มิติการเรียนรู้	23
2.2 ผลการเรียนรู้	23
2.3 คุณลักษณะ	24
2.4 หัวเรื่อง	25
2.5 วัตถุประสงค์	28
2.6 คำสำคัญ	28
2.7 ตารางแนวทาง	29
3. การนำแนวคิดพลโลกศึกษาไปใช้	45
3.1 แนวทางการบูรณาการแนวคิดพลโลกศึกษาในระบบการศึกษา	47
3.2 การนำแนวคิดเข้าสู่ชั้นเรียน	52
3.3 การประเมินการเรียนรู้	59
ภาคผนวก	63
ภาคผนวก 1 ทรัพยากรและแนวดำเนินการคัดสรร	65
ภาคผนวก 2 บรรณานุกรม	73
ภาคผนวก 3 รายนามผู้ที่นำเอกสารไปทดสอบภาคสนาม	82
ภาคผนวก 4 คำสำคัญเกี่ยวกับพลโลกศึกษา	83
ภาคผนวก 5 รายการเอกสารที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้พลโลกศึกษา	89

สารบัญตาราง

ตาราง A ข้อเสนอแนะโดยรวม	30
ตาราง B หัวเรื่องและการเรียนรู้	32
B.1 ระบบและโครงสร้างของท้องถิ่น ประเทศ และประชาคมโลก	34
B.2 ประเด็นปัญหาที่ส่งผลต่อปฏิสัมพันธ์และความเกี่ยวเนื่องกันของท้องถิ่น ประเทศ และประชาคมโลก	35
B.3 พลวัตของอำนาจและปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้อง	36
B.4 ความแตกต่างของอัตลักษณ์	37
B.5 ชุมชนที่แตกต่างหลากหลาย ซึ่งสมาชิกอาศัยอยู่และมีความสัมพันธ์ยึดโยงอยู่ด้วย	38
B.6 ความแตกต่างและเคารพในความหลากหลาย	39
B.7 การแสดงออกและลงมือปฏิบัติระดับบุคคลและกลุ่ม	40
B.8 พฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งความรับผิดชอบในเชิงจริยธรรม	41
B.9 การมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติ	42
ตาราง C คำสำคัญ	43

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1: มิติในทัศนหลักของพลโลกศึกษา (Global Citizenship Education)	16
ภาพที่ 2: แนวทางพัฒนา แนวทางการจัดการศึกษาในระดับประเทศ	19
ภาพที่ 3: ผลการเรียนรู้	24
ภาพที่ 4: คุณลักษณะสำคัญของผู้เรียน	25
ภาพที่ 5: หัวเรื่อง	27



กิตติกรรมประกาศ

คำแนะนำด้านการสอนนี้มีชื่อว่า *พลโลกศึกษา: หัวเรื่องและวัตถุประสงค์การเรียนรู้* มีจุดเริ่มต้นจากการได้รับมอบหมายจากองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม แห่งสหประชาชาติ (UNESCO) โดยการเตรียมการภายใต้คำแนะนำโดยรวมของ Soo Hyang Choi ผู้อำนวยการแผนการสอน การเรียนรู้ และเนื้อหาของ UNESCO รวมทั้งได้รับการประสานงาน โดย Chris Castle, Lydia Ruprecht และ Theophania Chavatzia ในส่วนด้านสุขภาพและพลโลกศึกษา

รองศาสตราจารย์ Dina Kiwan ที่ American University of Beirut และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ Mark Evans แห่งมหาวิทยาลัยโตรอนโต เป็นผู้เขียนเอกสารนี้ Kathy Attawell และ Jane Kalista ที่ปรึกษาอิสระ เป็นผู้แก้ไขร่างเอกสาร

UNESCO ได้จัดการประชุมของ Experts Advisory Group (EAG) ว่าด้วย พลโลกศึกษา (Global Citizenship Education: GCED) (ปารีส, มิถุนายน 2557) และขอขอบคุณทุกท่านที่เข้าร่วมการประชุม และให้ความเห็นเกี่ยวกับร่างเอกสารได้แก่ Abbie Raikes UNESCO สำนักงานใหญ่; Albert Motivans UIS; Alexander Leicht, UNESCO สำนักงานใหญ่; Carolina Ibarra มหาวิทยาลัย Universidad de los Andes โคลอมเบีย; Dakmara Georgescu, UNESCO เบรุต; Carolee Buckler, UNESCO สำนักงานใหญ่; Dirk Hastedt, IEA; Felisa Tibbitts กรรมการบริหารและผู้ก่อตั้ง Human Rights Education Associates, Gwang Chol Chang, UNESCO กรุงเทพฯ; Hyojeong Kim, APCEIU; Injairu Kulundu, องค์กร Activate! Change Drivers; Jeongmin Eom, APCEIU; Ji Min Cho, KICE; Jinhee Kim, KEDI; Jun Morohashi, UNESCO เฮติ; Kate Anderson Simons, LMTF, Brookings; Koji Miyamoto, OECD; Miguel Silva, ศูนย์เหนือ-ใต้ ของสภายุโรป; Muhammad Faour มหาวิทยาลัยยอร์ก; Onemus Kiminza, กระทรวงศึกษาธิการ เคนยา; Ralph Carstens, IEA; Stephanie Knox Cubbon, องค์กร Teachers With Borders; Tony Jenkins มหาวิทยาลัยโทเลโด; Werner Wintersteiner มหาวิทยาลัยคลาเรนฟอร์ด; Wing-On Lee สถาบันการศึกษาแห่งชาติ สิงคโปร์ และ Yolanda Leyvas สถาบันแห่งชาติเพื่อการประเมินการศึกษา เม็กซิโก

ความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษร และผลงานอันควรได้รับการขอบคุณจาก Akemi Yonemura, UNESCO ดาการ์; Aliénor Salmon, UNESCO กรุงเทพฯ; Amalia Miranda Serrano, UNESCO กรุงเทพฯ; Amina Hamshari, UNESCO สำนักงานใหญ่; Anantha Kumar Duraiappah, MGIEP; Christina Von Furstenberg, UNESCO สำนักงานใหญ่; Hegazi Idris Ibrahim, UNESCO เบรุต; Hugue Charnie Ngandeu Ngatta, UNESCO สำนักงานใหญ่; Musafir Shankar, MGIEP; Nabila Jamshed, MGIEP; Operti Renato, IBE ได้รับความคิดเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรจาก Margaret Sinclair, PEIC ตลอดจนการมีส่วนร่วมด้วยวาจาจากผู้เข้าร่วมการประชุมของ UNESCO เรื่อง Forum on Global Citizenship Education ครั้งที่สอง (28 - 30 มกราคม 2558)

UNESCO ขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนร่วมในกระบวนการทดสอบภาคสนาม สำหรับข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ซึ่งรวมถึง APCEIU สำหรับการประสานงานข้อเสนอแนะจากครูชาวเกาหลี และ Fadi Yarak กระทรวงศึกษาธิการและการศึกษาระดับอุดมศึกษาในเลบานอนเพื่อรับรองผลตอบรับจากเจ้าหน้าที่กระทรวง เช่นเดียวกับ Marie Christine Lecompte, Olivia Flores และ Rosie Agoi ผู้ประสานงานของ ASPnet จากประเทศแคนาดา เม็กซิโก และยูกันดาตามลำดับ พร้อมด้วยการทดสอบภาคสนามจากโรงเรียน ครู และนักเรียนในประเทศเหล่านั้น

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณ Chantal Lyard ที่ให้การสนับสนุนด้านบรรณานุกรม Aurélie Mazoyer ผู้รับหน้าที่ออกแบบและเลย์เอาต์ Martin Wickenden และ Nanna Engebretsen ผู้ประสานงานสนับสนุนการผลิตเอกสารนี้

รายการคำย่อ

APCEIU	Asia-Pacific Centre of Education for International Understanding
ASPnet	Associated School Project Network [UNESCO]
EAG	Expert Advisory Group
ECOWAS	Economic Community of West African States
ESC	Education for Social Cohesion
ESD	Education for Sustainable Development
GCED	Global Citizenship Education
GEFI	Global Education First Initiative [of the UN Secretary-General]
GIZ	Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH
HIV/AIDS	Human Immunodeficiency Virus/ Acquired Immune Deficiency Syndrome
HQ	Headquarters
IBE	International Bureau of Education [UNESCO]
ICT	Information and Communication Technology
IEA	International Association for Evaluation of Education Achievement
KEDI	Korean Educational Development Institute
KICE	Korean Institute for Curriculum and Evaluation
LWTF	Learning Metrics Task Force
LTLT	Learning to Live Together
MGIEP	Mahatma Gandhi Institute for Education for Peace and Sustainable Development
NGO	Non-Governmental Organization
OHCHR	Office of United Nations High Commissioner for Human Rights
OSCE/ODIHR	Organization for Security and Co-operation in Europe / Office for Democratic Institutions and Human Rights

รายการคำย่อ

PEIC	Protect Education in insecurity and Conflict
SDGs	Sustainable Development Goals
UIS	UNESCO Institute for Statistics
UN	United Nation
UK	United Kingdom
UNEP	United Nations Environment Programme
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNICEF	United Nations Children's Fund



บทนำ



บทนำ

1.1 พลโลกศึกษา (Global Citizenship Education) คืออะไร ?

การศึกษาให้เราเข้าใจอย่างลึกซึ้งว่า พวกเราผูกเข้าไว้ด้วยกันเหมือนเป็นชุมชนแห่งโลก
ซึ่งท้าทายเราที่จะอยู่ร่วมกันอย่างเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน

บัน คี-มุน เลขาธิการองค์การสหประชาชาติ

มนทัศน์หรือแนวคิดความเป็นพลเมืองมีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง ในอดีตความเป็นพลเมืองไม่ได้หมายรวมคนทุกคน เช่น ผู้ชายหรือเจ้าของทรัพย์สินเท่านั้นจึงจะเป็นพลเมืองได้ตามกฎหมาย¹ ช่วงทศวรรษที่ผ่านมา มีความเคลื่อนไหวเพิ่มมากขึ้นที่จะมีความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองที่มีการหลอมรวมมากขึ้น ซึ่งมีอิทธิพลมาจากการพัฒนาเกี่ยวกับสิทธิของพลเมือง สิทธิทางการเมือง และสิทธิทางสังคม² มุมมองเกี่ยวกับพลเมืองของประเทศในปัจจุบันแปรเปลี่ยนไปขึ้นอยู่กับประเทศต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นความแตกต่างในบริบทของประวัติศาสตร์การเมือง ในท่ามกลางตัวแปรมากมาย

การเพิ่มมากขึ้นของการเป็นโลกาภิวัตน์ เริ่มมีการตั้งคำถามมากขึ้นเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองที่ระบุในรัฐธรรมนูญและในมิติของโลก ถึงแม้ว่าแนวคิดเรื่องการเป็นพลเมืองที่เกินไปกว่าการในพลเมืองของรัฐชาติ ไม่ได้เป็นแนวคิดใหม่ การเปลี่ยนแปลงในบริบทของโลก ยกตัวอย่าง การเกิดขึ้นของสนธิสัญญาและผลการประชุมในระดับนานาชาติ การเกิดขึ้นของหน่วยงานและองค์กรระหว่างประเทศ การเคลื่อนไหวของความร่วมมือหน่วยงานและองค์กร และพัฒนาการของกรอบแนวคิดของสิทธิมนุษยชน ซึ่งต่างมีนัยสำคัญต่อการดำเนินการเรื่องพลโลก ทั้งนี้ มุมมองเกี่ยวกับแนวคิดความเป็นพลเมืองแตกต่างกัน ซึ่งรวมถึงขอบเขตที่ขยายและเสริมความเป็นพลเมืองที่กำหนดไว้เดิม หรือส่วนที่ยังมีการเห็นแย้งกันอยู่

พลโลก (Global Citizenship)³ หมายถึง ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่กว้างขวางขึ้นและการเป็นมนุษยชาติร่วมกัน ที่เน้นการพึ่งพาอาศัยกันทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ระหว่างระดับท้องถิ่น ประเทศ และประชาคมโลก

¹ ดูใน Healer.[1990]; Ichilov[1998]; Isin [2009].

² ดูใน Marscheall [1949].

³ UNESCO [2014]. Global citizenship education. Preparing learning for the citizenship for the challenge of the 21st century.

ความสนใจเรื่องพลโลกเพิ่มมากขึ้น เป็นผลมาจากการจัดการศึกษาและความสนใจเรื่องพลโลกศึกษา (Global Citizenship Education) ด้วย และการนำไปใช้ทั้งด้านนโยบาย หลักสูตรการเรียนการสอน⁴ พลโลกศึกษาได้นำเสนอกรอบมโนทัศน์หลักสามมิติ ที่เป็นจุดร่วมของคำนิยามที่หลากหลาย และการตีความของคำว่าพลโลกศึกษา มิติกรอบมโนทัศน์พัฒนามาจากการศึกษาวรรณกรรม งานกรอบแนวคิด วิธีการ และหลักสูตรพลโลกศึกษา รวมทั้งผลการประชุมปรึกษาหารือและการทำงานด้านนี้ของ UNESCO ซึ่งเป็นฐานข้อมูลพื้นฐานในการนิยามเรื่องเป้าหมายของพลโลกศึกษา วัตถุประสงค์การเรียนรู้และสมรรถนะ รวมทั้งการประเมินการเรียนรู้ มิติของมโนทัศน์หลักของพลโลกศึกษา ประกอบด้วยความรู้ สังคมและอารมณ์ และพฤติกรรม ซึ่งสัมพันธ์กันตามที่น่าเสนอข้างล่าง ตัวชี้วัดและกรอบการเรียนรู้เน้นไปที่กระบวนการเรียนรู้ ดังนี้

ภาพที่ 1: มิติมโนทัศน์หลักของพลโลกศึกษา (Global Citizenship Education)

ความรู้ (Cognitive)
ได้รับความรู้ ความเข้าใจ และการคิดวิจารณ์ญาณเกี่ยวกับประเด็นของโลก ภูมิภาค ประเทศ และท้องถิ่น การเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน (Interconnectedness) และการพึ่งพาอาศัยกัน (Interdependency) ของประเทศ และประชากรที่แตกต่างหลากหลาย
สังคมและอารมณ์ (Socio-emotional)
การมีความรู้สึกของการเป็นเจ้าของร่วมที่มีความเป็นมนุษย์ร่วมกัน แบ่งปันคุณค่าและความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy) ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน (Solidarity) และเคารพในความแตกต่างและความหลากหลาย
พฤติกรรม (Behavioral)
การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและรับผิดชอบต่อระดับท้องถิ่น ประเทศ ภูมิภาค และโลก เพื่อให้โลกมีสันติภาพและความยั่งยืนเพิ่มมากขึ้น

พลโลกศึกษามีเป้าหมายเพื่อการเปลี่ยนแปลง ด้วยการสร้างความรู้ ทักษะ คุณค่า และเจตคติ ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมกับโลกที่เข้าใจความเป็นของทุกคน ความเป็นธรรม และสันติภาพเพิ่มมากขึ้น พลโลกศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลาย โดยใช้มโนทัศน์และวิถีวิธีที่มีใช้กันอยู่แล้วในหลากหลายสาขาวิชา โดยรวมเรื่องมนุษยชนศึกษา สันติภาพศึกษา การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และการศึกษาเพื่อความเข้าใจ

⁴ ดูใน Albala-Bertrand [1995]; banks [2004]; Merryfield [1998]. Peters, Britton and Blee [2008].

นานาชาติ⁵ และมีเป้าหมายที่ก้าวหน้าครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาเหล่านั้น พลโลกศึกษาได้ประยุกต์แนวคิดมุมมองแบบการศึกษาตลอดชีวิต เริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัยและเชื่อมโยงไปตามระดับการศึกษาต่างๆ ไปถึงวัยผู้ใหญ่ ที่ให้ความสำคัญทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ หลักสูตรแบบเป็นทางการ และกิจกรรมเสริมหลักสูตร การมีส่วนร่วมแบบทั่วไป และแบบไม่เป็นทางการ⁶

พลโลกศึกษามีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถ ดังนี้

- พัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างของหน่วยงาน/องค์กรระดับโลก สิทธิและความรับผิดชอบ ประเด็นระดับโลกและความเชื่อมโยงระหว่างกัน ระบบและกระบวนการในระดับภูมิภาคและระดับโลก
- เข้าใจและชื่นชมอัตลักษณ์ที่แตกต่างและหลากหลาย เช่น วัฒนธรรม ภาษา ศาสนา เพศ และคุณค่าร่วมของมนุษยชาติ และพัฒนาทักษะที่จะอยู่ร่วมกันในโลกที่มีความซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น
- พัฒนาและประยุกต์ใช้ทักษะสำหรับความฉลาดรู้ด้านพลเมือง เช่น การสืบสอบอย่างมีวิจารณญาณ ความฉลาดรู้ข้อมูลเทคโนโลยีและสื่อ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดตัดสินใจแก้ปัญหา การประนีประนอม การสร้างสันติภาพ การรับผิดชอบต่อบุคคลและสังคม
- เข้าใจและประเมินความเชื่อและคุณค่า ที่มีผลต่อการตัดสินใจการเมืองและสังคม การรับรู้เกี่ยวกับความเป็นธรรมทางสังคม และการตื่นตัวทางการเมือง
- พัฒนาเจตคติของความเอื้ออาทร เข้าอกเข้าใจผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม และเคารพความหลากหลาย
- พัฒนาคุณค่าของยุติธรรมและความเป็นธรรมทางสังคม มีทักษะในการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ ความไม่เท่าเทียมที่มาจากเรื่องเพศ เศรษฐฐานะ วัฒนธรรม ศาสนา อายุ และประเด็นอื่นๆ
- มีส่วนร่วมและพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นร่วมสมัยของโลก ทั้งที่อยู่ในระดับท้องถิ่น ประเทศและโลก ด้วยการเข้ามีส่วนร่วมรับผิดชอบ และเป็นพลโลกที่มีส่วนร่วม

เรื่องความเท่าเทียมทางเพศ พลโลกศึกษาให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของการศึกษาเพื่อสร้างความเท่าเทียมทางเพศ ซึ่งถือเป็นภารกิจหลักหนึ่งในสองงานเร่งด่วนของ UNESCO ที่พลโลกศึกษาเน้น เรื่องสิทธิมนุษยชนและความเท่าเทียมทางเพศเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ เด็กชายหญิงเรียนรู้เกี่ยวกับเจตคติค่านิยมเรื่องเพศ บทบาท ความคาดหวังและพฤติกรรมทั้งที่บ้านและสถานศึกษา พลโลกศึกษาสามารถสนับสนุนความเท่าเทียมผ่านการพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติและค่านิยม เพื่อส่งเสริมความเสมอภาคชายและหญิง เคารพในเรื่องเพศสภาพ และพัฒนาเยาวชนให้สามารถตั้งคำถามอย่างมีวิจารณญาณเรื่องบทบาททางเพศ และยับยั้งการกีดกันและแบ่งแยกเรื่องเพศ

⁵ UNESCO [2014]. Education Strategy 2014-2021. น. 46

⁶ UNESCO [2014]. Global citizenship education: Preparing learner for the challenge of the 21st century.

1.2 เอกสารแนวทางนี้พัฒนามาอย่างไร

เอกสารแนวทางพัฒนามาจากงานวิจัยและผลการดำเนินการเรื่องพลโลกศึกษา ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากเอกสารและผลการประชุมในเรื่องที่เกี่ยวข้องของ UNESCO⁷ พร้อมด้วยแนวความคิดจากผู้เชี่ยวชาญด้านพลโลกศึกษาและตัวแทนนักเรียน เอกสารได้รับการทบทวนจากการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (The Experts Advisory Group: EAG) ที่จัดโดย UNESCO พร้อมด้วยผู้เชี่ยวชาญทั้งภายในองค์กรและภายนอกที่มาจากภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก จากสาขาวิชาพลโลกศึกษา การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาหลักสูตรและการศึกษานอกระบบโรงเรียน ทีม EAG ได้อภิปรายและให้ข้อมูลป้อนกลับในการประชุมพิจารณาเอกสารร่างฉบับแรกในเดือนกันยายนและตุลาคม ปี 2557 เอกสารแนวทางได้พัฒนาขึ้นระหว่างการประชุมครั้งสองเกี่ยวกับเรื่องพลโลกศึกษา [กรุงปารีส, มกราคม 2558] และได้ข้อมูลสะท้อนจากผู้เข้าร่วมการประชุม

ก่อนลงข้อสรุปสุดท้าย ได้นำเอกสารแนวทางนี้ไปทดสอบ โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษา ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ นักพัฒนาหลักสูตร และคณะครูจากประเทศที่ได้รับการคัดเลือกจากทุกภูมิภาคของโลก

เอกสารแนวทางฉบับพิมพ์ครั้งแรก เป็นเหมือนเอกสารที่มีชีวิต ซึ่งในฉบับบรรณาธิการกิจครั้งต่อไป จะเรียนรู้จากการนำไปใช้ในบริบทที่แตกต่างกัน เพื่อให้มีความเหมาะสม และเอื้อต่อการนำไปใช้ให้มากขึ้น UNESCO ยินดีรับคำชี้แนะ ตัวอย่างจากงานวิจัย และผลการดำเนินการ เพื่อนำมาพัฒนาเอกสารแนวทางในฉบับปรับปรุงต่อไป

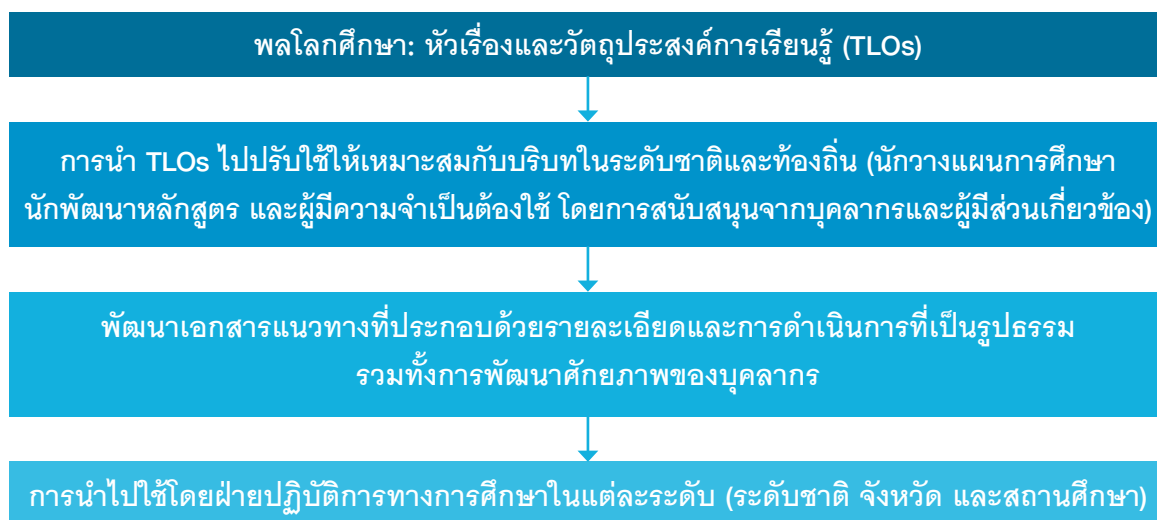
1.3 ใครเป็นผู้ใช้เอกสารนี้ และใช้อย่างไร

เอกสารแนวทางนี้ตั้งใจให้เป็นข้อมูลสำหรับนักการศึกษา นักพัฒนาหลักสูตร ผู้จัดการอบรม และผู้กำหนดนโยบาย และยังเป็นข้อมูลที่จะมีประโยชน์กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกฝ่าย ที่จะออกแบบ และวางแผนการนำแนวคิดพลโลกศึกษาไปใช้ในการจัดการศึกษา ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ตัวอย่างนักการศึกษาใช้เอกสารนี้เป็นข้อมูลสำหรับสร้างความเข้าใจเรื่องพลโลกศึกษา และใช้เป็นทรัพยากรในการจัดกิจกรรม นักพัฒนาหลักสูตรใช้ในการปรับหัวเรื่องและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ไปให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศ และใช้ประกอบการพัฒนาหลักสูตรแห่งชาติ ผู้กำหนดนโยบายใช้เป็นกรอบแนวทางในการประเมินบทบาทของพลโลกศึกษา และกำหนดความเชื่อมโยงเข้ากับการจัดการศึกษาของประเทศ

⁷ ตัวอย่าง Global Citizenship Education. An emerging perspective. โดยใช้การประชุมเชิงเทคนิคจากผู้เชี่ยวชาญเรื่องพลโลกศึกษา [กันยายน 2556] และ Global Citizenship Education: Preparing learners for the challenge of the 21st century. งานสังเคราะห์การประชุม UNESCO เรื่องพลโลกศึกษา [ธันวาคม 2556].

คำแนะนำด้านล่างนี้ ออกแบบให้มีความยืดหยุ่นที่อนุญาตให้มีการปรึกษาหารือกัน การปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของประเทศ ที่จะหาจุดเชื่อมต่อให้เหมาะสม ใช้เป็นข้อมูลสำหรับพัฒนาให้มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น ใช้ในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร และใช้ในกระบวนการนำแนวคิดพลโลกศึกษาไปใช้ รวมทั้งใช้เป็นเอกสารสำหรับปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้อง

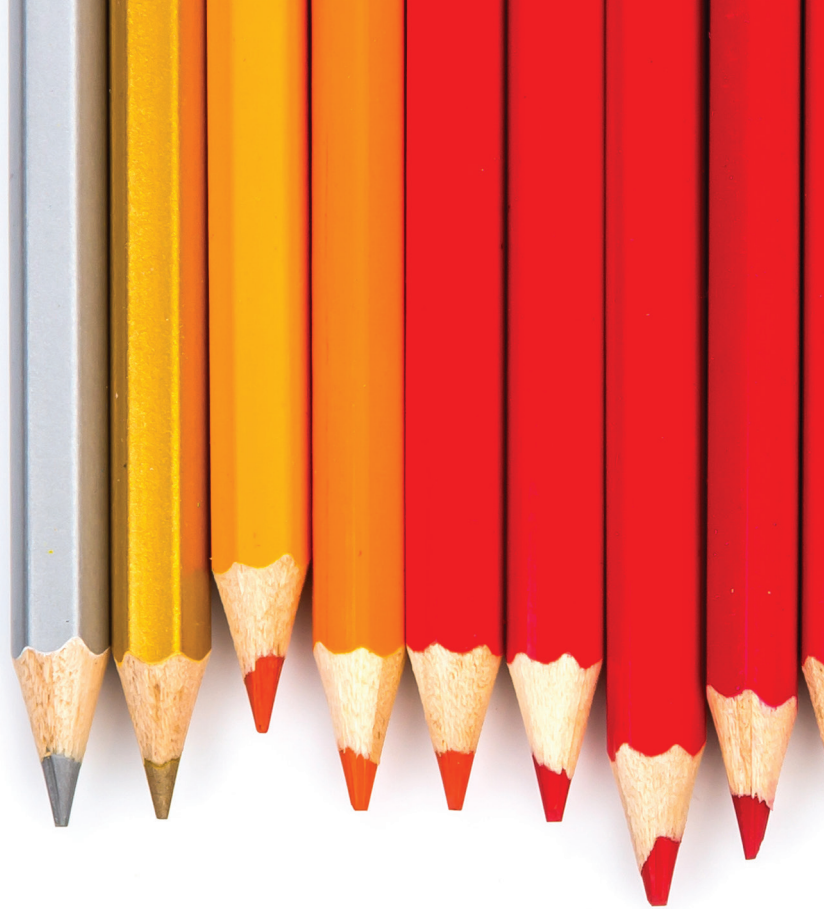
ภาพที่ 2: แนวทางการพัฒนา แนวทางการจัดการศึกษาในระดับประเทศ



เอกสารแนวทางนี้ไม่ได้กำหนดการนำไปใช้เป็นเชิงสั่งการที่แข็งตัว แต่ออกแบบให้เป็นกรอบแนวทางกว้างๆ สำหรับการดำเนินการจัดการศึกษาพลโลกศึกษา ที่สะดวกและง่ายสำหรับการปรับให้เหมาะสมกับประเทศและบริบทต่างๆ สามารถนำไปต่อยอดกับงานที่ดำเนินการอยู่ก่อนแล้ว ที่สามารถเชื่อมโยงสัมพันธ์กันได้ เช่น การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง สิทธิมนุษยชนศึกษา การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การศึกษาเพื่อความเข้าใจนานาชาติ หรืออื่นๆ

หัวเรื่องและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่เสนอแนะในเอกสารนี้อาจไม่สมบูรณ์ครบถ้วน การนำไปใช้จึงสามารถปรับ เพิ่มเติมหัวเรื่อง หรือประเด็นที่สัมพันธ์กับท้องถิ่นได้ตามความเหมาะสม ยิ่งไปกว่านั้น ประเด็นการเรียนรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาในยุคของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง ผันผวน สามารถนำมาผนวกเข้าไปได้ด้วย บางหัวข้อหรือวัตถุประสงค์ก็อาจปรากฏในเอกสารการจัดการศึกษาหรือโปรแกรมที่ดำเนินการอยู่แล้ว ในกรณีนี้เอกสารที่พัฒนาขึ้นก็สามารถเป็นเอกสารแนวทาง ใช้ในการตรวจสอบหรืออ้างอิงในการทำงาน เพื่อใช้เติมในส่วนที่ยังขาดหรือยังไม่สมบูรณ์ ทำให้เป็นการเสริมความเข้มแข็งให้แก่โปรแกรมที่มีอยู่ก่อนแล้ว

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (The Sustainable Development Goals) ข้อ 4.7 สร้างหลักประกันว่าผู้เรียนทุกคนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมไปถึงการศึกษาสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนและการมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืน สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคระหว่างเพศ การส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งสันติภาพและไม่ใช้ความรุนแรง ความเป็นพลเมืองของโลก เคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี 2573



แนวทาง - เนื้อหาสาระของพลโลกศึกษา





แนวทาง – เนื้อหาสาระของพลโลกศึกษา

2.1 มิติการเรียนรู้

พลโลกศึกษามีพื้นฐานจากมิติการเรียนรู้ 3 ด้าน ประกอบด้วยด้านความรู้ ด้านสังคมและอารมณ์ และด้านพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ 4 เสาหลักการเรียนรู้ ที่นำเสนอในเอกสารรายงานเรื่อง *Learning: The Treasure Within การเรียนรู้ การเรียนเพื่อลงมือทำ และเรียนเพื่ออยู่ร่วมกัน*

- ด้านความรู้ ความรู้และทักษะการคิดที่จำเป็นสำหรับโลกและความซับซ้อน
- ด้านอารมณ์และสังคม คุณค่า เจตคติ และทักษะทางสังคม ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาด้านเจตคติ จิตวิทยา และกายภาพ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างรับผิดชอบและมีสันติภาพ
- ด้านพฤติกรรม สร้าง แสดงออก และฝึกการนำไปใช้และมีส่วนร่วม

ผลการเรียนรู้ที่สำคัญ คุณลักษณะหลัก หัวเรื่อง และวัตถุประสงค์ที่แนะนำในเอกสารแนวทางนี้ อยู่บนมิติการเรียนรู้หลัก 3 ประการ ที่กำหนดข้างต้น ซึ่งจะเป็นกรอบแนวทางที่สัมพันธ์และบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ที่มีอยู่แล้ว ซึ่งไม่ใช่เป็นการเรียนรู้ที่แตกต่างออกไปจากที่มีอยู่แล้ว

2.2 ผลการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้บรรยายเรื่องความรู้ ทักษะ ค่านิยม และเจตคติ ที่ผู้เรียนควรได้รับและแสดงในฐานะเป็นผลของการดำเนินการพลโลกศึกษา การเชื่อมประสานระหว่างมิติการเรียนรู้หลัก 3 ประการข้างต้น (ความรู้ อารมณ์และสังคม และพฤติกรรม) ต่อไปนี้เป็นผลการเรียนรู้ที่กำหนดในเอกสารแนวทาง ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3: ผลการเรียนรู้

ความรู้ (Cognitive)
- ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นของท้องถิ่น ประเทศ และโลก ความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน และการพึ่งพาอาศัยกัน ของประเทศ และประชากร - ผู้เรียนพัฒนาทักษะสำหรับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเชิงวิพากษ์
สังคมและอารมณ์ (Socio-emotional)
- ผู้เรียนมีประสบการณ์ของความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมของความเป็นมนุษยชาติ การแบ่งปันคุณค่าและความรับผิดชอบ บนพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน - ผู้เรียนพัฒนาค่านิยมของความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เคารพในความแตกต่างและความหลากหลาย
พฤติกรรม (Behavioral)
- ผู้เรียนแสดงอย่างมีประสิทธิภาพและรับผิดชอบต่อในระดับท้องถิ่น ประเทศ และโลก สำหรับการเพิ่มพูนให้โลกมีสันติภาพและความยั่งยืน - ผู้เรียนพัฒนาแรงจูงใจและเจตจำนงที่จะกระทำ

2.3 คุณลักษณะ

เอกสารแนวทางได้กำหนดคุณลักษณะผู้เรียน 3 ประการ ที่สัมพันธ์กับพลโลกศึกษาและสัมพันธ์กับคุณภาพและคุณลักษณะของพลโลกศึกษา มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สัมพันธ์กับผลการเรียนรู้หลักดังกล่าวข้างต้น ประกอบด้วย ความรอบรู้ที่จะเข้าใจและมีวิจารณญาณ การเชื่อมโยงทางสังคมและเคารพในความหลากหลาย ความรับผิดชอบต่ออย่างมีคุณธรรมและการมีส่วนร่วม คุณลักษณะของผู้เรียนสามประการนั้น พัฒนามาจากการศึกษาทบทวนเอกสารกรอบมโนทัศน์พลเมืองศึกษา การทบทวนวิธีการสอนและหลักสูตร รวมทั้งการประชุมผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่ดำเนินการโดย UNESCO เรื่องพลโลกศึกษา คุณลักษณะดังกล่าวโดยสังเขป ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4: คุณลักษณะสำคัญของผู้เรียน

ความรอบรู้ที่จะเข้าใจและมีวิจารณ์ญาณ

ความรู้เกี่ยวกับระบบการปกครองของโลก โครงสร้างและประเด็น เข้าใจความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างโลกและท้องถิ่น ความรู้และทักษะของความฉลาดรู้ด้านพลเมือง การสืบสอบอย่างมีวิจารณ์ญาณ และวิเคราะห์ ด้วยการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในกระบวนการเรียนรู้

ผู้เรียนพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับโลก ประเด็นระดับโลก ระบบและโครงสร้างการทำงาน รวมทั้งการเมือง ประวัติศาสตร์ และเศรษฐกิจ เข้าใจเรื่องสิทธิและความรับผิดชอบของปัจเจกและกลุ่ม ความรับผิดชอบต่อสังคม และเข้าใจความเชื่อมโยงสัมพันธ์ทั้งในประเด็นระดับท้องถิ่น ประเทศ และประชาคมโลก โครงสร้างและกระบวนการ ผู้เรียนพัฒนาทักษะและการสืบสอบอย่างมีวิจารณ์ญาณ (เช่น การรู้แหล่งการสืบค้นข้อมูล วิเคราะห์ และการใช้หลักฐาน) ความฉลาดรู้ทางการใช้สื่อ และเข้าใจว่าข้อมูลข่าวสารมีวิธีการสร้างสื่อและสื่อสารอย่างไร พัฒนาความสามารถที่จะเข้าถึงประเด็นเกี่ยวกับโลก (เช่น โลกาภิวัตน์ ความพึ่งพากัน การอพยพพลัดถิ่น สันติภาพและความขัดแย้ง การพัฒนาที่ยั่งยืน) โดยการสืบเสาะที่มีการวางแผนงาน การวิเคราะห์ข้อมูล และสื่อสารข้อค้นพบ ประเด็นสำคัญคือการใช้ภาษาที่มีความเฉพาะทางมากขึ้น ความฉลาดรู้อย่างมีวิจารณ์ญาณที่กำกับโดยภาษาอังกฤษ และผู้พูดที่ไม่ชำนาญภาษาอังกฤษใช้ในการเข้าถึงข้อมูล เน้นการพัฒนาความฉลาดรู้ทางการเมืองอย่างมีวิจารณ์ญาณ และเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อที่ส่งเสริมให้กระทำในฐานะพลเมืองที่มีเป้าหมายชัดเจน

การเชื่อมโยงทางสังคมและเคารพในความหลากหลาย

เข้าใจเรื่องอัตลักษณ์ การสัมพันธ์ และการเป็นเจ้าของ เข้าใจและแบ่งปันคุณค่าร่วมของความเป็นมนุษย์ พัฒนา และชื่นชม เคารพในความแตกต่างและหลากหลาย เข้าใจความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างความแตกต่างหลากหลายและการร่วมกัน

ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์ และการอยู่ในความสัมพันธ์ที่ต่างกันไป (ตัวอย่าง: ครอบครัว โรงเรียน ชุมชนท้องถิ่น และประเทศ) ที่จะเป็นพื้นฐานความเข้าใจความสัมพันธ์ในมิติของโลก พัฒนาความเข้าใจของความแตกต่างและความหลากหลาย (ตัวอย่าง: วัฒนธรรม ภาษา เพศ เพศสภาพ ศาสนา) ความเชื่อและคุณค่าที่มีอิทธิพลต่อโลกทัศน์ของผู้คนที่ทำให้แตกต่างกัน ผู้เรียนพิจารณาปัจจัยร่วมที่นำไปสู่ความแตกต่าง เหตุผลและผลกระทบของการไม่เท่าเทียมและการแบ่งแยก ผู้เรียนพิจารณาปัจจัยร่วมที่นำไปสู่ความแตกต่าง และพัฒนาความรู้ ทักษะ คุณค่าและเจตคติ ที่จะเคารพความแตกต่างและอยู่ร่วมกับผู้อื่น

ความรับผิดชอบอย่างมีคุณธรรมและการมีส่วนร่วม

บนพื้นฐานแนวทางของสิทธิมนุษยชน ครอบคลุมเจตคติและค่านิยมของการเอื้ออาทรต่อผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม ความรับผิดชอบและการเปลี่ยนแปลงระบบบุคคลและระดับสังคม พัฒนาทักษะสำหรับการมีส่วนร่วมในชุมชน และการมีส่วนช่วยเหลือเพื่อโลกที่ดีกว่าผ่านการรับปฏิบัติกรอย่างรับรู้ มีคุณธรรม และมีสันติภาพ

ผู้เรียนสืบสอบความเชื่อและความเข้าใจของตนเองและของผู้อื่น เข้าใจเรื่องความคิดและความเชื่อที่ส่งต่อการตัดสินใจทางการเมืองและทางสังคมในระดับท้องถิ่น ประเทศ ภูมิภาค และประชาคมโลก และท้าทายสำหรับรัฐบาลที่ตรงข้ามหรือเป็นข้อขัดแย้งทั้งความเชื่อและคุณค่า ผู้เรียนพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นความเป็นธรรมทางสังคมในบริบทระดับท้องถิ่น ประเทศ ภูมิภาค และประชาคมโลก และกลไกที่ส่งผลกระทบเชื่อมโยงถึงกัน ประเด็นทางจริยธรรม (ตัวอย่าง: การเชื่อมโยงเรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ สิทธิบริโภคนิยม โลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ การค้าที่เป็นธรรม การอพยพพลัดถิ่น ความยากจนและความมั่งคั่ง การพัฒนาที่ยั่งยืน การก่อการร้าย สงคราม) ผู้เรียนได้รับการคาดหวังว่า จะสะท้อนความขัดแย้งทางจริยธรรมที่เชื่อมโยงกับความรับผิดชอบทางการเมือง และสังคม และผลกระทบที่กว้างขึ้นจากทางเลือกและการตัดสินใจ ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติและค่านิยมที่จะเอื้ออาทรต่อผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม และการลงมือกระทำในฐานะพลเมือง ซึ่งรวมถึง ความเมตตากรุณา ความเห็นอกเห็นใจ การมีส่วนร่วม สานเสวนา การประกอบการทางสังคม และการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับโอกาสในการมีส่วนร่วมทั้งในระดับท้องถิ่น ประเทศ และประชาคมโลก ตัวอย่างเช่น การกระทำทั้งในระดับบุคคลและระดับการร่วมมือกันที่จะเสนอประเด็นเกี่ยวกับโลก และความยุติธรรมทางสังคม

2.4 หัวเรื่อง

สืบเนื่องจากคุณลักษณะของผู้เรียนดังกล่าวข้างต้น มิติที่เชื่อมสัมพันธ์ของการเรียนรู้และผลการเรียนรู้หลักของผู้เรียน หัวเรื่อง 9 เรื่อง โดยจำแนกเป็นคุณลักษณะละ 3 ประเด็น ที่นำเสนอในเอกสารแนวทางนี้ เป็นดังนี้

ภาพที่ 5: หัวเรื่อง

ความรู้ที่เข้าใจและมีวิจาร์ณญาณ

1. ระบบและโครงสร้างสังคมของท้องถิ่น ประเทศ และประชาคมโลก
2. ประเด็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อปฏิสัมพันธ์และความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันของท้องถิ่น ประเทศ และประชาคมโลก
3. พลวัตของอำนาจและปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้อง

การเชื่อมโยงทางสังคมและเคารพในความหลากหลาย

4. ความแตกต่างของอัตลักษณ์
5. ชุมชนที่แตกต่างหลากหลาย ซึ่งสมาชิกอาศัยอยู่และมีความสัมพันธ์ยึดโยงอยู่ด้วย
6. ความแตกต่างและเคารพในความหลากหลาย

ความรับผิดชอบอย่างมีคุณธรรมและการมีส่วนร่วม

7. การแสดงออกและลงมือปฏิบัติระดับบุคคลและกลุ่ม
8. พฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งความรับผิดชอบต่อในเชิงจริยธรรม
9. การมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติ

บนพื้นฐานของหัวเรื่องเหล่านี้ นำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ตามช่วงวัยและธีมเรื่อง

2.5 วัตถุประสงค์

แต่ละหัวข้อที่กล่าวถึงก่อนหน้านี้ มีการแนะนำวัตถุประสงค์การเรียนรู้เฉพาะ 4 กลุ่ม และธีมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกำหนดให้สอดคล้องกับกลุ่มช่วงวัยและระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ดังนี้

- ระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาตอนต้น (5-9 ปี)
- ระดับประถมศึกษาตอนปลาย (9-12 ปี)
- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (12-15 ปี)
- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (15-18 ปีขึ้นไป)

ความตั้งใจของการนำเสนอวัตถุประสงค์การเรียนรู้ตามระดับของความซับซ้อนโดยทำเสนอแนวทางแบบหลักสูตรต่อเนื่อง (Spiral curriculum approach) โดยมโนทัศน์เกี่ยวข้องกับพลโลกศึกษาสามารถนำไปใช้ได้ เริ่มตั้งแต่ในระดับก่อนประถมศึกษา หรือระดับประถมศึกษาตอนต้น การสอนจะเพิ่มความลึกซึ้งและซับซ้อนเพิ่มขึ้น ผ่านการจัดการศึกษาไปแต่ละระดับ เนื่องจากระบบการจัดการศึกษา การจัดระดับการศึกษา และการจัดแบ่งช่วงวัยของนักเรียนในแต่ละประเทศจะแตกต่างกันไป กลุ่มข้อมูลที่น่าเสนอเหล่านี้จึงเป็นเพื่อการบ่งชี้ ผู้นำไปใช้มีอิสระที่จะเลือก ปรับเปลี่ยน และจัดการเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของแต่ละประเทศ และความพร้อมของผู้เรียน⁸

2.6 คำสำคัญ

เพื่อเป็นแรงบันดาลใจและอำนวยความสะดวกในการอภิปรายและจัดกิจกรรมตามหัวข้อ และวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่น่าเสนอในเอกสารแนวทางนี้ จึงมีรายการคำสำคัญที่แนะนำไว้ ซึ่งได้จัดไว้ตามธีมรายการนี้สามารถเพิ่มเติมประเด็นที่เกี่ยวข้องในแต่ละบริบท

⁸ ระหว่างกระบวนการทบทวน มีความคิดเห็นที่ต่างกันบ้างเกี่ยวกับความเหมาะสมของกับช่วงวัยของผู้เรียนกับหัวเรื่องและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษาตอนต้น ผู้ทบทวนเอกสารเสนอว่าไม่ควรประเมินความสามารถของเด็กเล็ก วิธีการหนึ่งในการแก้ปัญหาคือการแนะนำใช้วิธีการที่สร้างสรรค์และแนวทางที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์มากขึ้น ได้แก่ การเล่นเกม การดูหนัง หรือวิธีการอื่นๆ ที่นักวิชาการพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหมาะสมกับบริบทและผู้เรียน

2.7 ตารางแนวทาง

ตารางต่อไปนี้เสนอ 3 มิติของการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้สำคัญ คุณลักษณะหลักของผู้เรียน หัวเรื่อง และวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับช่วงวัย และระดับการศึกษาต่าง ๆ ตลอดจนคำสำคัญที่ใช้ในการอภิปราย

- **ตาราง A** นำเสนอตารางคำแนะนำและแสดงให้เห็นว่าส่วนต่างๆ เชื่อมโยงกันอย่างไร
- **ตาราง B** เป็นรายละเอียดเพิ่มเติมของตาราง A นำเสนอวัตถุประสงค์การเรียนรู้อย่างละเอียดตามระดับอายุ ระดับการศึกษา สำหรับแต่ละหัวเรื่อง
- **ตาราง B.1 ถึง B.9** อธิบายรายละเอียดในแต่ละหัวเรื่องและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยให้รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับสิ่งที่คาดหวังให้ผู้เรียนเข้าใจ และสามารถทำได้ ตลอดจนความรู้ ทักษะ ค่านิยม และ เจตคติที่พวกเขาคาดหวังที่จะพัฒนาในแต่ละระดับขั้นของการเรียนรู้ ตารางในแต่ละระดับได้ผนวกวัตถุประสงค์การเรียนรู้และธีม เพื่อให้เห็นลำดับการเรียนรู้ไปเป็นขั้นตอน และจากง่ายไปสู่ประเด็นที่ซับซ้อนขึ้น
- **ตาราง C** เป็นรายการข้อเสนอแนะของคำสำคัญที่จะช่วยจุดประกายและให้ประเด็นสำหรับการอภิปรายและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

ตารางเหล่านี้เป็นข้อบ่งชี้ที่ไม่ได้มีเป้าหมายที่จะกำหนดแบบตายตัว จึงสามารถปรับ หรือเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสมกับบริบทระดับประเทศและท้องถิ่น

นอกจากนี้ควรเข้าใจอย่างชัดเจนว่าตารางเหล่านี้ นำเสนอเป็นแผนผังและไม่ได้หมายถึงให้ดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบแยกขาดออกจากกัน แต่ในกระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนเชื่อมโยงและส่งเสริมซึ่งกันและกัน

ตาราง A: ข้อเสนอแนะโดยรวม

ตาราง A เสนอภาพรวมของโครงสร้างเอกสารแนวทาง โดยอยู่บนพื้นฐานข้อมูล 3 มิติของการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้หลัก คุณลักษณะสำคัญของผู้เรียน หัวเรื่องการเรียนรู้ รวมทั้งเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยแสดงความเชื่อมโยงสัมพันธ์ขององค์ประกอบการเรียนรู้ทั้งแนวดิ่งและแนวนอน

พลเมืองโลกศึกษา (Global Citizenship Education)

มิติการของเรียนรู้ (Domain of Learning)

ความรู้
(Cognitive)

สังคมและอารมณ์
(Socio – emotional)

พฤติกรรม
(Behavioral)

ผลการเรียนรู้หลัก (Key Learning Outcomes)

- มีความรู้ความเข้าใจ และคิดเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับประเด็นตกเถียงระดับท้องถิ่น ประเทศ ภูมิภาค และโลก และภาวะที่ประเทศต่าง ๆ และประชากรของโลกพึ่งพาอาศัยกัน (Interdependency) และเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน (Interconnectedness)
- ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดเชิงวิพากษ์

- ผู้เรียนมีความรู้สึกยึดโยงกับเพื่อนมนุษย์มีค่านิยมและความรับผิดชอบร่วมกันบนพื้นฐานของหลักสิทธิมนุษยชน
- ผู้เรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy) ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน (Solidarity) ความเคารพในความแตกต่างและหลากหลาย

- ผู้เรียนแสดงออกและลงมือปฏิบัติอย่างรับผิดชอบ และมีประสิทธิภาพเพื่อสร้างโลกที่ยั่งยืนและมีสันติมากขึ้นทั้งในระดับท้องถิ่น ประเทศ ภูมิภาค และโลก
- ผู้เรียนได้พัฒนาแรงจูงใจ (Motivation) และความเต็มอกเต็มใจ (Willingness) ที่จะลงมือปฏิบัติในสิ่งที่สำคัญจำเป็นในฐานะพลเมืองโลก

คุณลักษณะสำคัญของผู้เรียน (Key Learner Attributes)

- รู้เท่าทันเชิงวิพากษ์ มีความรู้เพียงพอ
- รู้เกี่ยวกับประเด็นตกเถียง โครงสร้างการบริหารจัดการ และระบบบรรษัทภิบาลระดับท้องถิ่น ประเทศ และโลก
 - เข้าใจเรื่องการพึ่งพาอาศัยกัน และความเชื่อมโยงระหว่างท้องถิ่นและโลก
 - มีทักษะในการสืบสอบเชิงวิพากษ์ และการวิเคราะห์

- ยึดโยงกับสังคม เคารพความหลากหลาย
- พัฒนาและจัดการอัตลักษณ์ ความสัมพันธ์ และความรู้สึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งของสังคม
 - แลกเปลี่ยนค่านิยมและความรับผิดชอบบนพื้นฐานสิทธิมนุษยชน
 - พัฒนาทัศนคติต่อความแตกต่างและความหลากหลาย อย่างเหมาะสมและรับผิดชอบ

- ตื่นตัวมีส่วนร่วม รับผิดชอบอย่างมีจริยธรรม
- แสดงออกซึ่งทักษะ ค่านิยม ความเชื่อ และทัศนคติ ได้อย่างเหมาะสม
 - แสดงความรับผิดชอบต่อระดับบุคคลและสังคม เพื่อสร้างโลกที่สันติและยั่งยืน
 - พัฒนาแรงจูงใจและความเต็มอกเต็มใจที่จะรักษาประโยชน์สาธารณะ

หัวเรื่องการเรียนรู้ (Topics)

1. ระบบและโครงสร้างสังคมของท้องถิ่น ประเทศ และประชาคมโลก
2. ประเด็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อปฏิสัมพันธ์และความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันของท้องถิ่น ประเทศ และประชาคมโลก
3. พลวัตของอำนาจและปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้อง

4. ความแตกต่างของอัตลักษณ์
5. ชุมชนที่แตกต่างหลากหลาย ซึ่งสมาชิกอาศัยอยู่ และมีความสัมพันธ์ยึดโยงอยู่ด้วย
6. ความแตกต่างและการเคารพในความหลากหลาย

7. การแสดงออกและลงมือปฏิบัติระดับบุคคลและกลุ่ม
8. พฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งความรับผิดชอบในเชิงจริยธรรม
9. การมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติ

จุดประสงค์การเรียนรู้ จำแนกตามวัย และระดับชั้น (Learning Objectives by Age/Level of Education)

ก่อนประถมศึกษาและ
ประถมศึกษาตอนต้น
(5 - 9 ปี)

ประถมศึกษาตอนปลาย
(9 - 12 ปี)

มัธยมศึกษาตอนต้น
(12 - 15 ปี)

มัธยมศึกษาตอนปลาย
(15 - 18 ปีขึ้นไป)

ตาราง B: หัวข้อและวัตถุประสงค์การเรียนรู้

ตาราง B นำเสนอรายละเอียดเพิ่มเติมจากตาราง A โดยเสนอวัตถุประสงค์สำหรับแต่ละหัวเรื่องการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในตาราง A ทั้งนี้เนื่องจากระบบการเตรียมความพร้อมและการจัดการศึกษาของนักเรียนในแต่ละประเทศแตกต่างกัน ดังนั้นประเด็นของช่วงวัยและระดับชั้นที่เสนอในเอกสารนี้ จึงเป็นแต่เพียงการกำหนดข้อบ่งชี้ทั่วไป และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา ท้องถิ่น และประเทศ

หัวเรื่องและวัตถุประสงค์การเรียนรู้นำเสนอในตาราง B.1 – B.9 ดังนี้

หัวเรื่องการเรียนรู้	วัตถุประสงค์การเรียนรู้			
	ก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาตอนต้น (5-9 ปี)	ประถมศึกษาตอนปลาย (9-12 ปี)	มัธยมศึกษาตอนต้น (12-15 ปี)	มัธยมศึกษาตอนปลาย (15-18 ปีขึ้นไป)
1. ระบบและโครงสร้างสังคมของท้องถิ่น ประเทศ และประชาคมโลก	อธิบายวิธีการจัดการสิ่งต่าง ๆ รอบตัวของท้องถิ่น ความเชื่อมโยงกับโลกและรู้จักบทบาทของพลเมือง	แยกแยะโครงสร้างการกำกับดูแล กระบวนการตัดสินใจและมุมมองของพลเมือง	อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างการกำกับดูแลระดับนานาชาติ ประเทศท้องถิ่น และสำรวจบทบาทของพลเมืองโลก	วิเคราะห์วิพากษ์ระบบโครงสร้างและกระบวนการกำกับดูแลและประเมินการนำไปใช้ในฐานะพลเมืองโลก
2. ประเด็นปัญหาที่ส่งผลต่อปฏิสัมพันธ์และความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันของท้องถิ่น ประเทศ และประชาคมโลก	ระบุประเด็นปัญหาในชุมชนท้องถิ่น ประเทศ และโลก ตลอดจนความสัมพันธ์ของประเด็นต่างๆ	สืบค้นทำความเข้าใจเหตุผลเบื้องหลังของประเด็นปัญหาระดับสากลและผลสืบเนื่องที่มีต่อท้องถิ่น และประเทศ	ประเมินสาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของประเด็นปัญหาหลัก ๆ ของท้องถิ่น ประเทศและโลก	พิจารณาเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับประเด็นปัญหาของท้องถิ่น ประเทศ และโลก ความรับผิดชอบและผลของการตัดสินใจและพิจารณาเสนอแนวทางที่เหมาะสม
3. พลวัตของอำนาจและปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้อง	ระบุชื่อแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่หลากหลายและพัฒนาทักษะพื้นฐานในการสืบสอบ	แยกแยะข้อเท็จจริงและความคิดเห็น ความจริงและเรื่องที่แต่งขึ้น ตลอดจนมุมมอง/ความคิดเห็นที่แตกต่างกัน	อธิบายเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำและพลวัตของอำนาจและสืบสอบ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญ	ประเมินเชิงวิพากษ์ถึงพลวัตของอำนาจที่มีผลต่อการเข้าถึงทรัพยากร การตัดสินใจและระบบการกำกับดูแล

หัวข้อการเรียนรู้	วัตถุประสงค์การเรียนรู้			
	ก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาตอนต้น (5-9 ปี)	ประถมศึกษาตอนปลาย (9-12 ปี)	มัธยมศึกษาตอนต้น (12-15 ปี)	มัธยมศึกษาตอนปลาย (15-18 ปีขึ้นไป)
4. ความแตกต่างของอัตลักษณ์	รู้จักวิธีปรับตัวและมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมรอบตัว มีทักษะการจัดการตนเอง และการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น	เข้าใจถึงอัตลักษณ์ที่แตกต่างและวิธีการที่ผู้มีอัตลักษณ์ต่างกันจัดการความสัมพันธ์กับผู้อื่น	แยกแยะความแตกต่างระหว่างอัตลักษณ์ของบุคคล อัตลักษณ์ร่วม และกลุ่มสังคม ตลอดจนพัฒนาความรู้สึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ	พิจารณาเชิงวิพากษ์ถึงวิธีการที่ผู้มีอัตลักษณ์แตกต่างกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติ
5. ชุมชนที่แตกต่างหลากหลายซึ่งสมาชิกอาศัยอยู่และความสัมพันธ์ที่ยึดโยงอยู่ด้วย	อธิบายความแตกต่างและความเชื่อมโยงของกลุ่มสังคมที่ต่างกันได้	เปรียบเทียบความเหมือน ความต่าง และความขัดแย้งของบรรทัดฐานในด้านกฎหมาย สังคม วัฒนธรรม	ชื่นชมและเคารพความแตกต่างและความหลากหลาย พัฒนาความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันกับผู้อื่น และเข้าอกเข้าใจผู้อื่น	ประเมินเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม ชุมชน และประเทศที่ต่างกันไป
6. ความแตกต่างและการเคารพในความหลากหลาย	แยกแยะความเหมือน ความต่าง ตระหนักถึงสิทธิและความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล	พัฒนาความสัมพันธ์ด้านบวกกับบุคคลและกลุ่มที่หลากหลาย	ถกเถียงเกี่ยวกับประโยชน์และความท้าทายของความแตกต่างและความหลากหลาย	พัฒนาค่านิยม ทักษะ และทักษะในการมีส่วนร่วมและจัดการกับกลุ่ม และมุมมองความเห็นที่แตกต่าง
7. การแสดงออกและลงมือปฏิบัติระดับบุคคลและกลุ่ม	รู้จักวิธีการปฏิบัติตนที่จะมีส่วนช่วยพัฒนาสังคม	อธิบายถึงความสำคัญของการลงมือปฏิบัติของบุคคลและกลุ่ม และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน	พิจารณาถึงวิธีการปฏิบัติในการมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อประเด็นปัญหาของท้องถิ่น ประเทศ และโลก	พัฒนาทักษะการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมือง
8. พฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งความรับผิดชอบต่อปัจเจกบุคคลและสังคม	อธิบายว่าการเลือกของเราส่งผลต่อผู้อื่นและโลกอย่างไร และมีพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อ	เข้าใจในทัศนคติของความยุติธรรมทางสังคม ความรับผิดชอบต่อปัจเจกบุคคลและนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน	วิเคราะห์ถึงความท้าทายและภาวะวิกฤติเกี่ยวกับประเด็นปัญหาความยุติธรรมทางสังคม ความรับผิดชอบต่อปัจเจกบุคคลและสังคม และพิจารณาถึงแนวทางแก้ไข	ประเมินเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับประเด็นปัญหาความยุติธรรมทางสังคม ความรับผิดชอบต่อปัจเจกบุคคลและสังคม และลงมือปฏิบัติที่จะแก้ไขการเลือกปฏิบัติและความเหลื่อมล้ำในสังคม
9. การมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติ	ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมือง	ระบุถึงโอกาสและแนวทางปฏิบัติตนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในฐานะพลเมือง	พัฒนาทักษะการมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติในฐานะพลเมือง เพื่อประโยชน์สาธารณะ	เสนอแนวทางปฏิบัติตนและมีบทบาทเป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงด้านบวกแก่สังคม

B.1 หัวเรื่องการเรียนรู้: ระบบและโครงสร้างสังคมของท้องถิ่น ประเทศ และประชาคมโลก

ก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาตอนต้น (5-9 ปี)	ประถมศึกษาตอนปลาย (9-12 ปี)
วัตถุประสงค์การเรียนรู้: อธิบายวิธีการจัดการสิ่งต่าง ๆ รอบตัวของท้องถิ่น ความเชื่อมโยงกับโลกและรู้จักบทบาทของพลเมือง ประเด็นหลัก: • ตัวเรา ครอบครัว โรงเรียน เพื่อนบ้าน ชุมชน ประเทศ และโลก • การจัดระเบียบของโลก (กลุ่ม ชุมชน หมู่บ้าน เมือง ประเทศ และภูมิภาค) • ความสัมพันธ์ ความเป็นสมาชิก การกำหนดกฎเกณฑ์และการมีส่วนร่วม (ครอบครัว เพื่อน โรงเรียน ชุมชน ประเทศ และโลก) • เหตุผลของกฎเกณฑ์และความรับผิดชอบที่มีอยู่นั้น สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา	วัตถุประสงค์การเรียนรู้: วิเคราะห์โครงสร้างการกำกับดูแลกระบวนการตัดสินใจและมุมมองของพลเมือง ประเด็นหลัก: • โครงสร้างและระบบการกำกับดูแลระดับพื้นฐาน ระดับท้องถิ่น ประเทศ และประชาคมโลก และการเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน และการพึ่งพาอาศัยกัน (การค้า การอพยพ สิ่งแวดล้อม สื่อองค์กรระหว่างประเทศ พันธมิตรทางการเมืองและเศรษฐกิจ ภาครัฐและเอกชน ภาคประชาสังคม) • ความเหมือนและความต่างในสิทธิและความรับผิดชอบ กฎเกณฑ์และการตัดสินใจ และวิธีการที่สังคมต่าง ๆ ยึดถือสิ่งเหล่านี้ (รวมถึงการพิจารณาเรื่องประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และวัฒนธรรม) • ธรรมเนียมปฏิบัติ หลักนิติธรรม กระบวนการประชาธิปไตย และการโปร่งใสตรวจสอบได้
มัธยมศึกษาตอนต้น (12-15 ปี)	มัธยมศึกษาตอนปลาย (15-18 ปี ขึ้นไป)
วัตถุประสงค์การเรียนรู้: อภิปรายความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างการกำกับดูแลระดับนานาชาติ ประเทศ ท้องถิ่น และสำรวจบทบาทของพลเมืองโลก ประเด็นหลัก: • บริบทระดับชาติและประวัติศาสตร์ความเป็นมา ความสัมพันธ์เชื่อมโยง และการพึ่งพาอาศัยกับนานาประเทศ องค์กรระดับโลก และบริบททั่วโลกในวงกว้าง (วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การเมือง) • โครงสร้างและกระบวนการของธรรมาภิบาลระดับโลก (กฎหมาย และระบบยุติธรรม) และการเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับระบบธรรมาภิบาลระดับชาติ • การตัดสินใจระดับโลกส่งผลกระทบต่อบุคคล ชุมชน และประเทศอย่างไร • สิทธิและความรับผิดชอบของการเป็นพลเมืองที่สัมพันธ์กับกรอบการทำงานระดับโลก และแนวทางการประยุกต์ใช้ • ตัวอย่างพลเมืองโลก	วัตถุประสงค์การเรียนรู้: วิเคราะห์วิพากษ์ระบบโครงสร้างและกระบวนการกำกับดูแลและประเมินการนำผลไปใช้ในฐานะพลเมืองโลก ประเด็นหลัก: • ระบบธรรมาภิบาลระดับโลก โครงสร้างและกระบวนการ ตลอดจนวิธีการสร้างและการนำไปประยุกต์ใช้ในระดับต่าง ๆ • ปัจเจกบุคคล หมู่คณะ รวมทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในระดับโลก มีโครงสร้างและกระบวนการกำกับดูแลอย่างไร • ไตรตรรกೆಯามีวิจารณ์ว่าการเป็นสมาชิกของประชาคมโลกหมายความว่าอย่างไร และวิธีการตอบสนองต่อประเด็นและปัญหาาร่วมกัน (บทบาท การเชื่อมโยงระดับโลก การเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และผลกระทบในชีวิตประจำวัน) • ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างรัฐชาติ และนับต่อการใช้สิทธิและพันธกรณีในธรรมาภิบาลโลก

B.2 หัวเรื่องการเรียนรู้: ประเด็นปัญหาที่ส่งผลต่อปฏิสัมพันธ์และความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันของท้องถิ่น ประเทศ และประชาคมโลก

ก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาตอนต้น (5-9 ปี)	ประถมศึกษาตอนปลาย (9-12 ปี)
วัตถุประสงค์การเรียนรู้: ระบุประเด็นปัญหาในชุมชน ท้องถิ่น ประเทศ และโลก ตลอดจนความสัมพันธ์ของประเด็นต่างๆ ประเด็นหลัก: • ประเด็นที่มีผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่น (สิ่งแวดล้อม สังคม การเมือง เศรษฐกิจ หรืออื่นๆ) • ปัญหาที่คล้ายคลึงหรือแตกต่างที่พบในชุมชนอื่นในประเทศเดียวกันและประเทศอื่นๆ • ผลกระทบของปัญหาระดับโลกสำหรับชีวิตของบุคคลและชุมชน • ปัจจัยและชุมชนส่งผลกระทบต่อประชาคมโลกอย่างไร	วัตถุประสงค์การเรียนรู้: สืบค้นทำความเข้าใจเหตุผลเบื้องหลังของประเด็นปัญหาระดับสากลและผลสืบเนื่องที่มีต่อท้องถิ่น และประเทศ ประเด็นหลัก: • การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาการระดับโลก และผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของผู้คน • ปัญหาระดับโลก (การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความยากจน ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ มลพิษ อาชญากรรม ความขัดแย้ง โรคภัย ภัยทางธรรมชาติ และสาเหตุของปัญหาเหล่านี้) • ความเชื่อมโยงและการเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงระหว่างปัญหาระดับโลกและระดับท้องถิ่น
มัธยมศึกษาตอนต้น (12-15 ปี)	มัธยมศึกษาตอนปลาย (15-18 ปี ขึ้นไป)
วัตถุประสงค์การเรียนรู้: ประเมินสาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของประเด็นปัญหาหลักๆ ของท้องถิ่น ประเทศ และโลก ประเด็นหลัก: • ความห่วงใยร่วมกันในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ ระดับโลก และสาเหตุเบื้องหลัง • การเปลี่ยนแปลงกองกำลังรูปแบบของโลก และผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของผู้คน • ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ ศาสนา เทคโนโลยี สื่อ หรือปัจจัยอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อปัญหา ระดับโลกในปัจจุบันอย่างไร (เสรีภาพในการแสดงออก สถานะของผู้หญิง ผู้ลี้ภัย ผู้อพยพ มรดกของลัทธิล่าอาณานิคม การเป็นทาส ชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์และศาสนา ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม) • การตัดสินใจทั้งโลกหรือในบางส่วนของโลก สามารถส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของคนในปัจจุบันและอนาคต และสิ่งแวดล้อมในอื่นๆ	วัตถุประสงค์การเรียนรู้: พิจารณาเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับประเด็นปัญหาของท้องถิ่น ประเทศและโลก ความรับผิดชอบและผลของการตัดสินใจ และพิจารณาเสนอแนวทางที่เหมาะสม ประเด็นหลัก: • สืบสอบประเด็นสำคัญในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับโลก เกี่ยวกับประเด็นเหล่านี้ (การเลือกปฏิบัติทางเพศ สิทธิมนุษยชน การพัฒนาที่ยั่งยืน สันติภาพและความขัดแย้ง การย้ายถิ่น คุณภาพสิ่งแวดล้อม การว่างงานของเยาวชน) • วิเคราะห์เชิงลึกเกี่ยวกับธรรมชาติที่เชื่อมโยงถึงกันของปัญหาระดับโลก (สาเหตุ ปัจจัย ตัวแทน มิติ องค์การระหว่างประเทศ บรรษัทข้ามชาติ) • ประเมินว่าโครงสร้างและกระบวนการธรรมาภิบาล ทั่วโลกตอบสนองต่อปัญหาระดับโลกอย่างไร และประสิทธิผลและความเหมาะสมของการตอบสนอง (การไกล่เกลี่ย การอนุญาโตตุลาการ* การลงโทษ พันธมิตร) • การไตร่ตรองอย่างมีวิจารณญาณเรื่องอิทธิพลในประเด็นระดับโลก และการพึ่งพาอาศัยกันของประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและปัจจัยอื่นๆ • การวิจัย วิเคราะห์ และสื่อสารในหัวข้อที่มีความเชื่อมโยงในระดับสากล และระดับท้องถิ่น (สิทธิเด็ก การพัฒนาที่ยั่งยืน)

***การอนุญาโตตุลาการ:** กระบวนการพิจารณาตัดสินข้อพิพาทที่คู่กรณีตกลงกันเสนอข้อพิพาทให้บุคคลที่เป็นคนกลางซึ่งไม่ใช่ศาลที่คู่กรณีแต่ละฝ่ายหรือศาลตั้งขึ้นเรียกว่า อนุญาโตตุลาการ เพื่อตัดสินชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างกัน การอนุญาโตตุลาการนี้ เป็นวิธีการระงับข้อพิพาทที่อาจกระทำในศาลหรือนอกศาลก็ได้ โดยทั่วไปใช้เป็นวิธีการระงับข้อพิพาททางแพ่ง และข้อพิพาทระหว่างประเทศ

B.3 หัวข้อการเรียนรู้: พลวัตของอำนาจและปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้อง

ก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาตอนต้น (5-9 ปี)	ประถมศึกษาตอนปลาย (9-12 ปี)
วัตถุประสงค์การเรียนรู้: ระบุชื่อแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่หลากหลายและพัฒนาทักษะพื้นฐานในการสืบสอบ ประเด็นหลัก: - แหล่งข้อมูลต่างๆ และการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือและแหล่งข้อมูลต่างๆ (เพื่อน ครอบครัว ชุมชนท้องถิ่น โรงเรียน การตูน เรื่องราว ภาพยนตร์ และข่าว) - การฟังและสื่อสารอย่างถูกต้องและชัดเจน (ทักษะการสื่อสารและภาษา) - ระบุแนวคิดหลักและรับรู้มุมมองที่แตกต่างกัน - การตีความข้อความ รวมทั้งข้อความที่มีหรือขัดแย้งกัน ความซับซ้อน	วัตถุประสงค์การเรียนรู้: แยกแยะข้อเท็จจริงและความคิดเห็น ความจริงและเรื่องที่แต่งขึ้น ตลอดจนมุมมอง/ความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ประเด็นหลัก: - การรู้เท่าทันสื่อ และทักษะการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (สื่อรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงสื่อสังคมออนไลน์) - มุมมอง อคติพื้นฐาน และอคติ/ความลำเอียง) - ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมุมมอง (เพศ อายุ ศาสนา ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม บริบททางเศรษฐกิจ สังคม และภูมิศาสตร์ ยุทธการณณ์ และระบบความเชื่อ หรือสถานการณ์อื่น ๆ)
มัธยมศึกษาตอนต้น (12-15 ปี)	มัธยมศึกษาตอนปลาย (15-18 ปี ขึ้นไป)
วัตถุประสงค์การเรียนรู้: อธิบายเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำ และพลวัตของอำนาจ ประเด็นหลัก: - แนวคิดของความเสมอภาค ความไม่เท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติ - ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไม่เท่าเทียมและพลวัตของอำนาจ และความท้าทายที่บางกลุ่มเผชิญ (ผู้อพยพ ผู้หญิง เยาวชน คนชายขอบ) - วิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบต่างๆ เกี่ยวกับปัญหาระดับโลก (ค้นหาแนวคิดหลัก รวบรวมหลักฐาน เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง ตรวจสอบมุมมองหรืออคติ รับรู้ข้อความที่ขัดแย้งกัน ประเมินข้อมูล)	วัตถุประสงค์การเรียนรู้: ประเมินเชิงวิพากษ์ถึงพลวัตของอำนาจที่มีผลต่อการเข้าถึงทรัพยากร การตัดสินใจและระบบการกำกับดูแล/ธรรมาภิบาล ประเด็นหลัก: - วิเคราะห์ประเด็นร่วมสมัยระดับโลกจากมุมมองของอำนาจ (ความเท่าเทียมทางเพศ ความบกพร่อง/ไร้ความสามารถ การว่างงานของเยาวชน) - ปัจจัยที่อำนวยความสะดวกหรือขัดขวางการเป็นพลเมืองในระดับโลก ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น (ความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมและเศรษฐกิจ พลวัตทางการเมือง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ การทำให้เป็นชายขอบ การเลือกปฏิบัติ รัฐ อำนาจทางทหาร/ตำรวจ การเคลื่อนไหวทางสังคม สหภาพทางการค้า) - การประเมินอย่างมีวิจารณญาณของมุมมองที่แตกต่างกัน มุมมองและการวิพากษ์ของฝ่ายตรงข้ามหรือชนกลุ่มน้อย รวมถึงการประเมินบทบาทของสื่อมวลชนและสื่อสังคมออนไลน์ในการถกเถียงกันระดับโลกและการเป็นพลเมืองโลก

B.4 หัวเรื่องการเรียนรู้: ความแตกต่างของอัตลักษณ์

ก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาตอนต้น (5-9 ปี)

วัตถุประสงค์การเรียนรู้: รู้จักวิธีปรับตัวและมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมรอบตัว มีทักษะการจัดการตนเองและการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น

ประเด็นหลัก:

- อัตลักษณ์ของตน ความเป็นเจ้าของ และความสัมพันธ์ (ตนเอง ครอบครัว เพื่อ ชุมชน ภูมิภาค ประเทศ)
- ที่ที่ฉันอาศัยอยู่ และวิธีที่ชุมชนเชื่อมโยงกับโลกกว้าง
- คุณค่าในตนเองและคุณค่าของผู้อื่น
- การเข้าหาและการสร้างสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้อื่น
- การรับรู้อารมณ์ของตนเองและผู้อื่น
- การร้องขอและการให้ความช่วยเหลือ
- การสื่อสาร ความสำเร็จร่วมกันอย่างท่วงไว และการดูแลผู้อื่น

ประถมศึกษาตอนปลาย (9-12 ปี)

วัตถุประสงค์การเรียนรู้: เข้าใจถึงอัตลักษณ์ที่แตกต่างและวิธีการที่ผู้มีอัตลักษณ์ต่างกันจัดการความสัมพันธ์กับผู้อื่น

ประเด็นหลัก:

- บุคคลเกี่ยวข้องกับชุมชนอย่างไร (ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และเศรษฐกิจ)
- เราเชื่อมต่อกับโลกกว้างที่ไกลกว่าชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงเราอย่างไร และผ่านรูปแบบต่าง ๆ (สื่อ การเดินทาง คนตรี กีฬา วัฒนธรรม)
- ชาติ องค์กรและองค์กรระหว่างประเทศ บริษัทข้ามชาติ
- ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน การจัดการความขัดแย้งและการแก้ไข การป้องกันความรุนแรง รวมทั้งความรุนแรงทางเพศและการกลั่นแกล้ง
- การเจรจา การไกล่เกลี่ย การประนีประนอม การแก้ปัญหาแบบชนะ-ชนะ (win-win)
- การควบคุมและจัดการอารมณ์ที่รุนแรงทั้งทางบวกและทางลบ
- การจัดการแรงกดดันทางลบจากคนรอบข้าง

มัธยมศึกษาตอนต้น (12-15 ปี)

วัตถุประสงค์การเรียนรู้: แยกแยะความแตกต่างระหว่างอัตลักษณ์ของบุคคลอัตลักษณ์ร่วม และกลุ่มสังคมตลอดจนพัฒนาความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ

ประเด็นหลัก:

- อัตลักษณ์อันหลากหลายหลาย เป็นของและเกี่ยวข้องกับกลุ่มต่าง ๆ
- ความซับซ้อนของอัตลักษณ์ส่วนบุคคล และส่วนรวม ความเชื่อและมุมมอง (ส่วนตัว กลุ่ม อาชีพ พลเมือง)
- การมีส่วนร่วมและความร่วมมือในโครงการเพื่อรับมือกับความท้าทายทั่วไป
- ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ
- การปลูกฝังความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้คนจากภูมิหลังที่หลากหลายและแตกต่างกัน

มัธยมศึกษาตอนปลาย (15-18 ปี ขึ้นไป)

วัตถุประสงค์การเรียนรู้: พิจารณาเชิงวิพากษ์ถึงวิธีการที่ผู้มีอัตลักษณ์แตกต่างกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติ

ประเด็นหลัก:

- อัตลักษณ์ส่วนบุคคล และการเป็นสมาชิกในบริบท ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับโลก ผ่านเลนส์ที่หลากหลาย
- อัตลักษณ์ส่วนร่วม ค่านิยมร่วมกัน และนัยสำหรับสร้างวัฒนธรรมพลเมืองโลก
- มุมมองและแนวคิดที่ซับซ้อนและหลากหลายเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของพลเมือง และการเป็นสมาชิกในประเด็น หรือเหตุการณ์ระดับโลก หรือผ่านตัวอย่างทาง วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง (ชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์ หรือศาสนา ผู้ลี้ภัย มรดกทางประวัติศาสตร์ของการเป็นทาส การย้ายถิ่นฐาน)
- ปัจจัยไปสู่ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของพลเมือง (ความสนใจส่วนตัวและส่วนรวม ทศนคติ ค่านิยม และทักษะ)
- ความมุ่งมั่นในการส่งเสริมและคุ้มครองความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคลและส่วนรวม

B.5 หัวเรื่องการเรียนรู้: ชุมชนที่แตกต่างหลากหลาย ซึ่งสมาชิกอาศัยอยู่และมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงอยู่ด้วย

ก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาตอนต้น (5-9 ปี)	ประถมศึกษาตอนปลาย (9-12 ปี)
วัตถุประสงค์การเรียนรู้: อธิบายความแตกต่างและความเชื่อมโยงของกลุ่มสังคมที่ต่างกันได้ ประเด็นหลัก: • ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมและสังคม (เพศ อายุ สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม ประชากรชายขอบ) • ความเชื่อมโยงระหว่างชุมชน • ความต้องการพื้นฐานและสิทธิมนุษยชน • การให้คุณค่าและเคารพต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิตสิ่งแวดล้อมและสิ่งของต่าง ๆ	วัตถุประสงค์การเรียนรู้: เปรียบเทียบความเหมือนความต่าง และความขัดแย้งของบรรทัดฐานในด้านกฎหมาย สังคม วัฒนธรรม ประเด็นหลัก: • วัฒนธรรมและสังคมที่ต่างกันไปเหนือกว่าประสบการณ์ของตนเองและให้คุณค่าแก่มุมมองที่ต่างกันไป • การกำหนดกฎเกณฑ์และการมีส่วนร่วมในพื้นที่ต่าง ๆ ของโลก และระหว่างกลุ่มต่าง ๆ • แนวคิดเรื่องความยุติธรรมและการเข้าถึงความยุติธรรม • การตระหนักและเคารพในความหลากหลาย
มัธยมศึกษาตอนต้น (12-15 ปี)	มัธยมศึกษาตอนปลาย (15-18 ปี ขึ้นไป)
วัตถุประสงค์การเรียนรู้: ชื่นชมและเคารพความแตกต่างและความหลากหลาย พัฒนาความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และเข้าใจผู้อื่น ประเด็นหลัก: • ค่านิยมส่วนบุคคลและค่านิยมร่วมกัน ความต่างกันเป็นอย่างไร และจะมีวิธีการปรับเข้าหากันอย่างไร • ความสำคัญของค่านิยมร่วม (ความเคารพ ความอดทนอดกลั้น และความเข้าใจ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ความเข้าใจ ความห่วงใย ความเสมอภาค การไม่แบ่งแยก ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์) ในการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติ • ความมุ่งมั่นในการส่งเสริมและปกป้องความแตกต่างหลากหลาย (สังคมและสิ่งแวดล้อม)	วัตถุประสงค์การเรียนรู้: ประเมินเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับความเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม ชุมชน และประเทศที่ต่างกันไป ประเด็นหลัก: • สิทธิและความรับผิดชอบของพลเมือง กลุ่ม และรัฐ ประชาคมระหว่างประเทศ • ความคิดเห็นเกี่ยวกับระบอบ หลักนิติธรรม กระบวนการที่เหมาะสมและความยุติธรรม • ส่งเสริมการเป็นอยู่ที่ดีในชุมชน และทำความเข้าใจกับภัยคุกคามและศักยภาพที่จะพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีในระดับโลก • ส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชนสำหรับทุกคน

B.6 หัวเรื่องการเรียนรู้: ความแตกต่างและการเคารพในความหลากหลาย

ก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาตอนต้น (5-9 ปี)	ประถมศึกษาตอนปลาย (9-12 ปี)
วัตถุประสงค์การเรียนรู้: แยกแยะความเหมือนความต่าง และตระหนักถึงสิทธิและความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล ประเด็นหลัก: - อะไรที่ทำให้เกิดความคล้ายคลึง และอะไรที่ทำให้เราแตกต่างจากคนอื่น ๆ ในชุมชน (ภาษา อายุ วัฒนธรรม วิถีชีวิต ประเพณี ลักษณะนิสัย) - ความสำคัญของการเคารพและความสัมพันธ์ที่ดีเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของเรา - เรียนรู้ที่จะฟัง เข้าใจ เห็นด้วย/ไม่เห็นด้วย ยอมรับทัศนะและมุมมองที่ต่างกันไป - เคารพผู้อื่นและตนเอง และเห็นคุณค่าของความแตกต่าง	วัตถุประสงค์การเรียนรู้: พัฒนาความสัมพันธ์ด้านบวกกับบุคคลและกลุ่มที่หลากหลาย ประเด็นหลัก: - เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษา ศาสนา วิถีชีวิต ชาติพันธุ์) - เรียนรู้ที่จะชื่นชมและเคารพในความหลากหลาย และสัมพันธ์กับผู้อื่นในชุมชนและโลกกว้าง - พัฒนาค่านิยมและทักษะที่ทำให้คนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ (ความเคารพ ความเสมอภาค การเอาใจใส่ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ความอดทน การไม่แบ่งแยก การสื่อสาร การเจรจาต่อรอง การจัดการและการแก้ไขข้อขัดแย้ง การยอมรับมุมมองที่ต่างกันไป การไม่ใช้ความรุนแรง)
มัธยมศึกษาตอนต้น (12-15 ปี)	มัธยมศึกษาตอนปลาย (15-18 ปี ขึ้นไป)
วัตถุประสงค์การเรียนรู้: ถกเถียงเกี่ยวกับประโยชน์และความท้าทายของความแตกต่างและความหลากหลาย ประเด็นหลัก: - ความสำคัญของความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล กลุ่ม สังคม ในประเทศชาติ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ความผาสุกส่วนตัวและส่วนรวม - เอกลักษณ์ที่หลากหลาย (ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ศาสนา อายุ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถของเราในการอยู่ร่วมกัน) - ความท้าทายในการอยู่ร่วมกัน และสิ่งที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้ง (การกีดกัน การไม่ยอมรับ ทัศนคติแบบเหมารวม การเลือกปฏิบัติ ความไม่เท่าเทียมกัน สิทธิพิเศษ ผลประโยชน์ส่วนได้ส่วนเสีย ความกลัว การขาดการสื่อสาร เสรีภาพในการแสดงออก การขาดแคลนและการเข้าถึงทรัพยากรที่ไม่เท่าเทียมกัน) - วิธีการที่บุคคลและกลุ่มที่มีอัตลักษณ์และเป็นสมาชิกที่ต่างกันไป เข้ามามีส่วนร่วมกันในประเด็นที่เป็นข้อห่วงใยระดับโลก เพื่อนำไปสู่การพัฒนา/ปรับปรุง - ฝึกทักษะการเจรจาต่อรองและจัดการความขัดแย้ง	วัตถุประสงค์การเรียนรู้: พัฒนาค่านิยม ทัศนคติ และทักษะในการมีส่วนร่วมและจัดการกับกลุ่ม และมุมมองความเห็นที่แตกต่าง ประเด็นหลัก: - การฟังพาดพิงกัน และความท้าทายในการใช้ชีวิตในสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย (ความไม่เท่าเทียมกันของอำนาจ ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ความขัดแย้ง การเลือกปฏิบัติ การเหมารวม) - มุมมองที่หลากหลายและซับซ้อน - การดำเนินการขององค์กรต่าง ๆ เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในระดับโลก (การเคลื่อนไหวในระดับชาติและนานาชาติ เช่น ผู้หญิง แรงงาน ชนกลุ่มน้อย ชนพื้นเมือง ชนกลุ่มน้อยทางเพศ) - คุณค่าและทัศนคติของการเห็นอกเห็นใจและเคารพที่เหนือการเป็นกลุ่มที่เราเป็นเจ้าของอยู่ - แนวคิดของสันติภาพ การทำประชาคม และการไม่สร้าง ความรุนแรง - ส่งเสริมการกระทำที่เน้นสังคมที่เป็นธรรม (ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และประชาคมโลก)

B.7 หัวเรื่องการเรียนรู้: การแสดงออกและลงมือปฏิบัติระดับบุคคลและกลุ่ม

ก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาตอนต้น (5-9 ปี)	ประถมศึกษาตอนปลาย (9-12 ปี)
วัตถุประสงค์การเรียนรู้: รู้จักวิธีการปฏิบัติตนที่จะมีส่วนช่วยพัฒนาสังคม ประเด็นหลัก: • การเลือกและการกระทำของเราทำให้บ้าน ชุมชน โรงเรียน ประเทศ และโลกของเราน่าอยู่ขึ้นได้อย่างไร และเราสามารถปกป้องสิ่งแวดล้อมของเราได้อย่างไร • การเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกัน (โครงการความร่วมมือในประเด็นในชีวิตจริงในชุมชน เช่น การทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อรวบรวมและนำเสนอข้อมูล และใช้วิธีการต่าง ๆ ในการสื่อสารสิ่งที่ค้นพบและความคิดเห็น) • ทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหา	วัตถุประสงค์การเรียนรู้: อภิปรายถึงความสำคัญของการลงมือปฏิบัติของบุคคลและกลุ่ม และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ประเด็นหลัก: • การเชื่อมโยงระหว่างประเด็นส่วนตัว ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก • ประเภทของการมีส่วนร่วมของพลเมืองในการดำเนินการส่วนบุคคลและส่วนรวมในวัฒนธรรมและสังคมที่แตกต่างกัน (การสนับสนุน การบริการชุมชน สื่อ กระบวนการกำกับดูแลอย่างเป็นทางการ เช่น การลงคะแนนเสียง) • บทบาทของกลุ่มอาสาสมัคร กระบวนการทางสังคมและพลเมืองในการปรับปรุงชุมชนของตน และในระบบแนวทางแก้ไขปัญหาระดับโลก • ตัวอย่างของบุคคลและกลุ่มเพื่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของพลเมืองในมิติต่างๆ ในระดับท้องถิ่นและระดับโลก (Nelson Mandela, Malala Yousafzai, สภาคาชาด, โครงการแพทย์ไร้พรมแดน (Doctor without border), โอลิมปิก) และมุมมองการกระทำ และความเชื่อมโยงทางสังคม • เข้าใจว่าทุกการกระทำย่อมมีผลกระทบสืบเนื่อง
มัธยมศึกษาตอนต้น (12-15 ปี)	มัธยมศึกษาตอนปลาย (15-18 ปี ขึ้นไป)
วัตถุประสงค์การเรียนรู้: พิจารณาถึงวิธีการปฏิบัติในการมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อประเด็นปัญหาของท้องถิ่น ประเทศ และโลก ประเด็นหลัก: • การกำหนดบทบาทและภาระผูกพันของบุคคลและกลุ่ม (สถาบันสาธารณะ ภาคประชาสังคม กลุ่มอาสาสมัคร) ในการดำเนินการ • การคาดการณ์และการวิเคราะห์ผลที่ตามมาของการกระทำ • การระบุการดำเนินการเพื่อปรับปรุงชุมชน (กระบวนการทางการเมือง การใช้สื่อและเทคโนโลยี กลุ่มความกดดันและผลประโยชน์ การเคลื่อนไหวทางสังคม การเคลื่อนไหวที่ไม่รุนแรง การสนับสนุน) • การระบุผลประโยชน์โอกาส และผลกระทบของการมีส่วนร่วมของพลเมือง • ปัจจัยเอื้อต่อความสำเร็จและปัจจัยขัดขวางความสำเร็จของการกระทำส่วนบุคคลและส่วนรวม	วัตถุประสงค์การเรียนรู้: พัฒนาทักษะการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมือง ประเด็นหลัก: • วิเคราะห์ปัจจัยที่เสริมสร้างหรือจำกัดการมีส่วนร่วมของพลเมือง (พลวัตทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม และอุปสรรคต่อการเป็นตัวแทน และการมีส่วนร่วมของกลุ่มเฉพาะ เช่น ผู้หญิง ชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์และศาสนา ผู้มีความบกพร่อง/ไร้ความสามารถ และเยาวชน) • การเลือกวิธีการที่เหมาะสมให้ได้ว่าซึ่งข้อมูล ความคิดเห็น และการดำเนินการเรื่องสำคัญระดับโลก ผลลัพธ์ ผลกระทบทางลบ การพิจารณาทางจริยธรรม • โครงการความร่วมมือในประเด็นปัญหาระดับท้องถิ่นและระดับโลก (สิ่งแวดล้อม การสร้างสันติภาพ การเกลียดกลัวการเหยียดเชื้อชาติ) • ทักษะสำหรับการมีส่วนร่วมทางเมืองและสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ (การสืบสอบอย่างมีวิจารณญาณ และการวิจัย การประเมินหลักฐาน การโต้แย้งอย่างมีเหตุผล การกระทำที่มีการวางแผนและจัดการ การทำงานร่วมกัน การสะท้อนผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำ การเรียนรู้จากความสำเร็จและความล้มเหลว)

B.8 หัวเรื่องการเรียนรู้: พฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งความรับผิดชอบในเชิงจริยธรรม

ก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาตอนต้น (5-9 ปี)

วัตถุประสงค์การเรียนรู้: อภิปรายว่าการเลือกของเราส่งผลต่อผู้อื่นและโลกอย่างไร และมีพฤติกรรมที่รับผิดชอบ

ประเด็นหลัก:

- คุณค่าของการดูแลและเคารพต่อตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรบุคคลและชุมชน (วัฒนธรรม เศรษฐกิจ) และแนวคิดเรื่องความจน/ความรวย ยุติธรรม/ไม่ยุติธรรม
- การเชื่อมโยงระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม
- การนำนิสัยการบริโภคอย่างยั่งยืนมาปรับใช้
- การเลือกและการกระทำส่วนบุคคล ผลกระทบต่อผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมอย่างไร
- แยกแยะระหว่าง “ถูก” และ “ผิด” และให้เหตุผลในการเลือกและตัดสินใจของเรา

ประถมศึกษาตอนปลาย (9-12 ปี)

วัตถุประสงค์การเรียนรู้: เข้าใจในทัศนคติของความยุติธรรมทางสังคม ความรับผิดชอบเชิงจริยธรรมและนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน

ประเด็นหลัก:

- ความหมายของการเป็นพลเมืองโลกที่รับผิดชอบและมีส่วนร่วมอย่างมีจริยธรรม
- มุมมองส่วนบุคคลเกี่ยวกับความเป็นธรรมและประเด็นต่าง ๆ ความหวังใยะดับโลก การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การค้าที่เป็นธรรม การต่อสู้กับการก่อการร้าย และการเข้าถึงทรัพยากร)
- ตัวอย่างในชีวิตจริงของความไม่เป็นธรรมในโลก (การละเมิดสิทธิมนุษยชน ความอดอยากหิวโหย ความยากจน การเลือกปฏิบัติทางเพศ และการเกณฑ์ทหารเด็ก)
- แสดงให้เห็นทักษะการตัดสินใจและพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อในบริบทส่วนบุคคล โรงเรียน และชุมชน

มัธยมศึกษาตอนต้น (12-15 ปี)

วัตถุประสงค์การเรียนรู้: วิเคราะห์ถึงความท้าทายและภาวะวิกฤติเกี่ยวกับประเด็นปัญหาความยุติธรรมทางสังคม ความรับผิดชอบเชิงจริยธรรม และพิจารณาถึงแนวทางแก้ไขปัญหาระดับบุคคลและกลุ่ม

ประเด็นหลัก:

- มุมมองที่แตกต่างกันเกี่ยวกับความยุติธรรมทางสังคม และความรับผิดชอบทางจริยธรรมในส่วนต่าง ๆ ของโลก ความเชื่อ ค่านิยม และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มคนเหล่านั้น
- มุมมองเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการใช้ปฏิบัติที่ ยุติธรรม/ไม่ยุติธรรม มีจริยธรรม/ผิดจริยธรรม อย่างไร
- การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพและมีจริยธรรมในประเด็นเกี่ยวกับระดับโลก (ความเมตตา กรุณา ความเข้าใจ เข้าใจ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน การเสวนา ความหวัง และการเคารพต่อผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม)
- ประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรม (การใช้แรงงานเด็ก ความมั่นคงทางอาหาร รูปแบบการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายและไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น การใช้ความรุนแรง) พลเมืองต่อเผชิญหน้ากับความรับผิดชอบทางการเมืองและสังคม และบทบาทของตนในฐานะพลเมืองโลก

มัธยมศึกษาตอนปลาย (15-18 ปี ขึ้นไป)

วัตถุประสงค์การเรียนรู้: ประเมินเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับประเด็นปัญหาความยุติธรรมทางสังคม ความรับผิดชอบเชิงจริยธรรม และลงมือปฏิบัติที่จะแก้ไขการเลือกปฏิบัติและความเหลื่อมล้ำในสังคม

ประเด็นหลัก:

- มุมมองที่แตกต่างกันเกี่ยวกับความยุติธรรมทางสังคมและความรับผิดชอบทางจริยธรรมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของพลเมือง (การเป็นสมาชิกกระบวนการทางการเมือง งานอาสาสมัครและชุมชน การมีส่วนร่วมในกลุ่มการกุศลหรือกลุ่มศาสนา) หรือการให้การแก้ไขปัญหาโลกที่มีความซับซ้อน
- ประเด็นคำถามเชิงจริยธรรม (พลังงานและอาวุธนิวเคลียร์ สิทธิชนพื้นเมือง การเซ็นเซอร์ การทารุณสัตว์ การดำเนินธุรกิจ)
- ความท้าทายในการกำกับดูแลความคิดเห็นด้านความเป็นธรรมและความยุติธรรมทางสังคมที่แตกต่างกันและขัดแย้งกัน
- ความไม่เป็นธรรมและความไม่เท่าเทียมกัน
- การแสดงให้เห็นความรับผิดชอบต่อสังคมและมีจริยธรรม

B.9 หัวเรื่องการเรียนรู้: การมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติ

ก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาตอนต้น (5-9 ปี)

วัตถุประสงค์การเรียนรู้: ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมือง

ประเด็นหลัก:

- ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของในฐานะพลเมืองทั้งแบบรายบุคคลและแบบเป็นกลุ่ม
- บุคคลและหน่วยงานที่ดำเนินการเพื่อปรับปรุงชุมชน (พลเมือง สโมสร เครือข่าย กลุ่ม องค์กร โปรแกรม งานริเริ่ม)
- รูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีลักษณะของการเป็นพลเมืองที่บ้าน โรงเรียน และชุมชน
- การสานสนทนา และการถกแถลงอภิปราย
- ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมนอกห้องเรียน
- ทำงานเป็นกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ

ประถมศึกษาตอนปลาย (9-12 ปี)

วัตถุประสงค์การเรียนรู้: ระบุถึงโอกาสและแนวทางปฏิบัติตนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในฐานะพลเมือง

ประเด็นหลัก:

- วิธีการที่ผู้คนมีส่วนร่วมกับองค์กร รวมทั้งความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่พึงมีการมีส่วนร่วม
- ปัจจัยที่ส่งเสริมหรือขัดขวางการเปลี่ยนแปลง
- บทบาทของกลุ่มหรือองค์กร (สโมสร เครือข่าย ทีมกีฬา สหภาพแรงงาน สมาคมวิชาชีพ)
- การมีส่วนร่วมในโครงการและงานเขียน
- ร่วมกิจกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน
- มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโรงเรียน

มัธยมศึกษาตอนต้น (12-15 ปี)

วัตถุประสงค์การเรียนรู้: พัฒนาทักษะการมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติในฐานะพลเมือง เพื่อประโยชน์สาธารณะ

ประเด็นหลัก:

- แรงจูงใจส่วนบุคคลและผลกระทบต่อการเป็นพลเมืองที่ดี
- ชุดค่านิยมและจริยธรรมส่วนบุคคลที่เป็นแนวทางในการกระทำและการตัดสินใจ
- วิธีการมีส่วนร่วมในประเด็นที่มีความสำคัญระดับโลกในชุมชน
- การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก
- พัฒนาและประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ ค่านิยม และเจตคติซึ่งสนับสนุนโดยค่านิยมสากลและหลักสิทธิมนุษยชน
- อาสาสมัครและมีโอกาสนำความรู้ไปปรับใช้สังคม
- เครือข่าย (เพื่อนร่วมงาน ภาคประชาสังคม องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ผู้แทนวิชาชีพ)
- การเป็นผู้ประกอบการสังคม
- พฤติกรรมเชิงบวก

มัธยมศึกษาตอนปลาย (15-18 ปี ขึ้นไป)

วัตถุประสงค์การเรียนรู้: เสนอแนวทางปฏิบัติตน และมีบทบาทเป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงด้านบวกแก่สังคม

ประเด็นหลัก:

- เรียนรู้ที่จะเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น และวิธีการในการเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคม
- มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และระบุความต้องการและลำดับความสำคัญที่ต้องดำเนินการ/เปลี่ยนแปลงในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับโลก
- มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการสร้างวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการเพื่อการเปลี่ยนแปลงเชิงบวก
- สำรวจโอกาสในการเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม
- วิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณผลกระทบอันเกิดขึ้นกับผู้ดำเนินการต่างๆ
- สร้างแรงบันดาลใจ ส่งเสริม และให้ความรู้แก่ผู้อื่น
- ฝึกทักษะการสื่อสาร เจจาะตอรอง การสนับสนุน
- การรับข้อมูลและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นสำคัญระดับโลก
- ส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมเชิงบวก

ตาราง C: คำสำคัญ

ตารางนำเสนอรายการคำสำคัญที่สามารถใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการอภิปรายและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ระบุไว้ข้างต้น หลายประเด็นเชื่อมโยงกันและเกี่ยวข้องกับหัวเรื่องและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ที่ให้รายละเอียดมากกว่าหนึ่งหัวเรื่อง ประเด็นระดับโลกอื่น ๆ และสามารถเพิ่มประเด็นที่เกี่ยวข้องเข้าไปในรายการนี้ได้ด้วย

ประเด็นเกี่ยวกับโลกและท้องถิ่นที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับโลก ประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อปฏิสัมพันธ์และความเชื่อมโยง/ความเชื่อพื้นฐานและพลวัตของอำนาจ	• ความเป็นพลเมือง การจ้างงาน โลกาภิวัตน์ การย้ายถิ่นฐาน การเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน การพึ่งพาอาศัยกัน การอพยพ การเคลื่อนย้าย ความสัมพันธ์เหนือ-ใต้ การเมือง และความสัมพันธ์เชิงอำนาจ • การเข้าถึงความยุติธรรม นิติภาวะ การตัดสินใจ ประชาธิปไตย กระบวนการประชาธิปไตย ความมั่นคงทางอาหาร ธรรมชาติ เสรีภาพในการแสดงออก สาธารณะประโยชน์ ความรับผิดชอบ สิทธิ (สิทธิเด็ก สิทธิทางวัฒนธรรม สิทธิมนุษยชน สิทธิชนพื้นเมือง สิทธิในการศึกษา สิทธิสตรี) หลักนิติธรรม กฎเกณฑ์ความโปร่งใส คุณภาพชีวิตที่ดี (ส่วนบุคคลและส่วนรวม) • ความทารุณโหดร้าย ผู้ลี้ภัย แรงงานเด็ก ทหารเด็ก การเซ็นเซอร์ ความขัดแย้ง โรคต่าง ๆ (อีโบลา เอชไอวี และเอสดี) ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ แนวคิดสุดโต่ง การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ความยากจน ความไม่เท่าเทียมกัน การไม่มีสันติธรรม นิวเคลียร์ อาวุธนิวเคลียร์ การเหยียดเชื้อชาติ ผู้ลี้ภัย การกีดกันทางเพศ การก่อการร้ายการว่างงาน การขาดแคลนทรัพยากร ความรุนแรง สงคราม • ภาวะประชาสังคม ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร บรรทัดข้ามชาติ ภาคเอกชน ศาสนากับฆราวาส ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียความรับผิดชอบต่อของรัฐ เยาวชน • ความหลากหลายทางชีวภาพ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เหตุฉุกเฉิน การลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ ภัยธรรมชาติ การพัฒนาที่ยั่งยืน คุณภาพน้ำ • ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ มรดกมรดกโลกอาณานิคม มรดกการเป็นทาส ความฉลาดรู้ด้านการใช้สื่อ สื่อสังคมออนไลน์
การปลูกฝังและการจัดการอัตลักษณ์ ความสัมพันธ์ และความเคารพในความหลากหลาย	• ชุมชน ประเทศ พลัดถิ่น ครอบครัว ชนพื้นเมือง ชนกลุ่มน้อย ความเป็นเพื่อนบ้าน โรงเรียน ตนเองและผู้อื่น โลก • ทักษะคิด พฤติกรรม ความเชื่อ วัฒนธรรม ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพศ อัตลักษณ์ (อัตลักษณ์ร่วม อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม อัตลักษณ์ทางเพศ อัตลักษณ์ประจำชาติ อัตลักษณ์ส่วนบุคคล) เสวนาระหว่างวัฒนธรรม ภาษา (ทวิภาษา พหุภาษา) ศาสนา เพศภาวะ ระบบคุณค่า คุณค่า • การดูแล ความเมตตากรุณา ความห่วงใย ความเห็นอกเห็นใจ ความยุติธรรมความซื่อสัตย์ ความเมตตา ความรัก ความเคารพ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ความอดทนอดกลั้น ความเข้าใจ สำนึกโลก/สำนึกสากล • ความกล้าแสดงออก การสื่อสาร การแก้ปัญหาความขัดแย้ง การสนทนา การรวมเข้าด้วยกัน การสนทาระหว่างวัฒนธรรม ทักษะชีวิต การจัดการความแตกต่าง เช่น ความแตกต่างทางวัฒนธรรม การจัดการความเปลี่ยนแปลง การไกล่เกลี่ย การเจรจาต่อรอง ทักษะการมีส่วนร่วม (ระหว่างประเทศและท้องถิ่น) การป้องกัน (ความขัดแย้ง การกลั่นแกล้ง ความรุนแรง) ความสัมพันธ์ การปรองดอง การเปลี่ยนแปลง การแก้ปัญหาแบบ ชนะ-ชนะ • การทารุณสัตว์ การกลั่นแกล้ง การเลือกปฏิบัติ การเหยียดเชื้อชาติ ความรุนแรง (รวมถึงความรุนแรงทางเพศ ความรุนแรงเกี่ยวกับเพศในโรงเรียน (SRGBV: school-related gender-based violence))
การมีส่วนร่วม การกระทำ และความรับผิดชอบทางจริยธรรม	• นิสัยการบริโภค กิจกรรมเพื่อสังคม/ความรับผิดชอบต่อสังคม คำถามเชิงจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อเชิงจริยธรรม การค้าที่เป็นธรรม การดำเนินการด้านมนุษยธรรม ความยุติธรรมทางสังคม • การเป็นผู้ประกอบการ ทักษะทางการเงิน นวัตกรรม

พลโลกศึกษา (Global citizenship Education)

1. พลเมืองศึกษาสมัยใหม่ที่เป็นการจัดการศึกษาและประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีของสังคมโลก เข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีความภาคภูมิใจในการเป็นพลเมืองของประเทศและสมาชิกของโลก ที่มีความสนใจที่จะปกครองตนเอง มีสิทธิ์มีเสียง สนใจต่อส่วนรวมและมีส่วนร่วมในกิจการบ้านเมืองในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก

2. กระบวนการจัดการเรียนรู้เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง รัฐบาลและระบบสถาบันต่างๆ ประวัติศาสตร์และรัฐธรรมนูญ เอกลักษณ์ของชาติ ระบบนิติบัญญัติและกฎหมาย สิทธิมนุษยชนทางการเมืองทางเศรษฐกิจ และทางสังคมของพลเมือง หลักการและกระบวนการประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมของพลเมืองในกิจการสาธารณะ และประเด็นเกี่ยวกับพลเมืองศึกษาและโลกศึกษา วิถีทรรศน์สากล และการยอมรับค่านิยมพื้นฐานของสังคมในแต่ละประเทศ และสังคมโลก รวมทั้งค่านิยมของพลโลกศึกษา



3

การนำแนวคิดพลโลกศึกษาไปใช้





การนำแนวคิดพลโลกศึกษาไปใช้

3.1 แนวทางการบูรณาการแนวคิดพลโลกศึกษาในระบบการศึกษา

การนำแนวคิดพลโลกศึกษาไปใช้นั้น ไม่ได้มีแนวทางการดำเนินการเพียงแนวเดียว แม้ว่าจากประสบการณ์การทำงานพบว่ามีปัจจัยบางประการที่สามารถทำให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จได้ตามรายการข้างล่างนี้ การตัดสินใจเชิงนโยบายให้ความเคารพในแนวทางที่หลากหลายตามบริบทต่างๆ ประกอบด้วย นโยบายด้านการศึกษา ระบบโรงเรียน และหลักสูตร การพัฒนาครู รวมทั้งความต้องการและความหลากหลายของผู้เรียน บริบทสังคมและวัฒนธรรม การเมือง และเศรษฐกิจ ประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณาในส่วนนี้ ประกอบด้วย

ปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินการพลโลกศึกษาประสบความสำเร็จ

- ผสานให้อยู่ในนโยบาย ที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาร่วมดำเนินการ
- แผนดำเนินการระยะยาว และยั่งยืน
- การดำเนินการแบบองค์รวม ที่มีหัวข้อ/ประเด็นย่อยต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ
- เสริมความเข้มแข็งในการศึกษาของโรงเรียน และในสังคมวงกว้าง
- การดำเนินการให้ครอบคลุมระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และประชาคมโลก
- สนับสนุนการดำเนินการฝึกอบรมครูก่อนประจำการและการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องในระบบพัฒนาครูประจำการ
- การพัฒนาและสร้างความยั่งยืนโดยความร่วมมือกับชุมชนระดับท้องถิ่น
- ปรับขนาดของงานที่เหมาะสม ให้สามารถคงคุณภาพได้
- การให้ผลป้อนกลับจากการติดตามและประเมินผลกระบวนการดำเนินการ
- การจัดการอย่างร่วมมือที่มั่นใจได้ว่าความเชี่ยวชาญดำเนินการได้ยาวนานขึ้น และเงื่อนไขข้อบัญญัติที่มีการทบทวนงานเป็นระยะ

แหล่งข้อมูล: Education Above All (2012). *Education for Global Citizenship*

3.1.1 กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้

การระบุเป้าหมายการเรียนรู้เป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญ ที่กำหนดความสามารถของผู้เรียนที่คาดว่าจะพัฒนาและเพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจเกี่ยวกับส่งต่อและการประเมินเรื่องพลโลกศึกษา เป้าหมายวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในส่วนที่ 2 โดยการบูรณาการในมิติการเรียนรู้ในด้านความรู้ สังคมและอารมณ์ และพฤติกรรมการเรียนรู้ ตัวอย่างการดำเนินการ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทของประเทศและความจำเป็นให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียน (ดูตัวอย่างข้างล่าง)

ประเทศเครือรัฐออสเตรเลีย หลักสูตรประกอบด้วย การบูรณาการมิติการเรียนรู้ของพลโลกศึกษา ในหลักสูตรแห่งชาติ ที่บูรณาการให้เป็นส่วนหนึ่งในองค์ประกอบของหลักสูตรข้ามวิชา และสมรรถนะทั่วไป 7 ประการ ที่หลักสูตรกำหนดไว้ สามารถเชื่อมโยงกับแนวคิดพลโลกศึกษาในส่วนขององค์ประกอบข้ามหลักสูตร ที่กำหนดคือ ความยั่งยืน ประกอบด้วยเรื่องเอเชียและการเชื่อมโยงระหว่างเอเชียกับออสเตรเลีย ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาวอะบอริจินและกลุ่มเกาะ สมรรถนะทั่วไปได้รวมอยู่ในการอ่านออกเขียนได้ สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยี การคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดสร้างสรรค์ และสมรรถนะส่วนบุคคลและสังคม การเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม และพฤติกรรมจริยธรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถนำไปบูรณาการหรือนำไปใช้ในทุกระดับวิชาได้

ประเทศสาธารณรัฐโคลัมเบีย หลักสูตรแห่งชาติมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาสมรรถนะหลัก 4 ประการ ประกอบด้วย ความสามารถด้านภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และความเป็นพลเมือง สมรรถนะความเป็นพลเมือง ประกอบด้วย การให้เหตุผลที่ถูกต้อง การดูแลผู้อื่น ทักษะการสื่อสาร การไตร่ตรองหลังการปฏิบัติ (Reflection on action) ความรู้และการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน โดยกำหนดให้เป็นการพัฒนาข้ามหลักสูตร ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดในเกรด 3, 5, 7, 9 และ 11 แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ การอยู่ร่วมกันและสันติภาพ การมีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตย และความหลากหลาย สิ่งเหล่านี้เกี่ยวข้องกับความรู้ความสามารถด้านการเข้าใจอารมณ์ สมรรถนะการสื่อสารและการบูรณาการ เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของการกระจายอำนาจที่โรงเรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ของตนเองได้

ประเทศสาธารณรัฐอินโดนีเซีย หลักสูตรแห่งชาติได้กำหนดสมรรถนะหลักที่เชื่อมโยงกับเรื่องพลโลกศึกษา ได้แก่ เรื่องทัศนคติทางสังคม ซึ่งเชื่อมโยงกับพฤติกรรมความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และการดูแลเอาใจใส่ รวมถึงความอดทน และความเข้าใจซึ่งกันและกัน

ประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ หลักสูตรตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาที่ประกาศใช้ ในปีการศึกษา 2555 / 2556 เชื่อมโยงเรื่องการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน โดยใช้แนวทางแบบองค์รวม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพลโลกศึกษา เน้นทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การรู้เท่าทันสื่อและข้อมูล การศึกษา

ด้านคุณธรรมจริยธรรม รวมถึงประเด็นต่างๆ ได้แก่ การเห็นคุณค่าของตนเอง การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างกลมกลืน ความรักในประเทศ และความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันทั่วโลก

ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี หลักสูตรระดับชาติ สรุปและย้ำถึงความสำคัญของพลโลกศึกษา การเป็นพลเมืองของโลกและความสามารถที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความอดทนอดกลั้น การเอาใจใส่ และความฉลาดรู้ด้านวัฒนธรรม พลโลกศึกษาได้รับความร่วมมือจากภาคี 3 ฝ่าย ได้แก่ รัฐบาลกลาง รัฐบาลระดับจังหวัด และโรงเรียน และในอนาคตจะมีการขยายเรื่องภาคเรียนที่ไม่มีการทดสอบ (the Exam-free Semester) ที่จะใช้ทั่วประเทศในปี 2016

ประเทศสาธารณรัฐตูนิเซีย มีการนำแนวทางการศึกษาฐานสมรรถนะไปใช้ในหลักสูตรปี 2543 นอกจากนี้ยังเพิ่มเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศในโครงการ InfoDev โดยการสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศ เช่น ธนาคารโลก ที่จะเชื่อมโยงเทคโนโลยีสารสนเทศในการศึกษาทุกระดับ และหลักสูตรการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองจะได้ดำเนินการผ่านเครือข่ายองค์กรระดับนานาชาติและท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน และเสริมพลังให้แก่ความเท่าเทียมทางเพศและผู้หญิง (Union the Mediterranean, 2014)

3.1.2 แนวทางการดำเนินการ

แนวทางที่พบมากที่สุดในการดำเนินการนำแนวคิดพลโลกศึกษา เข้าสู่ระบบการจัดการศึกษาอย่างเป็นทางการ ประกอบด้วย หลักสูตรสถานศึกษา การข้ามหลักสูตร การบูรณาการในวิชาต่างๆ และการจัดเป็นรายวิชาเฉพาะ วิธีการเหล่านี้สามารถดำเนินการแบบผสมผสานกันได้ และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสูงสุดเมื่อนำมาใช้ร่วมกัน ผู้กำหนดนโยบายและผู้วางแผนการศึกษาควรตัดสินใจร่วมกันว่าแนวทางใดที่เหมาะสมกับบริบทการจัดการศึกษาของประเทศ โดยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจดำเนินการ คือ นโยบายและระบบการศึกษา ระบบของหลักสูตร ทรัพยากรที่มีอยู่ และปัจจัยอื่นๆ

หลักสูตรสถานศึกษา (School-wide) หัวเรื่องและประเด็นพลโลกศึกษาแสดงให้เห็นชัดในระดับหลักสูตรสถานศึกษา แนวทางนี้เปิดโอกาสให้เปลี่ยนแปลงเนื้อหาสาระในหลักสูตร สภาพแวดล้อมเอื้อการเรียนรู้ การสอน และการประเมิน ตัวอย่างวิธีการดำเนินการแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียน (whole school approach) ได้แก่ การบูรณาการจุดประสงค์การเรียนรู้พลโลกศึกษาในรายวิชาที่มีอยู่ในทุกระดับการศึกษา การใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในทุกวิชา กิจกรรมเกี่ยวกับวันนานาชาติ การระดมทุนเพื่อสร้างความตระหนักและรับรู้ สโมสรที่เน้นให้เป็นนักกิจกรรม การมีส่วนร่วมชุมชนที่เชื่อมโยงโรงเรียนและสถานที่ต่างๆ

กรณีตัวอย่าง

ประเทศสหราชอาณาจักร กระทรวงการศึกษาธิการ ได้จัดทำ *Developing the global dimension in the school curriculum* เป็นเอกสารสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร เพื่อแสดงแนวทางการบูรณาการมิติระดับโลกในหลักสูตรสถานศึกษา โดยนำเสนอตัวอย่างการบูรณาการมิติเกี่ยวกับโลก เริ่มจากอายุ 3 ปี ถึง 16 ปี ที่กำหนดมโนทัศน์หลัก 8 ประการ ประกอบด้วย พลโลก การแก้ปัญหาความขัดแย้ง ความหลากหลาย สิทธิมนุษยชน การพึ่งพาอาศัยกัน การพัฒนาที่ยั่งยืน ค่านิยมและการรับรู้ และความเป็นธรรมทางสังคม ตัวอย่างกิจกรรมได้แก่ การให้คำแนะนำในการส่งเสริมการพัฒนาส่วนบุคคล สังคม และอารมณ์ของผู้เรียนให้แก่ผู้เรียนที่อายุน้อยที่สุด ด้วยการอภิปรายรูปภาพของเด็กจากทั่วโลก กิจกรรม เรื่องราว และการอภิปรายเกี่ยวกับสถานที่ต่างๆ ที่เด็ก ๆ ไปเยี่ยมชม

การข้ามหลักสูตร (Cross-curricular)

การดำเนินการเรื่องพลโลกศึกษา สามารถดำเนินการร่วมกันจากครูหลากหลายสาระวิชา ในบริบทนี้หัวเรื่องที่เรียนสามารถนำไปใช้สอนในวิชาต่างๆ ได้ อย่างไรก็ตามแนวคิดเรื่องการข้ามหลักสูตรค่อนข้างท้าทายและอาจยุ่งยากในการนำไปใช้ถ้าหากกลุ่มของคณะครูไม่มีความมุ่งมั่นพอหรือไม่มีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนด้านนี้มาก่อน อย่างไรก็ตามก็จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่ลึกซึ้งมากขึ้น ผ่านการทำงานออกแบบการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน

การบูรณาการในวิชาต่างๆ (Integrated within certain subjects)

การดำเนินการเรื่องพลโลกศึกษา สามารถบูรณาการไปในรายวิชาต่างๆ เช่น วิชาความเป็นพลเมือง สังคมศึกษา สิ่งแวดล้อมศึกษา ประวัติศาสตร์ การศึกษาศาสนา วิทยาศาสตร์ ดนตรี ศิลปะ รวมทั้งทัศนศิลป์ วรรณกรรม สามารถใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถด้านการแสดงออก พัฒนาความรู้สึกร่วมกัน เข้าใจของร่วมกัน เอื้อให้เกิดการเข้าใจและสนทนากับผู้คนที่มาจากต่างวัฒนธรรม ผู้เรียนยังสามารถแสดงบทบาทของการเป็นผู้สืบสอบอย่างมีวิจารณญาณและวิเคราะห์ประเด็นทางสังคมและประเด็นอื่นๆ การเรียนเรื่องเกี่ยวกับกีฬา ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนี้จะพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นการทำงานเป็นทีม ความหลากหลาย ความสามัคคีในสังคมและความยุติธรรม

การจัดเป็นรายวิชาเฉพาะ (Separate, Stand-alone subjects)

การแยกรายวิชาเรื่องพลโลกศึกษาเป็นการดำเนินการที่น้อยกว่าแนวทางอื่นๆ แม้ว่าในบางประเทศการเรียนรู้พลโลกศึกษามีการแยกเรียนเป็นรายวิชา เช่น ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี ในหลักสูตร ปี 2009 ได้กำหนดข้อบังคับให้มีวิชาชื่อ “กิจกรรมประสบการณ์เชิงสร้างสรรค์” ที่มีเป้าหมายในการส่งเสริมการร่วมมือ การเสริมสร้างลักษณะนิสัยและการคิดสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียน โดยเป็นการทำงานร่วมกับองค์กรอื่น เช่น องค์กรเยาวชน อาสาสมัครในโรงเรียนและชุมชน องค์กรคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ทำให้การดำเนินการมีลักษณะใกล้เคียงกับการพัฒนาทั้งโรงเรียน

พลโลกศึกษาสามารถดำเนินการกับการศึกษานอกระบบได้ด้วย เช่น ผ่านการคิดริเริ่มของเยาวชน ภาคประชาสังคม และการร่วมมือกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ และผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งสามารถพิจารณาให้เป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานที่ทำงานด้านพลโลกทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลก และส่งเสริมให้กลุ่มเหล่านี้มาดำเนินการในโรงเรียน (ตัวอย่างด้านล่าง และในภาคผนวก 1)

กรณีตัวอย่าง

Activate เป็นเครือข่ายผู้นำรุ่นเยาว์ในสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ มีจุดหมายเพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผ่านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในสังคม เยาวชนจากทุกภูมิภาคและทุกจังหวัดในประเทศเข้าร่วมโปรแกรม 2 ปี ในปีแรกเป็นโครงการฝึกอบรม ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย ปีที่สอง เป็นการรวมกลุ่มปฏิบัติการเฉพาะ และนำงานไปเผยแพร่ มีโครงการหนึ่งเป็นงานที่กลุ่ม Activate ไปทำงานในชุมชนเพื่อแก้ปัญหาการรวมกลุ่มใช้สารเสพติด โดยใช้ผู้ประสานงานหลักได้ใช้ประสบการณ์ของตัวเอง ที่เคยเข้ากลุ่มและเสพยา จนต้องรับโทษจำคุก 7 ปี เมื่อให้สัมภาษณ์ เขาให้ข้อมูลว่า “วิสัยทัศน์ของผมสำหรับแอฟริกาใต้ คือ การให้คนหนุ่มสาวลุกขึ้นยืนและเป็นแบบอย่างที่ดี จงเป็นตัวของตัวเอง ทำให้เป็นจริง และไล่ตามความฝันของคุณ <http://www.activateleadership.co.za/blog/5-mins-with-fernando#sthash.dRCXMqPx.dpuf>

High Resolves เป็นโครงการริเริ่มทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ที่ดำเนินการโดย FYA องค์การไม่แสวงหาผลกำไรระดับชาติเพียงแห่งเดียวในออสเตรเลีย ประกอบด้วยโครงการ Global Citizenship สำหรับนักเรียนเกรด 8 และโปรแกรมการเป็นผู้นำพลโลกสำหรับนักเรียนเกรด 9 และ 10 โดยมีเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนได้พิจารณาบทบาทของตนเองในการพัฒนาสังคมในฐานะชุมชนระดับโลกผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการ การจำลองสถานการณ์ การฝึกทักษะการเป็นผู้นำ และโครงการลงมือปฏิบัติ มีนักเรียนเข้าร่วมโครงการ 80,000 คน ในโรงเรียน 120 โรงเรียน ที่ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2005 นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทำงานในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ สิทธิผู้พิการ การค้ามนุษย์ ผู้ลี้ภัย และการอนุรักษ์ทางทะเล <http://www.highresolves.org> <http://www.fya.org.au/inside-fya/initiatives/high-resolves>

Peace First เป็นองค์การไม่แสวงหาผลกำไรที่อยู่สหรัฐอเมริกา เป็นโครงการอาสาสมัครเยาวชนให้ทำงานร่วมกับเด็ก เพื่อออกแบบและดำเนินโครงการในชุมชนอย่างมีส่วนร่วม เหตุผลคือ เด็กเป็นนักคิดสร้างสรรค์ และนักแก้ปัญหาโดยธรรมชาติ โปรแกรมมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะสังคมและอารมณ์ ความเข้าใจ และความสัมพันธ์ รวมทั้งได้ดำเนินการในพื้นที่ชนบทของประเทศโคลัมเบีย ผ่านความร่วมมือกับรัฐบาลท้องถิ่นและองค์กรพัฒนาเอกชนของโคลัมเบีย ทางโครงการ Peace First ได้พัฒนาหลักสูตรเพิ่มเติมที่สามารถนำไปใช้ในโรงเรียนได้ โดยกล่าวถึงประเด็นต่าง ๆ เช่น มิตรภาพ ความยุติธรรม ความร่วมมือ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง โดยจัดผ่านกิจกรรมจากประสบการณ์และการเล่นเกม เช่น นักเรียนเกรด 1 เรียนเกี่ยวกับการสื่อสารความรู้สึกของตนเอง นักเรียนเกรด 3 พัฒนาทักษะและความตระหนักรู้เกี่ยวกับการสื่อสารและความร่วมมือ นักเรียนเกรด 5 เรียนเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้ง <http://peacefirst.org>

3.1.3 การนำไปใช้ในสถานการณ์ยากลำบาก

ในสถานการณ์ปัจจุบัน นักการศึกษาและผู้ตัดสินใจเชิงนโยบายอาจเผชิญหน้ากับเรื่องงบประมาณ และทรัพยากรบุคคล หรือในบริบทอื่นๆ ก็อาจเผชิญความยุ่งยากในการนำแนวคิดพลโลกศึกษาไปใช้ ในระบบการศึกษาหรือโปรแกรมการจัดการศึกษา เช่น โรงเรียนอาจประสบปัญหาเรื่องการขาดแคลนสื่อ ตำราเรียนสำหรับใช้ในชั้นเรียน ครูก็มีข้อจำกัดเรื่องไม่มีความรู้เรื่องนี้ไม่ได้รับการอบรม และเผชิญความท้าทาย เรื่องการประเมินระดับชาติ ในการเผชิญกับวิกฤตในบริบทอื่น อาจมีเรื่องความอ่อนไหวเชิงการเมือง สังคม และวัฒนธรรม รวมไปถึงการจัดลำดับการแข่งขันการศึกษาและการเปลี่ยนเชิงโครงสร้างทางการศึกษา ล้วนก่อให้เกิดความท้าทายในการวางแผนและการดำเนินการเรื่องพลโลกศึกษา ในกรณีเช่นนี้เรื่องการขับเคลื่อนพลโลกศึกษาสามารถดำเนินการได้ แม้ว่าอาจต้องเผชิญความยากลำบากหรือมีทรัพยากรต่างๆ จำกัด เพราะในระยะสั้นผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอาจไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริง การดำเนินการระยะแรกอาจเริ่มจากเรื่องการตัดสินใจเชิงนโยบายและวางแผนที่สามารถดำเนินการไปก่อนได้ ด้วยการบูรณาการแนวคิดพลโลกศึกษาเข้าไปในระบบการศึกษาอย่างค่อยเป็นค่อยไป เช่น ทางเลือกหนึ่งอาจเป็นการทำงานระยะแรกกับโรงเรียนจำนวนหนึ่งที่สนใจเข้าร่วมกระบวนการพัฒนา หรือกลุ่มโรงเรียน UNESCO ASPnet ก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่ง ที่เน้นด้านกระบวนการศึกษา เช่น การฝึกอบรมครูทั้งครูก่อนประจำการและครูประจำการ การทบทวนหรือแก้ไขตำราเรียน⁹ อีกประการหนึ่งเป็นการริเริ่มโครงการโรงเรียนที่ให้โอกาสและแรงจูงใจแก่นักเรียนในการเรียนรู้เกี่ยวกับพลโลก การเริ่มต้นทำในสิ่งที่เป็นไปได้และทำงานเชิงกลยุทธ์ไปตามลักษณะเฉพาะของแต่ละบริบท ที่อาจแตกต่างกันไป โดยเริ่มสร้างมาจากจุดนั้น

3.2 การนำแนวคิดเข้าสู่ชั้นเรียน

3.2.1 บทบาทและการสนับสนุนของนักการศึกษา

พลโลกศึกษาต้องการนักการศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง และการมีส่วนร่วม บทบาทของนักการศึกษาคือ การเป็นผู้ชี้แนะและอำนวยความสะดวก ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสอบถามและสนับสนุนการพัฒนาความรู้ ทักษะ ค่านิยมและทัศนคติ ที่ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงส่วนบุคคลและสังคมในหลายบริบท นักศึกษามีประสบการณ์และความรู้จำกัด ซึ่งควรมีระบบการพัฒนาครูก่อนประจำการและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสำคัญมาก เพื่อให้แน่ใจได้ว่า

⁹ สำหรับการอภิปรายเชิงลึกของกระบวนการนำแนวคิดพลโลกศึกษาไปประยุกต์ใช้ภายใต้สถานการณ์ที่ยากลำบาก หรือมีทรัพยากรจำกัด สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ในเอกสาร Education Above All (2012) Education for Global Citizenship.

ผู้ที่จัดการศึกษามีความรู้ความเข้าใจและมีความพร้อมที่จะทำเรื่องพลโลกศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ^{10 11} (ศึกษาตัวอย่างโครงการที่สนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพ/การฝึกอบรมนักการศึกษาได้ในภาคผนวก 1)

สิ่งสำคัญต้องตระหนักว่า นักการศึกษาที่สามารถให้ความรู้เรื่องพลโลกศึกษาที่มีประสิทธิภาพได้นั้น พวกเขาต้องได้รับการสนับสนุนและความมั่นใจจากผู้บริหาร ชุมชน และผู้ปกครอง หากระบบโรงเรียนอนุญาตให้มีแนวทางการสอนและการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการเป็นพลเมืองโลก ตัวอย่าง ในหลายพื้นที่ที่มีมาตรฐานทั่วไป ยังเป็นการเรียนแบบเดิมและการเรียนรู้แบบท่องจำ ก็ยังสามารถดำเนินการได้เพียงมีเวลาและทรัพยากรที่เหมาะสม¹²

3.2.2 สภาพแวดล้อมเอื้อการเรียนรู้

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย เป็นของทุกคน(Inclusive) และมีส่วนร่วม เมื่อพิจารณาแล้ว ก็จะสะท้อนการเป็นพลโลกศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สภาพแวดล้อมดังกล่าวช่วยเพิ่มประสบการณ์ในการสอนและการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้คุณค่ากับความรู้และประสบการณ์ทุกอย่างที่ผู้เรียนมีอยู่ จะช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมจากภูมิหลังที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าคุณค่า มีส่วนร่วม และส่งเสริมการทำงานร่วมกัน การมีปฏิสัมพันธ์อันดี การเคารพ ความไว้วางใจทางวัฒนธรรม ค่านิยมและทักษะอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการเป็นอยู่ในโลกที่มีความแตกต่างหลากหลาย สภาพแวดล้อมดังกล่าวก็ยังเป็นพื้นที่ปลอดภัยที่อภิปรายหรือแสดงความคิดเห็นที่มีความขัดแย้ง (Controversial issue) ได้

นักศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ พวกเขาสามารถใช้แนวทางที่หลากหลายเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่รู้สึกปลอดภัย เป็นของทุกคนและมีส่วนร่วม ตัวอย่างเช่น ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกับครูเพื่อสร้างกฎพื้นฐานในการมีปฏิสัมพันธ์ สามารถจัดชั้นเรียนให้ผู้เรียนได้ทำงานกลุ่มย่อย ผู้เรียนสามารถได้แหล่งข้อมูลโดยการสนับสนุนการครู พื้นที่สามารถจัดสรรให้นักเรียนได้แสดงผลงานของตนได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยที่เอื้อให้ทำงานกลุ่ม หรือปัจจัยที่จำกัดโอกาสในการทำงานหรือการเรียนรู้ร่วมกัน ปัจจัยเหล่านี้อาจรวมถึงภูมิหลังทางเศรษฐกิจ ความสามารถทางร่างกายและจิตใจ เชื้อชาติ วัฒนธรรม ศาสนา เพศ และรสนิยมทางเพศ

¹⁰ ดูตัวอย่างใน UNESCO Education for All; Gopinthan และคนอื่นๆ *The International Alliance for Leading Education Institutes* [2008]; Longview Foundation [2009].

¹¹ ดูใน Kerr [1999]

¹² ดูใน Ajegbo Report [2007].

กรณีตัวอย่าง

ประเทศสาธารณรัฐเซียร์ราลีโอน ในปี 2551 กระทรวงศึกษาธิการและสถาบันฝึกอบรมแห่งชาติ ร่วมกับ ยูนิเซฟ พัฒนาหลักสูตรอบรมครูเรื่อง Emerging Issue โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการฟื้นฟูหลังเหตุการณ์ความขัดแย้ง (post conflict reconstruction) ผ่านทั้งการกำหนดเนื้อหาสาระและวิธีการสอน การฝึกอบรมครอบคลุมเรื่องต่างๆ เช่น สิทธิมนุษยชน สันติภาพ สิ่งแวดล้อม สุขภาพการเจริญพันธุ์ การใช้สารเสพติด ความเท่าเทียมทางเพศ และการจัดการภัยพิบัติ ตลอดจนวิธีการสอนและการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ผลิตรายการการสอนมาใช้สำหรับหน่วยการเรียนรู้ ตลอดจนหลักสูตรการอบรมครูก่อนประจำการ รวมทั้งการอบรมครูประจำการ ที่เป็นแบบอบรมเข้มและการอบรมทางไกล <http://learningforpeace.unicef.org/resources/sierra-leone-emerging-issues-teacher-training-programme/>

ประเทศสาธารณรัฐศรีลังกา กระทรวงศึกษาธิการ และ GIZ ได้ร่วมกันจัดทำโครงการ Education for Social Cohesion [ESC] ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายระดับชาติ ปี 2008 ว่าด้วยการศึกษาเพื่อการทำงานร่วมกันทางสังคมและสันติภาพ ถือเป็นโครงการหนึ่งที่ประสบความสำเร็จมาก เป็นโครงการที่ดำเนินการในโรงเรียนนำร่อง 200 โรงเรียน ใน 5 จังหวัด จากจังหวัดทั้งหมด 9 จังหวัด ของประเทศ ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ด้อยโอกาส พื้นที่หลังการเกิดเหตุการณ์ความขัดแย้ง และเป็นตัวแทนของกลุ่มภาษาต่างๆ และได้มาร่วมดำเนินการตามโครงการ ESC รวมกัน กิจกรรมครอบคลุม 4 ประเด็น คือ การศึกษาเพื่อสันติภาพ และคุณค่า การศึกษาพหุภาษา การศึกษาด้านจิตสังคม และการป้องกันภัยพิบัติ เน้นการพัฒนาทั้งโรงเรียน ตั้งแต่การมีส่วนร่วมของนักเรียน การฝึกอบรม การสนับสนุนการทำงานของครูและผู้บริหาร ไปจนถึง การประเมินผลกระทบเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ จากการทบทวนโครงการพบว่าโรงเรียนนำร่องเหล่านี้ ได้ทำหน้าที่เป็นต้นแบบสำหรับโรงเรียนอื่นๆ ในการทำงานแบบทั้งโรงเรียนได้ <https://www.giz.de/en/worldwide/18393.html>

3.2.3 การสอนและการเรียนรู้

เป็นที่เข้าใจว่าพลโลกศึกษาได้พัฒนาขึ้น และมีการเน้นย้ำเรื่องการปฏิบัติด้านการสอนและการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น โดยตระหนักว่าการสอนและการเรียนรู้ที่มีอยู่นั้นก็มีประเด็นเฉพาะที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ความเป็นพลเมืองโลกด้วยแล้ว¹³ ประกอบด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการเรียนรวม ในทางเลือกต่างๆ เกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้ การปฏิบัติดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะเปลี่ยนแปลงไปสู่พลโลกศึกษา ซึ่งความกว้างและลึกของพลโลกศึกษายังต้องการการปฏิบัติทางการสอน

¹³ คูใน Evan [2008]; Kerr [2006]; Parger [1995].

และการเรียนรู้ที่หลากหลาย บางส่วนรวมเรื่องการสอนแบบโครงการ โครงการแบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้จากประสบการณ์ และการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม มีความรู้และทรัพยากรสำหรับนักการศึกษาเพิ่มมากขึ้นที่จะช่วยในการศึกษาและแสวงหาแนวทางการบูรณาการพลโลกศึกษา ให้เหมาะสมกับการดำเนินการของโรงเรียนและชั้นเรียน [ดูในภาคผนวก 1 และ 5] หลักปฏิบัติหลักเกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้ด้านพลโลกศึกษา เป็นดังนี้

พลโลกศึกษาต้องการหลักของการสอนและการเรียนรู้ที่...

- มีบรรยากาศของโรงเรียนและห้องเรียนที่เคารพ หลอมรวม และมีปฏิสัมพันธ์ (เช่น ความเท่าเทียมทางเพศ การรวมเข้าด้วยกัน การเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับบรรทัดฐานในชั้นเรียน เสียงของนักเรียน การจัดที่นั่งและการใช้พื้นที่)
- ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และตอบสนองวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย การเรียนการสอนที่มีปฏิสัมพันธ์ และได้ตอบกันได้ เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำงานร่วมกัน และความฉลาดรู้ด้านการใช้สื่อ
- เน้นการทำงานจริง/สัมพันธ์กับชีวิตจริง เช่น การจัดแสดงผลงานสร้างสรรค์เกี่ยวกับสิทธิเด็ก การสร้างโปรแกรมเสริมสร้างวันดีภาพ การจัดทำหนังสือพิมพ์นักเรียนที่เสนอประเด็นปัญหาของโลก
- ใช้ทรัพยากรและสื่อการเรียนรู้ระดับโลกมาใช้ในการจัดการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เข้าใจโลกที่สัมพันธ์กับสถานการณ์ที่เชื่อมโยงในท้องถิ่นของตนเอง เช่น การใช้สื่อและข้อมูลจากหลากหลายแหล่ง การให้มีมุมมองเชิงเปรียบเทียบและหลากหลาย
- ใช้กลยุทธ์การประเมินที่สอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้และแนวการสอนที่สนับสนุนการเรียนรู้ เช่น การประเมินด้วยการทบทวนและคิดไตร่ตรองการเรียนรู้ของตนเอง การประเมินจากเพื่อน การประเมินจากครู บันทึกการเรียนรู้ และแฟ้มผลงาน
- เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ในบริบทที่หลากหลายทั้งในห้องเรียน กิจกรรมทั้งโรงเรียน และในชุมชนในระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับโลก เช่น การมีส่วนร่วมในชุมชน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระบบออนไลน์ และสังคมในโลกเสมือน
- ส่งเสริมให้ครูและนักการศึกษาเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้ เช่น การติดตามเหตุการณ์ปัจจุบันและข่าวสารในระดับต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในชุมชน การปฏิบัติตามมาตรฐานสิ่งแวดล้อม และความเท่าเทียมเป็นธรรม
- ใช้ประสบการณ์และเรื่องราวของนักเรียนและครอบครัวเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม

แหล่งข้อมูล: Evans, M. et al. (2009). Mapping the “global dimension” of citizenship education in Canada: The complex interplay of theory, practice, and context. *Citizenship, Teaching and Learning*, 5(2), 16-34.

ประเด็นสำคัญคือควรตรวจสอบให้แน่ใจว่าปฏิบัติการด้านการสอนและการเรียนรู้ที่เลือกมานั้นสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับกิจกรรม งาน และสมรรถนะที่คาดหวัง¹⁴ กิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การอภิปรายในชั้นเรียน การอ่านบทความ การชมวิดีโอแล้วตอบคำถาม เหล่านี้ล้วนเป็นกิจกรรมที่ออกแบบให้พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะทางสังคม สำรวจคุณค่า สนับสนุนการได้มาซึ่งความรู้ และพัฒนาศักยภาพในทางปฏิบัติ แนวทางปฏิบัติในการสอน และการเรียนรู้ที่ซับซ้อนขึ้น เช่น การสืบสอบแบบกลุ่ม การวิเคราะห์ประเด็นปัญหา การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และการปฏิบัติการในสังคม ได้ออกแบบมาเพื่อรองรับการพัฒนาความสามารถเฉพาะด้าน และเชื่อมโยงกับสมรรถนะแบบบูรณาการ การใช้งานในชีวิตจริงและการดำเนินการที่เป็นจริง เช่น โครงการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นของโลก กิจกรรมรับใช้สังคม การจัดนิทรรศการข่าวสารข้อมูลสาธารณะ การเวทีประชุมเยาวชนนานาชาติแบบออนไลน์ กิจกรรมเหล่านี้นำมาใช้พัฒนาความสามารถที่เกี่ยวกับพลเมืองโลกเพิ่มมากขึ้น

เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร และสื่อสังคมออนไลน์ ให้โอกาสในการสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้เกี่ยวกับพลโลกศึกษา การเรียนรู้ที่เชื่อมต่อห้องเรียนกับชุมชน ตลอดจนการแบ่งปันแนวคิดและทรัพยากรการเรียนรู้ โดยมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยี เช่น อินเทอร์เน็ต วิดีโอ โทรศัพท์มือถือ การเรียนรู้แบบทางไกลและออนไลน์ รวมทั้งวิธีการที่ผู้เรียนใช้สื่อเทคโนโลยี และสื่อสังคมออนไลน์ ในการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองโลก เช่น การสร้างบล็อก และพอดแคสต์ การวิจัย การโต้ตอบกับสถานการณ์จริง และการร่วมมือกับผู้เรียนอื่นๆ การเรียนรู้ทางไกลและออนไลน์ รวมทั้งแพลตฟอร์มการแบ่งปันข้อมูล สามารถนำมาช่วยให้ นักการศึกษาได้พัฒนาความเข้าใจ และส่งเสริมศักยภาพได้

¹⁴ คู่มือ Mortimore [1999].

กรณีตัวอย่าง

โครงการ Connecting Classroom ของ British Council เป็นการเชื่อมโยงห้องเรียนกับส่วนต่างๆ ของโลก ให้นักเรียนได้มีโอกาสได้เรียนรู้เพื่อจะเข้าใจความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม และส่งเสริมเกี่ยวกับประเด็น และพัฒนาทักษะของการเป็นพลเมืองโลก ครูได้พัฒนาทักษะเกี่ยวกับประเด็น พลเมืองโลก เรียนรู้เกี่ยวกับระบบการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน รวมทั้งพัฒนาทักษะการสอน ตัวอย่างหนึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาในชนบทเมือง Lincolnshire ประเทศสหราชอาณาจักร กับโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองเบลารุส ประเทศเลบานอน ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพูดคุยกับนักเรียน ประเทศอื่นๆ ผ่านระบบ Skype ในหน่วยเรื่องการเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกัน (Living Together) ระหว่างที่เกิดวิกฤตสงครามในประเทศซีเรีย โรงเรียนในเมืองเบลารุส ได้มีนักเรียนจำนวนมากที่อพยพมาจากซีเรีย รวมทั้งมีนักเรียน จากเลบานอนและปาเลสไตน์ด้วย การเรียนรู้เช่นนี้ช่วยสร้างสรีระบรรยากาศด้านอารมณ์ความรู้สึก ให้มีความเห็นอกเห็นใจ ระหว่างนักเรียนทั้งสองโรงเรียน และส่งเสริมความเห็นอกเห็นใจจากประเทศต่างๆ ให้แก่โรงเรียนในเบลารุส <https://schoolsonline.britishcouncil.org/linking-programmes-worldwide/connecting-classrooms/spotlight/Lebanon>

ประเทศอังกฤษ โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเมือง Slough ได้เริ่มทำงานเชื่อมโยงกับโรงเรียนอีกแห่งหนึ่งในเมืองเดลี ประเทศอินเดีย เนื่องจากนักเรียนจำนวนกว่าร้อยละ 90 ที่โรงเรียนในเมือง Slough มาจากประเทศอินเดียตอนใต้ การเชื่อมโยงนี้เป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนได้เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเองได้ รวมทั้งช่วยให้ครูได้พัฒนาความเข้าใจกับภูมิหลังทางวัฒนธรรมนักเรียน ช่วยพัฒนาความสัมพันธ์แบบตรงตัวโดยใช้ระบบอินเทอร์เน็ตและจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ นักเรียนและครูได้ร่วมกิจกรรมกันอย่างต่อเนื่อง และสามารถพัฒนามุมมองแบบพลเมืองโลกได้ <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20130401151715/http://education.gov.uk/publications/eorderingdownload/1409-2005pdf-en-01.pdf>

iEARN เป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร มีโรงเรียนและองค์กรเยาวชนมากกว่า 30,000 แห่ง ในกว่า 140 ประเทศ iEARN สนับสนุนให้ครูและคนหนุ่มสาวให้มาทำงานร่วมกันทางระบบออนไลน์โดยใช้อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีการสื่อสารอื่นๆ ในทุก ๆ วัน จะมีนักเรียนจำนวนมากกว่า 2 ล้านคน ทั่วโลก เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมในโครงการความร่วมมือทั่วโลกผ่าน iEARN <http://www.learn.org/>

ประเทศไนจีเรีย และสกอตแลนด์ ได้ทำโครงการร่วมกันชื่อ Power Politics ซึ่งเป็นโครงการความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน มีเป้าหมายเพื่อสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาการพัฒนาระดับโลก และเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การทำงานกับนักเรียนและครูในพอร์ต ฮาร์คอร์ต ประเทศไนจีเรีย และอเบอร์ดีน ประเทศสกอตแลนด์ โครงการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับน้ำมัน

และก๊าซ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมหลักในทั้งสองประเทศ ตัวอย่าง เช่น นักเรียนในพอร์ต ฮาร์คอร์ต ได้สร้างภาพยนตร์เกี่ยวกับผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบของน้ำมันที่มีต่อประเทศของตน โดยระบุผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง นักเรียนจากโรงเรียนในอเบอร์ดีนได้พัฒนากำรตูนเพื่ออธิบาย MDGs และคิดเรื่องความสำคัญสำหรับวาระหลังปี 2015 <http://www.powerpolitics.org.uk/resources>

Taking it Global for Educators เป็นงานของเครือข่ายโรงเรียน 4,000 แห่ง และครูกว่า 11,000 คน จาก 125 ประเทศ มีเป้าหมายที่จะเสริมพลังเยาวชนได้เรียนรู้และดำเนินการเกี่ยวกับความท้าทายของโลก เน้นประเด็นเกี่ยวกับพลโลกศึกษา การดูแลสิ่งแวดล้อม และรับฟังเสียงของเด็กและเยาวชน ได้รับการสนับสนุนให้ใช้เทคโนโลยีในการสร้างเสริมการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน เครือข่าย เป็นการสร้างชุมชนของนักการศึกษาที่สนใจจะทำงานร่วมกันหรือโครงการการเรียนรู้ระดับนานาชาติ เพื่อออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่ปลอดภัย ปลอดภัย และเป็นห้องเรียนเสมือนผ่านระบบดิจิทัลด้วยการพัฒนาวิชาชีพบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ การสัมมนาผ่านเว็บ รวมทั้งการประชุมปฏิบัติการแบบพบหน้าในประเด็นเรื่องพลโลก สิ่งแวดล้อม และการรับฟังเสียงเด็ก โปรแกรมออกแบบห้องเรียนออนไลน์ทั่วโลกที่ให้แนวทางในการสอนและการเรียนรู้ประเด็นเกี่ยวกับโลก ฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งคลังข้อมูลที่เชื่อมกับหลักสูตรโลกศึกษาที่พัฒนาโดยครูเพื่อให้เพื่อนำไปใช้ *The Global Youth Action Network* เป็นงานของนักศึกษาด้านพลโลกศึกษาที่สร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมการเคลื่อนไหวของเยาวชนและกิจกรรมของเยาวชน <http://www.tigweb.org> <http://www.youthlink.org/gyanv5/index.htm>

ประเทศตูนิเซีย การทำงานร่วมกันระหว่างรัฐบาลประเทศตูนิเซีย สถาบันอาหรับเพื่อสิทธิมนุษยชนองค์กรพัฒนาเอกชนในท้องถิ่น และหน่วยงานของสหประชาชาติ ในตูนิเซีย ได้ก่อตั้งชมรมโรงเรียนสิทธิมนุษยชนและการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา 24 แห่ง มีจุดหมายเพื่อถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย ที่เชื่อมโยงกับบริบททางสังคม และเพื่อเผยแพร่ค่านิยมและหลักการด้านสิทธิมนุษยชนและความเป็นพลเมืองในหมู่เยาวชน โดยใช้การสอนแบบมีส่วนร่วม การสอนแบบโครงการด้านพลเมือง ชมรมของโรงเรียนแห่งแรกเปิดขึ้นที่โรงเรียนประถมศึกษา Bab Khaled ในเมือง Mellassine อยู่ในเขตยากจนของตูนิเซีย นักเรียนได้มีส่วนร่วมในโครงการเกี่ยวกับการจัดการในโรงเรียนและในชุมชน การพัฒนาท้องถิ่นและการพัฒนาท้องถิ่นในชุมชน

http://www.unesco.org/new/en/media-services/single-view/news/launch_of_the_first_citizenship_and_human_rights_school_club_in_tunisia/#.VDoyblFpvJw

3.3 การประเมินการเรียนรู้

การประเมินในเรื่องพลโลกศึกษาสามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ดังนี้

- เพื่อรวบรวมข้อมูลและบันทึกความก้าวหน้าและผลลัพธ์ของผู้เรียน ที่คาดหวังตามที่หลักสูตรกำหนด
- สื่อสารความก้าวหน้าให้แก่ผู้เรียน ระบุจุดแข็ง และแนวทางในการพัฒนา รวมทั้งให้ข้อมูลเพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้
- ให้คำแนะนำและตัดสินใจเกี่ยวกับระดับผลการเรียนของผู้เรียน ทางเลือกทางวิชาการและการประกอบอาชีพ
- ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ หลักสูตร หรือโปรแกรมที่ช่วยในการวางแผนการนำไปปฏิบัติ และการพัฒนาการเรียนการสอน

กรอบแนวทางนี้ เป็นการประเมินที่เป็นการพิจารณาหลักในการปรับปรุงผลลัพธ์การเรียนรู้ และกำหนดจุดเด่นของผู้เรียน และแนวทางในการพัฒนาปรับปรุง การปรับหลักสูตรและแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และประเมินประสิทธิภาพโดยรวมของการปฏิบัติ ทั้งในระดับโปรแกรม หลักสูตร และและการเรียนรู้ในชั้นเรียน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ ที่นอกเหนือจากการประเมินความรู้ของผู้เรียน ที่เป็นการประเมินทักษะค่านิยมและเจตคติ

แนวคำถามที่จำเป็นสำหรับการพิจารณา เพื่อวางแผนการประเมินพลโลกศึกษา

- สิ่งใดคือผลการเรียนรู้หลัก ที่จะใช้ในแผนการประเมิน
- เราจะรู้ได้อย่างไรว่าผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ จะสามารถใช้ตัวชี้วัดอะไร
- เราจะใช้หลักฐานอะไรที่แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและได้พัฒนาทักษะเพิ่มมากขึ้น
- การประเมินแบบใดที่เหมาะสม และเป็นประโยชน์ในการรวบรวมหลักฐานการเรียนรู้ของผู้เรียน

แนวทางการประเมินยังขึ้นอยู่กับบริบทต่าง ๆ เนื่องจากบริบท และระบบการจัดการศึกษา ของแต่ละประเทศและแต่ละระดับมีความแตกต่างกัน ทำให้การประเมินผลการเรียนรู้ย่อมแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับวิธีการให้การศึกษาคือความเป็นพลเมืองโลกด้วย เช่น การพัฒนาข้ามหลักสูตร การเรียนการสอนเป็นรายวิชาเฉพาะ และรูปแบบอื่นๆ

การประเมินการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และวิธีปฏิบัติในการสอนและการเรียนรู้ เนื่องจากวัตถุประสงค์และความสามารถในการเรียนรู้ที่หลากหลายในพลโลกศึกษา ย่อมมีแนวโน้ม

ที่จะใช้วิธีการแตกต่างกันไป เช่น การมอบหมายงาน การสาธิต การสังเกต โครงการ เพื่อให้การประเมินการเรียนรู้มีความแม่นยำมากขึ้น

การศึกษาด้านพลโลกศึกษา สามารถพิจารณาเป้าหมายในการประเมินที่กว้างขึ้น ได้แก่ **การประเมินการเรียนรู้ (assessment of learning) ซึ่งรวมการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (assessment for learning) และการประเมินที่เป็นการเรียนรู้ (assessment as learning)** ซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญที่จะยกระดับการจัดการศึกษาให้กว้างขึ้นไปสู่เป้าหมายการเปลี่ยนแปลง ในปัจจุบันมักเสนอแนะให้นักการศึกษาได้ใช้วิธีการแบบผสมผสาน ทั้งวิธีการแบบเดิมและวิธีการที่สะท้อนไตร่ตรอง และเห็นพฤติกรรมการเรียนรู้มากขึ้น เช่น การไตร่ตรองตนเอง การให้เพื่อนประเมิน ซึ่งจะช่วยให้เห็นการเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนที่ชัดเจนขึ้น เช่น การเปลี่ยนแปลงส่วนบุคคล ความเข้าใจที่ลึกซึ้ง การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น การปฏิบัติการประเมิน มีเป้าหมายที่จะประเมินทั้งการพัฒนาส่วนบุคคล การบูรณาการ และการตระหนักรู้เกี่ยวกับสังคม ในส่วนของการประเมินนั้น ครูจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทบทวนบรรยายและสะท้อนการเรียนรู้ ที่ช่วยให้ให้เห็นความพยายามที่จะพัฒนาตนเอง สำหรับการประเมินตนเอง บันทึกการเรียนรู้แบบไตร่ตรอง การทำแฟ้มผลงาน รวมทั้งการให้เพื่อนช่วยชี้แนะ และส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในกระบวนการประเมิน

ประเด็นคือที่ควรพิจารณาในการประเมินผลเกี่ยวกับผลการเรียนรู้พลโลกศึกษา ประกอบด้วย กระบวนการ (เช่น การสอนและการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ การมีส่วนร่วม) และผลลัพธ์ (รายบุคคลและกลุ่ม คุณค่า และเจตคติ และสัมฤทธิ์ผล) รวมทั้งบริบท (เช่น เอกสารหลักสูตร นโยบายของสถาบัน สมรรถนะการสอน การบริหารจัดการและส่งเสริม สื่อ/ทรัพยากร บรรยายาการจัดการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ของชุมชน) ไปถึง กระบวนการวางแผน การสร้างความน่าเชื่อถือและความยุติธรรม ที่จะต้องพิจารณาสำหรับการออกแบบ และวางแผนการประเมินผล

ถึงแม้ว่าขณะนี้ยังไม่มีตัวชี้วัด สำหรับการกำกับติดตามการจัดการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ด้านพลเมืองโลก แต่ก็คาดหวังว่ากรอบการวัดและประเมินผลที่เสนอ และตัวชี้วัดที่เป็นไปได้จะพร้อมใช้งานในไม่ช้า มีการสำรวจจำนวนหนึ่งที่พยายามประเมินผลลัพธ์ของการศึกษาด้านพลเมืองโลกในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน [ดูภาพผนวก1] ในขณะที่ความพยายามของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กำลังดำเนินการอยู่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของข้อเสนอที่จะรวมเรื่องพลโลกศึกษากับการศึกษาพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นหนึ่งในเป้าหมายของการศึกษาในวาระการพัฒนาหลังปี 2558 ยูเนสโกมีส่วนร่วมในความพยายามเหล่านี้โดยวางแผนศึกษาวิจัยที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาข้อเสนอตามหลักฐานที่เกี่ยวกับตัวชี้วัดที่เป็นไปได้ และข้อที่ควรพิจารณาสำหรับการรวบรวมข้อมูล

กรณีตัวอย่าง

กระบวนการประเมินที่ดำเนินการโดย องค์การ Plan นานาชาติและศูนย์วิจัยเยาวชนเพื่อความเป็นพลเมืองโลกแห่งมหาวิทยาลัยเมลเบิร์น ในประเทศออสเตรเลียและอินโดนีเซีย โครงการได้เชื่อมโยงการทำงานกับกลุ่มนักเรียนในโรงเรียนของออสเตรเลียกับนักเรียนในอินโดนีเซีย เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นในประเทศที่เป็นอยู่กับประเด็นในโลก งานวิจัยดำเนินการระหว่างปี 2008 ถึงปี 2011 ที่ประเมินผลลัพธ์ของโปรแกรม พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกเกี่ยวกับตระหนักรู้และเข้าใจประเด็นของโลก รวมทั้งมีการพัฒนาด้านทักษะที่เกี่ยวข้องด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิจัยได้ค้นพบว่า ผู้เข้าร่วมกระบวนการเป็นเวลานานจะมีผลการเรียนรู้ที่มากขึ้น และเข้าใจบทบาทของตนเองในโลกที่เปลี่ยนแปลงไป

The International Civic and Citizenship Education Study [ICCS] ดำเนินการโดย The International Association for the Evaluation of Educational Achievement [IEA] ประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน โดยวัดความรู้และสมรรถนะ คุณลักษณะและเจตคติที่เกี่ยวกับความเป็นพลเมือง แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลจากครูและโรงเรียนเกี่ยวกับบริบทของนักเรียนที่เกี่ยวกับความเป็นพลเมือง รวมทั้งการเรียนรู้ การบริหารจัดการ และบรรยายภาคการเรียนรู้ ICCS 2009 ได้ประเมินนักเรียนเกรด 8 (อายุเฉลี่ย 13.5 ปี) สำหรับการประเมิน ICCS 2016 จะนำเสนอผลการศึกษาด้านความรู้ความเข้าใจของนักเรียนในประเด็นที่เกี่ยวกับความเป็นพลเมือง รวมถึงความเชื่อ เจตคติ และพฤติกรรม

นอกจากการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้แล้ว การติดตามและประเมินคุณภาพของโปรแกรมการศึกษาพลเมืองโลกอย่างต่อเนื่องก็มีความสำคัญเช่นกัน และยังสามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธี ซึ่งสามารถทำได้โดยคำนึงถึงแง่มุมต่างๆ ของโปรแกรม เช่น ความคาดหวังในการเรียนรู้ ทรัพยากร ความสามารถในการสอน สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ กระบวนการ เช่น การสอน แหล่งข้อมูล การเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผลลัพธ์ เช่น ความรู้ ทักษะ ค่านิยม ทักษะคิด ผลการเปลี่ยนแปลง และการพิจารณาตามบริบท

การดำเนินการประเมินที่มีประสิทธิภาพของโปรแกรมการศึกษาพลเมืองโลก ควรผนวกรวมเข้ากับการประเมินที่มีอยู่แล้วหากเป็นไปได้ และต้องให้ความสนใจอย่างรอบคอบถี่ถ้วนกับปัจจัยต่างๆ วัตถุประสงค์ของการประเมินและตัวบ่งชี้ เช่น สถานะ การอำนวยความสะดวก และผลการดำเนินการ มีความจำเป็นต้องกำหนดไว้อย่างชัดเจน ควรพิจารณาลักษณะของการสอน การเรียนรู้ และบริบท รวมทั้งชนิดของข้อมูลที่เป็นหลักฐานที่ยอมรับได้ และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล มิติอื่นๆ ควรนับรวมเข้ากับการวางยุทธศาสตร์การทำงาน ได้แก่ เอกสารหลักสูตรแห่งชาติ นโยบายของรัฐ โปรแกรมต่างๆ สภาพการจัดการศึกษา ความสัมพันธ์กับชุมชน การพัฒนาบุคลากร การบริหารจัดการ และระบบการสนับสนุน ควรคำนึงถึงประเด็นที่หลากหลาย เช่น ขอบเขต ความเชื่อมโยง และความต่อเนื่อง

ผลจากโปรแกรมการประเมิน สามารถนำมาใช้ในวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย เช่น การระบุข้อจำกัดของโปรแกรมการพัฒนา การกำหนดเป้าหมายพื้นที่เฉพาะสำหรับการปรับปรุงงาน การรายงานผลลัพธ์ในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ การประเมินโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพ ต้องส่งเสริมความรับผิดชอบ และการโปร่งใส ข้อมูลที่ได้มาใช้ ต้องการการตัดสินใจเกี่ยวกับหนทางการดำเนินการต่อไปในการพัฒนา และปรับปรุงการเรียนรู้อย่างยั่งยืน เช่น วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ ที่นิยามความสำเร็จเป็นกระบวนการพัฒนา และถือว่าข้อผิดพลาดเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการปรับปรุงการสอนการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

The background is a solid bright blue. It features several overlapping circles in different shades of blue: a light blue circle in the top left, a medium blue circle in the top right, a dark blue circle in the bottom right, and a light blue circle in the bottom left. A large, white rounded rectangle with a thin dotted blue border is centered on the page.

ภาคผนวก

ในโลกที่มีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน (Interconnectedness) และพึ่งพาอาศัยกัน (Interdependency) การจัดการศึกษาจำเป็นต้องการคุณค่าและทักษะการสื่อสารชุดใหม่ที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าความรู้ทางสติปัญญา **พลโลกศึกษา(Global Citizenship Education: GCED)** จึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยและมีภูมิหลังที่แตกต่างกันได้ตระหนักรู้ เรียนรู้ อย่างไม่ใคร่ครวญ เชื่อมโยงกับสังคม เป็นพลเมืองโลกที่มีส่วนร่วม

ภาคผนวก 1: ทรัพยากรและแนวดำเนินการคัดสรร

ฐานข้อมูลออนไลน์ (Online databases)

UNESCO Clearinghouse on Global Citizenship Education, hosted by the Asia-Pacific Centre of Education for International Understanding (APCEIU), a UNESCO Category II institute.

www.gcedclearinghouse.org

UNESCO database on Global Citizenship Education. The database includes related materials published by UNESCO. www.unesco.org/new/en/education/resources/in-focus-articles/global-citizenship-education/documents-unesdoc/

ข้อมูลสำหรับหลักสูตรและชั้นเรียน (Classroom and curriculum resources)

Amnesty International. Human Rights Education:

<https://www.amnesty.org/en/human-rights-education>

Breaking the Mould. <https://www.teachers.org.uk/educationandequalities/breakingthemould>

Bryan, A. and Bracken, M. 2011. *Learning to Read the World? Teaching and Learning about Global Citizenship and International Development in Post-Primary Schools*. Dublin, Irish Aid.

<http://www.ubuntu.ie/media/bryan-learning-to-read-the-world.pdf>

Chiarotto, L. 2011. *Natural Curiosity: Building Children's Understanding of the World Through Environmental Inquiry: A Resource for Teachers*. Toronto, ON, The Laboratory School at The Dr Eric Jackman Institute of Child Study, OISE, University of Toronto. <http://www.naturalcuriosity.ca/>.

Child & Youth Finance International. 2012. *A Guide to Economic Citizenship Education: Quality Financial, Social and Livelihoods Education for Children and Youth*. Amsterdam, Child & Youth Finance International.

<http://childfinanceinternational.org/library/cyfi-publications/A-Guide-to-Economic-Citizenship-Education-Quality-Financial-Social-and-Livelihoods-Education-for-Children-and-Youth-CYFI-2013.pdf>

Classroom Connections. Cultivating a Culture of Peace in the 21st Century.

<http://www.cultivatingpeace.ca/cpmaterials/module1/>

Classroom Connections. Cultivating Peace – Taking Action.

<http://www.classroomconnections.ca/en/takingaction.php>.

Council of Europe, OSCE/ODIHR, UNESCO and OHCHR. 2009. *Human Rights Education in the School Systems of Europe, Central Asia and North America: A Compendium of Good Practice*. Warsaw, OSCE/ODIHR. <http://www.osce.org/odihr/39006?download=true>

Earth Charter. <http://www.earthcharterinaction.org/content/>

Education Scotland. Developing global citizens curriculum within Curriculum for Excellence.

<http://www.educationscotland.gov.uk/learningteachingandassessment/learningacrossthecurriculum/themesacrosslearning/globalcitizenship/about/developingglobalcitizens/what.asp>

Evans, M. and Reynolds, C. (eds). 2004. *Educating for Global Citizenship in a Changing World: A Teacher's Resource Handbook*. Toronto, ON, OISE/UT Online publication.

http://www.oise.utoronto.ca/cidec/Research/Global_Citizenship_Education.html

Global Citizenship Curriculum Development (GCCD). Faculty of Education International and Center for Global Citizenship Education and Research and University of Alberta International.

<http://www.gccd.ualberta.ca/>

Global Dimension: The World in Your Classroom. <http://globaldimension.org.uk/> Global Teacher.

<http://globaldimension.org.uk/resources/item/2107>

Global Teacher Education. Global Education Resources for Teachers.

<http://www.globalteachereducation.org/global-education-resources-teachers>

Global Youth Action Network. <http://www.youthlink.org/gyanv5/index.htm>

Larsen, M. 2008. *ACT! Active Citizens Today: Global Citizenship for Local Schools*. London, ON, University of Western Ontario. http://www.tvdsb.on.ca/act/KIT_PDF_files/B-Introduction.pdf

McGough, H. and Hunt, F. 2012. *The Global Dimension: A Practical Handbook for Teacher Educators*. London, Institute of Education, University of London. [http://www.ioe.ac.uk/Handbook_final\(1\).pdf](http://www.ioe.ac.uk/Handbook_final(1).pdf)

Montemurro, D., Gambhir, M., Evans, M. and Broad, K. (eds). 2014. *Inquiry into Practice: Learning and Teaching Global Matters in Local Classrooms*. Toronto, ON, OISE, University of Toronto.

http://www.oise.utoronto.ca/oise/UserFiles/File/TEACHING_GLOBAL_MATTERS_FINAL_ONLINE.pdf

Open Spaces for Dialogue and Enquiry (OSDE) Methodology.

<http://www.osdemethodology.org.uk/osdemethodology.html>

Oxfam. 2006. *Education for Global Citizenship: A Guide for Schools*. Oxford, England, Oxfam GB.

http://www.oxfam.org.uk/~media/Files/Education/Global%20Citizenship/education_for_global_citizenship_a_guide_for_schools.ashx

Oxfam. Global Citizenship Guides:

<http://www.oxfam.org.uk/education/global-citizenship/global-citizenship-guides>

Oxfam. 2008. *Getting Started with Global Citizenship: A Guide for New Teachers*. Oxford, England,

Oxfam GB. <https://www.oxfam.org.uk/~media/Files/Education/Global%20Citizenship/GCNewTeacherENGLAND.ashx>

Sinclair, M., Davies, L., Obura, A. and Tibbitts, F. 2008. *Learning to Live Together: Design, Monitoring and Evaluation of Education for Life Skills, Citizenship, Peace and Human Rights*. Eschborn, Germany, Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit (GTZ) GmbH.

http://www.ineesite.org/uploads/files/resources/doc_1_Learning_to_Live_Together.pdf

TakingITGlobal. <http://www.tigweb.org>

The Paulo and Nita Freire International Project for Critical Pedagogy. Teacher resources.

<http://www.freireproject.org/resources/in-the-classroom/>

Tunney, S., O'Donoghue, H., West, D., Gallagher, R., Gerard, L. and Molloy, A. (eds). 2008. *Voice our Concern*. Dublin, Amnesty International. <http://www.amnesty.ie/voice-our-concern>.

UNEP. 2010. *Here and Now! Education for Sustainable Consumption Recommendations and Guidelines*. Nairobi, UNEP. http://www.unep.org/pdf/Here_and_Now_English.pdf

UNESCO. Teaching and Learning for a Sustainable Future. A multimedia teacher education programme.

<http://www.unesco.org/education/tlsf/>

UNESCO. 2012. *Education for Sustainable Development: Sourcebook*. Paris, UNESCO.

<http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002163/216383e.pdf> .

Videos available in English:

<http://www.unesco.org/archives/multimedia/?pg=34&pattern=Sourcebook&related=>

UNESCO. 2014. *How is Global Citizenship Taught? Wisdoms from the Classroom*.

<http://www.unescobkk.org/education/news/article/how-is-global-citizenship-taught-wisdoms-from-the-classroom/>

UN Global Teaching and Learning Project. Cyber School Bus. www.un.org/Pubs/CyberSchoolBus/

ตัวอย่างเอกสารเชิงนโยบาย (Curriculum policy examples)

สาธารณรัฐอิสลามอัฟกานิสถาน

Education Law (2008). In UNESCO. 2014. *Learning to Live Together: Education Policies and Realities in the Asia-Pacific*. Bangkok, UNESCO.

<http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002272/227208e.pdf>

เครือรัฐออสเตรเลีย

The 2013 Australian Curriculum. In UNESCO. 2014. *Learning to Live Together: Education Policies and Realities in the Asia-Pacific*. Bangkok, UNESCO.

<http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002272/227208e.pdf>

Melbourne Declaration of Educational Goals for Young Australians (2008). In UNESCO. 2014. *Learning to Live Together: Education Policies and Realities in the Asia-Pacific*. Bangkok, UNESCO.

<http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002272/227208e.pdf>

แคนาดา

Global Citizenship Curriculum Development, Faculty of Education International and Centre for Global Citizenship Education and Research and University of Alberta International

<http://www.globaled.ualberta.ca/en/OutreachandInitiatives/GlobalCitizenshipCurriculumDev.aspx>

สาธารณรัฐโคลอมเบีย

Guía 48, Ruta de gestión para alianzas en el desarrollo de competencias ciudadanas, Ministerio de Educación Nacional. Colombia. 2014.

<http://www.mineduacion.gov.co/1621/w3-article-339478.html>

Global citizen competencies in Colombia.

<http://www.mineduacion.gov.co/cvn/1665/article-75768.html>

สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

The 2013 curriculum. In UNESCO. 2014. *Learning to Live Together: Education Policies and Realities in the Asia-Pacific*. Bangkok, UNESCO.

<http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002272/227208e.pdf>

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

The K-12 curriculum. In UNESCO. 2014. *Learning to Live Together: Education Policies and Realities in the Asia-Pacific*. Bangkok, UNESCO.

<http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002272/227208e.pdf>

สาธารณรัฐเกาหลี

Charter of Gyeonggi Peace Education. In UNESCO. 2014. *Learning to Live Together: Education Policies and Realities in the Asia-Pacific*. Bangkok, UNESCO.

<http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002272/227208e.pdf>

The 2009 curriculum. In UNESCO. 2014. *Learning to Live Together: Education Policies and Realities in the Asia-Pacific*. Bangkok, UNESCO.

<http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002272/227208e.pdf>

UNESCO. 2014. *Learning to Live Together: Education Policies and Realities in the Asia-Pacific*. Bangkok, UNESCO. The publication examines how 10 countries – Afghanistan, Australia, Indonesia, Malaysia, Myanmar, Nepal, The Philippines, Republic of Korea, Sri Lanka and Thailand – are using education as a vehicle to promote peace and mutual understanding.

<http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002272/227208E.pdf>

เอกสารความร่วมมือระดับโลก (Global collaboration resources)

E-Pals. <http://www.epals.com/#!/main>

The Global Teenager Project. <http://www.globalteenager.org/>

National Association of Independent Schools. Challenge 20/20.

<http://www.nais.org/Articles/Pages/Challenge-20-20.aspx>

UNESCO Associated Schools Project.

<http://www.unesco.org/new/en/education/networks/global-networks/aspnet/>

UNESCO ASPnet in Action: Global Citizens Connected for Sustainable Development.

<http://en.unesco.org/aspnet/globalcitizens>

UNESCO. 2014. *Learning to Live Together: Education Policies and Realities in the Asia-Pacific*. Bangkok, UNESCO.

<http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002272/227208E.pdf>

หน่วยงานและองค์กร (Organizations and initiatives)

British Council's Connecting Classrooms.

<https://schoolsonline.britishcouncil.org/linking-programmes-worldwide/connecting-classrooms/spotlight/Lebanon>

Centre for Global Citizenship Education and Research, University of Alberta.

<http://www.cgcer.ualberta.ca/AboutCGCER.aspx>

Child Safety Project Online, the Centre for Educational Research and Development of the Ministry of Education and Higher Education, Lebanon.

<http://www.crdp.org/en/desc-projects/6240-%20Child%20Safety%20Online>

Council of Europe. 2012. *Compass - Manual for Human Rights Education with Young People*. Strasbourg, France, Council of Europe. www.coe.int/compass

Developing a Global Perspective for Teachers. <http://www.developingaglobalperspective.ca/gern/>

Education Above All. <http://educationaboveall.org>

The European Centre for Global Interdependence and Solidarity (North-South Centre), the Council of Europe.

http://www.coe.int/t/dg4/nscentre/default_en.asp

The Freire Project. <http://www.freireproject.org>

Global Education First Initiative (GEFI), the United Nations Secretary-General's Initiative on Education.
<http://www.globaleducationfirst.org>

Global Education Network Europe (GENE). <http://www.gene.eu>

The JUMP! Foundation Global Leadership Center @ NIST. <http://jumpfoundation.org/jcommunity/jump-bangkok-hub/jump-global-leadership-center-nist-south-east-asia/>

Learning Metrics Task Force.

<http://www.brookings.edu/about/centers/universal-education/learning-metrics-task-force-2>

The Longview Foundation. <http://longviewfdn.org/>

The MasterCard Foundation.

<http://www.mastercardfdn.org/youth-learning/the-mastercard-foundation-scholars-program>

New Pedagogies for Deep Learning Project. <http://www.newpedagogies.org>

Power Politics project (between Aberdeen, Scotland and Nigeria).

<http://www.powerpolitics.org.uk/resources>

Tunisia human rights and citizenship school clubs.

http://www.unesco.org/new/en/media-services/single-view/news/launch_of_the_first_citizenship_and_human_rights_school_club_in_tunisia/#.VDoybIFpvJw

เอกสารส่งเสริมการเรียนรู้การสอนและการฝึกอบรม (Teaching and Professional Learning Support)

Andreotti V. and Souza, L. 2008. *Learning to Read the World Through Other Eyes*. Derby, England, Global Education.

https://www.academia.edu/575387/Learning_to_Read_the_World_Through_Other_Eyes_2008_

Asia-Pacific Centre of Education for International Understanding (APCEIU).

<http://www.unescoapceiu.org/en/m211.php?pn=2&sn=1&sn2=1&seq=34>

Council of Europe. 2009. *How All Teachers Can Support Citizenship and Human Rights Education: a Framework for the Development of Competences*. Strasbourg, France, Council of Europe.

http://www.theewc.org/uploads/content/archive/6555_How_all_Teachers_A4_assemble_1.pdf



Global Teacher Education (GTE). Established following the publication of the Longview Foundation's 2008 report *Teacher Preparation for the Global Age: The Imperative for Change*

<http://www.longviewfdn.org/122/teacher-preparation-for-the-global-age.html>

Mahatma Gandhi Institute of Education for Peace & Sustainable Development (MGEIP).

<http://mgiep.unesco.org/>

UNESCO. 2005. *Guidelines and Recommendations for Reorienting Teacher Education to Address Sustainability*. Paris, UNESCO. This publication is available in English.

<http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001433/143370e.pdf>

UNESCO. 2012. *Exploring Sustainable Development: A Multiple-Perspective Approach*. Paris, UNESCO.

<http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002154/215431E.pdf>

UNESCO and ECOWAS. 2013. *Education for a Culture of Peace, Human Rights, Citizenship, Democracy and Regional Integration: ECOWAS Reference Manual*. Dakar, UNESCO.

<http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002211/221128e.pdf> and <http://www.educationalapaix-ao.org/>

UNICEF. 2011. *Educating for Global Citizenship: A Practical Guide for Schools in Atlantic Canada*. Canada, UNICEF.

http://www.unicef.ca/sites/default/files/imce_uploads/UTILITY%20NAV/TEACHERS/DOCS/GC/Educating_for_Global_Citizenship.pdf

ภาคผนวก 2: บรรณานุกรม

- Aaberg, R. 2013. Carnegie's Muhammad Faour discusses democracy education in the Arab world. *Council for a Community of Democracies*. http://www.ccd21.org/news/cd-ccd/faour_arab_world.html (Accessed 19 April 2015.)
- Abdi, A. and Shultz, L. (eds). 2008. *Educating for Human Rights and Global Citizenship*. New York, SUNY Press.
- Abu El-Haj, T. 2009. Becoming citizens in an era of globalization and transnational migration: Reimagining citizenship as critical practice. *Theory into Practice*, Vol. 48, pp. 274-282.
- Albala-Bertrand, L. 1995. What education for what citizenship? First lessons from the research phase. *Educational Innovation and Information* (Geneva, UNESCO IBE), No. 82.
- Aleinikoff, T.A. and Klusmeyer, D.B. (eds). 2001. *Citizenship Today: Global Perspectives and Practices*. Washington, DC, Carnegie Endowment for International Peace.
- American Association of Colleges of Teacher Education and the Partnership for 21st Century Skills. 2010. *21st Century Knowledge and Skills in Educator Preparation*. http://www.p21.org/storage/documents/aacte_p21_whitepaper2010.pdf (Accessed 19 April 2015.)
- Andreotti, V. 2006. Soft versus critical global citizenship education. *Policy & Practice: A Development Education Review*, Vol. 3, pp. 40-51. <http://www.developmenteducationreview.com/issue3-focus4> (Accessed 19 April 2015.)
- Andreotti, V. 2011. Engaging the (geo)political economy of knowledge construction: Towards decoloniality and diversity in global citizenship education. *Globalization, Societies and Education Journal*, Vol. 9, No. 3-4, pp. 381-397.
- Andreotti V., Barker, L. and Newell-Jones, K. 2006. *Critical Literacy in Global Citizenship Education Professional Development Resource Pack*. Centre for the Study of Social and Global Justice at the University of Nottingham and Global Education Derby. https://www.academia.edu/194048/Critical_Literacy_in_Global_Citizenship_Education_2006_ (Accessed 19 April 2015.)
- Arthur, J., Davies, I. and Hahn, C. (eds). 2008. *The SAGE Handbook of Education for Citizenship and Democracy*. London, SAGE Publications Ltd.

- Avery, P. 1997. *The Future of Political Participation in Civic Education*. Minnesota, Social Science Education Consortium.
- Banks, J. (ed.). 2004. *Diversity and Citizenship Education: Global Perspectives*. San Francisco, CA, John Wiley & Sons.
- Banks, J. 2008. Diversity, group identity, and citizenship education in a global age. *Educational Researcher*, Vol. 37, No. 3,] pp. 129-139.
- Bickmore, K. 2006. Democratic social cohesion (assimilation)? Representations of social conflict in Canadian public school curriculum. *Canadian Journal of Education*, Vol. 29, No. 2, pp. 359-386.
- Boulding, E. 1988. Building a global civic culture: Education for an interdependent world (John Dewey Lecture). New York, Teachers College Press.
- Boulding, E. 2011. New understandings of citizenship: Path to a peaceful future? Pilisuk, M. and Nagler, M.N. (eds), *Peace Efforts That Work and Why*, Vol. 3 of Peace Movements Worldwide. Santa Barbara, CA, Praeger, pp. 5-14.
- Cabrera, L. 2010. *The Practice of Global Citizenship*. Cambridge, England, Cambridge University Press.
- Cogan, J. and Grossman, D. 2009. Characteristics of globally-minded teachers: A 21st century view. Kirkwood-Tucker, T. F. (ed.), *Visions in Global Education: The Globalization of Curriculum and Pedagogy in Teacher Education and Schools*. New York, Peter Lang.
- Darling-Hammond, L. and Bransford, J. (eds). 2005. *Preparing Teachers for a Changing World: What Teachers Should Learn and Be Able to Do*. San Francisco, CA, Jossey-Bass.
- Davies, I. and Pike, G. 2009. Global citizenship education: Challenges and possibilities. Lewin, R. (ed.), *The Handbook of Practice and Research in Study Abroad: Higher Education and the Quest for Global Citizenship*. New York, Routledge.
- Davies, I., Evans, M. and Reid, A. 2005. Globalising citizenship education? A critique of 'global education' and 'citizenship education'. *British Journal of Educational Studies*, Vol. 53, No. 1, pp. 66-87.

- Davies, L., Harber, C. and Yamashita, H. 2004. *Global Citizenship Education: The Needs of Teachers and Learners*. Birmingham, England, Centre for International Education and Research, University of Birmingham.
- Delanty, G. 1999. *Citizenship in a Global Age: Society, Culture, Politics*. Buckingham, England, Open University Press.
- Department for Education and Skills (DfES). 2007. *Curriculum Review: Diversity and Citizenship (Ajebo Report)*. London, DfES.
- Dewey, J. 1916. *Democracy and education. An introduction to the philosophy of education*, 1966 edn. New York, Free Press.
- Dower, N. 2003. *An Introduction to Global Citizenship*. Edinburgh, Edinburgh University Press.
- Earl, L. 2003. *Assessment as Learning: Using Classroom Assessment to Maximize Student Learning*. Thousand Oaks, CA, Corwin Press.
- Education Above All. 2012. *Education for Global Citizenship*. Doha, Education Above All.
- Eidoo, S., Ingram, L., MacDonald, A., Nabavi, M., Pashby, K. and Stille, S. 2011. Through the kaleidoscope: Intersections between theoretical perspectives and classroom implications in critical global citizenship education. *Canadian Journal of Education*, Vol. 34, No. 4, pp. 59-85.
- Evans, M. 2008. Citizenship education, pedagogy, and school contexts. Arthur, J. Davies, I. and Hahn, C. (eds), *The SAGE Handbook of Citizenship and Democracy*. London, SAGE Publications Ltd, pp. 519-532.
- Evans, M., Davies, I., Dean, B. and Waghid, Y. 2008. Educating for global citizenship in schools: Emerging understandings. Mundy, K., Bickmore, K., Hayhoe, R., Madden, M. and Majidi, K. (eds), *Comparative and International Education: Issues for Teachers*. New York, Teachers' College Press, pp. 273-298.
- Evans, M., Ingram, L., MacDonald, A. and Weber, N. 2009. Mapping the "global dimension" of citizenship education in Canada: The complex interplay of theory, practice, and context. *Citizenship, Teaching and Learning*, Vol. 5, No. 2, pp. 16-34.

- Faour, M. and Muasher, M. 2011. *Education for Citizenship in the Arab World: Key to the Future*. Washington, DC, Carnegie Endowment for International Peace. http://carnegieendowment.org/files/citizenship_education.pdf (Accessed 19 April 2015.)
- Faour, M. and Muasher, M. 2012. *The Arab World's Education Report Card: School Climate and Citizenship Skills*. Washington, DC, Carnegie Endowment for International Peace.
- Freire, P. 1970. *Pedagogy of the Oppressed*. London and New York, Continuum.
- Fullan, M. and Langworthy, M. 2014. *A Rich Seam: How New Pedagogies Find Deep Learning*. London, Pearson.
- Gaudelli, W. (ed.). 2003. *World Class: Teaching and Learning in Global Times*. Mahwah, NJ, Lawrence Earlbaum Associates.
- Gay, G. 2000. *Culturally Responsive Teaching. Theory, Research and Practice*. New York, Teachers College Press.
- Hahn, C. 1998. *Becoming Political: Comparative Perspectives on Citizenship Education*. Albany, NY, State University of New York Press.
- Harshman, J., Augustine, T. and Merryfield, M. (eds). 2015. *Research in Global Citizenship Education*. Information Age Publishing, Inc.
- Heater, D. 2002. *World Citizenship: Cosmopolitan Thinking and Its Opponents*. London, Continuum.
- Held, D. 1999. The transformation of political community: Rethinking democracy in the context of globalisation. Shapiro, I. and Hacker-Gordon, C. (eds), *Democracy's Edges*. Cambridge, England, Cambridge University Press.
- Hicks, D. and Holden, C. 2007. *Teaching the Global Dimension: Key Principles and Effective Practice*. London, Routledge, Taylor and Francis Group.
- Hooks, B. 1994. *Teaching to Transgress? Education as the Practice of Freedom*. London and New York, Routledge.
- Ibrahim, T. 2005. Global citizenship education: Mainstreaming the curriculum? *Cambridge Journal of Education*, Vol. 35, No. 2, pp. 177-194.

- Ichilov, O. 1998. Patterns of citizenship in a changing world. Ichilov, O. (ed.), *Citizenship and Citizenship Education in a Changing World*. London, The Woburn Press, pp. 11-27.
- Isin, E. F. 2009. Citizenship in flux: the figure of the activist citizen. *Subjectivity*, Vol. 29, pp. 367-388.
- Jorgenson, S. and Shultz, L. 2012. Global citizenship education in post-secondary institutions: What is protected and what is hidden under the umbrella of GCE? *Journal of Global Citizenship and Equity Education*, Vol. 2, No. 1, pp. 1-22.
- Kiwan, D. 2008. *Education for Inclusive Citizenship*. London and New York, Routledge.
- Kiwan, D. 2014. Emerging forms of citizenship in the Arab world. Isin, E. and Nyers, P. (eds), *Routledge Global Handbook of Citizenship Studies*. London and New York, Routledge.
- Kiwan, D. with Starkey, H. (eds). 2009. Civil society, democracy and education. *Education, Citizenship and Social Justice*, Vol. 4, No. 2.
- Kolb, D. A. 1984. *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. Englewood Cliffs, NJ, Prentice-Hall.
- Ladson-Billings, G. 1995. But that's just good teaching! The case for culturally relevant pedagogy. *Theory into Practice*, Vol. 34, No. 3, pp. 159-165.
- Lee, W.O. 2008. The development of citizenship education curriculum in Hong Kong after 1997: Tensions between national identity and global citizenship. Grossman, D., Lee, W.O. and Kennedy, K. (eds), *Citizenship Curriculum in Asia and the Pacific*. The Netherlands, Springer.
- Lee, W.O. 2012. Learning for the future: The emergence of lifelong learning and the internationalization of education as the fourth way? *Educational Research for Policy and Practice*, Vol. 11, No. 1, pp. 53-64.
- Longview Foundation. 2008. *Teacher Preparation for the Global Age: The Imperative for Change*. Silver Spring, MD, Longview Foundation for Education in World Affairs and International Understanding Inc. <http://www.longviewfdn.org/files/44.pdf> (Accessed 19 April 2015.)
- Mansilla, V.B. and Jackson, A. 2011. *Educating for Global Competence: Preparing Our Youth to Engage the World*. E. Omerso (ed.). New York, Asia Society and the Council of Chief State School Officers. <http://asiasociety.org/files/book-globalcompetence.pdf> (Accessed 19 April 2015.)
- Marshall, T. H. 1949. *Citizenship and Social Class*. London, Pluto Press.

- McLean, L., Cook, S. and Crowe, T. 2006. Educating the next generation of global citizens through teacher education, one new teacher at a time. *Canadian Social Studies Journal*, Vol. 40, No. 1, pp. 1-7.
- Merryfield, M. 2000. Why aren't teachers being prepared to teach for diversity, equity, and global interconnectedness? A study of lived experiences in the making of multicultural and global educators. *Teaching and Teacher Education*, Vol. 16, pp. 429-443.
- Merryfield, M., Jarchow, E. and Pickert, S. (eds). 1996. *Preparing Teachers to Teach Global Perspectives: A Handbook for Teacher Educators*. Thousand Oaks, CA, Corwin Press.
- Montemurro, D., Gambhir, M., Evans, M. and Broad, K. (eds). 2014. *Inquiry into Practice: Learning and Teaching Global Matters in Local Classrooms*. Toronto, ON, Ontario Institute for Studies in Education.
- Mortimore, P. 1999. *Understanding Pedagogy and Its Impact on Learning*. London, Paul Chapman.
- Nagda, B., Gurin, P. and Lopez, G. 2003. Transformative pedagogy for democracy and social justice. *Race, Ethnicity and Education*, Vol. 6, No. 2, pp. 165-191.
- Nelson, J. and Kerr, D. 2006. *Active Citizenship in INCA Countries: Definitions, Policies, Practices and Outcomes* (Final Report). Qualifications and Curriculum Authority (England), National Foundation for Educational Research, and International Review of Curriculum and Assessment Frameworks (INCA). <https://www.nfer.ac.uk/publications/QAC02/QAC02.pdf> (Accessed 19 April 2015.)
- Niens, U. and Reilly, J. 2012. Education for global citizenship in a divided society? Young people's views and experiences. *Comparative Education*, Vol. 48, No. 1, pp. 103-118.
- Noddings, N. (ed.). 2005. *Educating Citizens for Global Awareness*. Boston, Teachers College Press.
- Nussbaum, M. 2002. Education for citizenship in an era of global connection. *Studies in Philosophy and Education*, Vol. 21, pp. 289-303.
- Osborne, K. 2001. Democracy, democratic citizenship, and education. Portelli, J.P. and Solomon, R.P. (eds), *The Erosion of Democracy in Education*. Calgary, AB, Detselig Enterprises, pp. 29-61.

- Osler, A. and Starkey, H. 2005. *Changing Citizenship: Democracy and Inclusion in Education*. Maidenhead, England, Open University Press.
- Osler, A. and Starkey, H. 2006. Cosmopolitan Citizenship, *Changing Citizenship: Democracy and Inclusion in Education*. Maidenhead, England, Open University Press.
- O'Sullivan, M. and Pashby, K. 2008. *Citizenship Education in the Era of Globalization: Canadian Perspectives*. Rotterdam, The Netherlands, Sense Publishers.
- Oxley, L. and Morris, P. 2013. Global citizenship: A typology for distinguishing its multiple conceptions. *British Journal of Educational Studies*, Vol. 61, pp. 301-325.
- Parker, W. (ed.). 1995. *Educating the Democratic Mind*. Albany, NY, State University of New York Press.
- Peters, M. A., Britton, A. and Blee, H. (eds). 2008. *Global Citizenship Education: Philosophy, Theory and Pedagogy*. Rotterdam, The Netherlands, Sense Publishers.
- Pigozzi, M. J. 2006. A UNESCO view of global citizenship education. *Educational Review*, Vol. 58, No. 1, pp. 1-4.
- Pike, G. 2000. Global education and national identity: In pursuit of meaning. *Theory into Practice*, Vol. 39, No. 2, pp. 64-73.
- Pike, G. 2008. Reconstructing the legend: Educating for global citizenship. Abdi, A. and Shultz, L. (eds), *Educating for Human Rights and Global Citizenship*. New York, State University of New York Press, pp. 223-237.
- Pykett, J. 2010. Citizenship education and narratives of pedagogy. *Citizenship Studies*, Vol. 14, No. 6, pp. 621-635.
- Quaynor, L. 2012. Citizenship education in post-conflict contexts: A review of the literature. *Education Citizenship and Social Justice*, Vol. 7, No. 1, pp. 33-57.
- Quezada, R. L. (ed.). 2010. Internationalization of teacher education: Creating globally competent teachers and teacher educators for the 21st century. *Teaching Education*, Vol. 21, No. 1.
- Reardon, B. 1988. *Comprehensive Peace Education. Educating for Global Responsibility*. New York, Teachers College Press.

- Reilly, J. and Niens, U. 2013. Global citizenship as education for peacebuilding in a divided society: Structural and contextual constraints on the development of critical dialogic discourse in schools. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*.
- Richardson, G. H. and Abbott, L. 2009. Between the national and the global: Exploring tensions in Canadian citizenship education. *Studies in Ethnicity and Nationalism*, Vol. 9, No. 3, pp. 377-394.
- Schattle, H. 2008. *The Practices of Global Citizenship*. Lanham, MD, Rowman and Littlefield.
- Shultz, L. 2007. Educating for global citizenship: Conflicting agendas and understandings. *The Alberta Journal of Educational Research*, Vol. 53, No. 3, pp. 248-258.
- Schulz, W., Ainley, J., Fraillon, J., Kerr, D. and Losito, B. 2010. 2010 Initial Findings from the IEA Civic and Citizenship Education Study. Amsterdam, International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA).
- Sipos, Y., Battisti, B. and Grimm, K. 2008. Achieving transformative sustainability learning: Encouraging head, hands and heart. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, Vol. 9, No. 1, pp. 68-86.
- Stevick, D. and Levinson, B. 2007. *Reimagining Civic Education: How Diverse Societies Form Democratic Citizens*. Lanham, MD, Rowman and Littlefield.
- Torney-Purta, J., Schwille, J. and Amadeo, J. (eds). 1999. *Civic Education across Countries: Twenty-four National Case Studies from the IEA Civic Education Project*. Amsterdam, International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA).
- Torres, C.A. 2010. Education, power and the state: Dilemmas of citizenship in multicultural societies. Alexander, H., Pinson, H. and Yonah, Y. (eds), *Citizenship Education and Social Conflict*. London, Routledge, pp. 61-82.
- UNESCO. 2013. Global Citizenship Education. An emerging perspective. Outcome document of the Technical Consultation on Global Citizenship Education. Paris, UNESCO.
- UNESCO. 2013. *Intercultural Competencies*. Conceptual and operational framework. Paris, UNESCO.
- UNESCO. 2014. *Global Citizenship Education. Preparing Learners for the Challenges of the 21st Century*. Paris, UNESCO.

UNESCO. 2014. *Teaching Respect for All*. Paris, UNESCO.

Warwick, P. 2008. Talking through global issues: A dialogue based approach to CE and its potential contribution to community cohesion. citizED. <http://www.citized.info/pdf/commarticles/Paul%20Warick%20from%20Cathie%20April%2008.pdf> (Accessed 20 April 2015.)

Westheimer, J. and Kahne, J. 2004. What kind of citizen? The politics of educating for democracy. *American Educational Research Journal*, Vol. 41, No. 2, pp. 237-269.

Wintersteiner, W. 2013. Global Citizenship Education. Grobbauer, H. (ed), Global Learning in Austria. Potential and Perspective. *Aktion & Reflexion*, Vol 10, pp.18-29.



ภาคผนวก 3: รายชื่อผู้ที่นำเอกสารไปทดสอบภาคสนาม

ประเทศ	ผู้ประสานงาน	หน่วยงาน
แคนาดา	Marie-Christine Lecompte ผู้ประสานงานระดับชาติ ASPnet	- Chad Bartsch, อาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา Queen Elizabeth High School - Robert Mazzotta เจ้าหน้าที่บริหารบุคลากร องค์การของรัฐ Alberta
เลบานอน	Fadi Yarak ผู้อำนวยการด้านการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการและการอุดมศึกษา	ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร นักวางแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการและการอุดมศึกษา
เม็กซิโก	Olivia Flores Garza ผู้ประสานงาน ASPnet	- Gina A Decanini, ครูโรงเรียนประถม Americano Anáhuac Olivia - Flores Garza ผู้ประสานงาน ASPnet เม็กซิโก - Dan Lester Mota Martinez ครูโรงเรียนประถม Americano Anáhuac - Gloria Laura Soto Cantú ผู้ประสานงานโรงเรียนประถม Americano Anáhuac - Andrés Bolaños ผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษา FORMUS - Susana Jara ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา FORMUS - Monica Rofriguez ครูโรงเรียนมัธยม FORMUS - Dennis Jael Flores Toletino ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย No. 7, Universidad Autónoma de Nuevo León Maria de Lourdes - Aguirre Martinez ผู้ประสานงานโรงเรียนมัธยม No.7, Universidad Autónoma de Nuevo León
เกาหลีใต้	- Jeongmin Eom หัวหน้าฝ่ายวิจัยและการพัฒนาทีมงาน APCEIU - Hyo-Jeong Kim ผู้ช่วยผู้เชี่ยวชาญด้านโปรแกรม - Seulgi Kim ผู้ช่วยผู้เชี่ยวชาญด้านโปรแกรม - Jihong Lee ผู้ช่วยผู้เชี่ยวชาญด้านโปรแกรม	- ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร: Soon-Yong Pak, Daehoon Jho, Young-gi Ham, Dawon Kim, Yeolkwan Sung, Geunho Lee - คณะครูผู้มีส่วนร่วมนำการพัฒนาหลักสูตรและตำราเรียน: Sang-hee Han, Heungsoon Lee, Sangyong Park, Seong-ho Bae, Byung-seop Choi - ครูแกนนำด้านพลโลกศึกษา แต่งตั้งโดยกระทรวงศึกษาธิการ : Sun-Young Han, Hye-kyung Son, Won-hyang Lee, Jae-wha Choi, Sang-Joo Hwang, Yang-mo Kim, Hee-jeong Kim, Mi-na Song, Dong-hyuk Kim, Mi-hee Lee, Seong-mi Bae, Eun-young Kim, Seong-joon Jo, Tae-hoon Kim, Hyo-kyung Hwang, Ji-a Yoon, Ae-kyung Jeong, Yo-han Lee, Mi-ja Jeon, Seon-ryeong Lee, Young-a Im, Min-kyung Kim, Sang-soon Jang, Yeon-jeong Lee, Young-bae Ji, Seong-mi Hong, Kyung-ran Ko, kwang-hee Moon, Geum-hong Park, Jeong-lee Kang, Yien-suk Hwang, u-dae Lee, Kyung-suk Lee, Byung aam kwak, Mi-soon Chu
อุกันดา	Rosie Agoi ผู้ประสานแห่งชาติ ASPnet และผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติยูกันดาเพื่อยูเนสโก	- Dhabangi Charles ครูและผู้ประสานงาน โรงเรียนประถมศึกษา Kamuli Charles - Otwao Richard ครูและผู้ประสานงาน ASPnet วิทยาลัย Mt St Mary' s College เมือง Namugunga

ภาคผนวก 4: คำสำคัญเกี่ยวกับพลโลกศึกษา

ในบริบทของประเทศไทย มีการดำเนินการเกี่ยวกับพลโลกศึกษาในหลากหลายหน่วยงานและองค์กร คำสำคัญที่ใช้ในการแปลความหมายจึงแตกต่างกันไป ต่อมาในปี 2562 สำนักงานราชบัณฑิตยสภา¹⁵ ได้บัญญัติศัพท์และจัดทำคำอธิบายเกี่ยวกับพลเมืองโลกและพลโลกศึกษาไว้ เอกสารนี้จึงได้รวมชุดคำดังกล่าวไว้ ประกอบด้วย (1) โลกศึกษา (Global education) (2) สมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก (Global Competence) (3) ความฉลาดรู้เรื่องสากลโลก (Global Literacy) (4) พลโลกศึกษา (Global citizenship Education) และสำนึกสากล สำนึกเกี่ยวกับโลก (Global-mindedness, world-mindedness) ดังนี้

พลโลกศึกษา (Global citizenship Education)

1. พลเมืองศึกษาสมัยใหม่ ที่เป็นการจัดการศึกษาและประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีของสังคมโลก เข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีความภาคภูมิใจในการเป็นพลเมืองของประเทศและสมาชิกของโลก ที่มีความสนใจที่จะปกครองตนเอง มีสิทธิมีเสียง สนใจต่อส่วนรวมและมีส่วนร่วมในกิจการบ้านเมืองในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก

2. กระบวนการจัดการเรียนรู้เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง รัฐบาลและระบบสถาบันต่างๆ ประวัติศาสตร์และรัฐธรรมนูญ เอกลักษณ์ของชาติ ระบบนิติบัญญัติและกฎหมาย สิทธิมนุษยชนทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ และทางสังคมของพลเมือง หลักการและกระบวนการประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมของพลเมืองในกิจการสาธารณะ และประเด็นเกี่ยวกับพลเมืองศึกษาและโลกศึกษา วิถีทรรศน์สากล และการยอมรับค่านิยมพื้นฐานของสังคมในแต่ละประเทศ และสังคมโลก รวมทั้งค่านิยมของพลโลกศึกษา

โลกศึกษา (Global education)

การจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องกระแสโลก ความเปลี่ยนแปลงและสถานะสิ่งแวดล้อมของโลก การสร้างความเข้าใจอันดีในเรื่องสังคมสมานฉันท์และสังคมพหุวัฒนธรรมในโลกที่ไร้พรมแดน การบูรณาการเนื้อหาสาระและการเรียนการสอน เพื่อให้คิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับสังคมโลก

สมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก (Global Competence)

ความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการวิเคราะห์เหตุการณ์ ปรากฏการณ์ หรือพหุวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในโลกไร้พรมแดนอย่างมีวิจารณญาณและมุมมองที่หลากหลาย การมองโลกในเชิงสร้างสรรค์ มีเจตคติทางบวก และคำนึงถึงค่านิยมสากล เคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และความแตกต่างในวิถีชีวิตสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลต่อการรับรู้ การตัดสินใจ และการสื่อสารแนวคิดของตนและของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

¹⁵ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. 2562. พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ชุดความฉลาดรู้ (literacy) ฉบับบัณฑิตยสภา.

องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาหรือโออีซีดี (Organisation for economy Co-operation and development-OECD) ได้ให้โปรแกรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนระดับนานาชาติ หรือป๊ชา (Programme for International Student Achievement-PISA) ค.ศ. 2018 ประเมินสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก ซึ่งหวังว่านักเรียนอายุ 15 ปีควรมีสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลกดังนี้

1. ความรู้และความเข้าใจในประเด็นปัญหาของโลก หมายถึง ความคุ้นเคยกับประเด็นสำคัญที่อยู่เกินขอบเขตของชาติ เช่น การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สภาพภูมิอากาศ การอพยพย้ายถิ่น ความยากจน และความสามารถที่จะเข้าใจความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันระหว่างประเด็นปัญหา แนวโน้ม และระบบต่างๆ ในโลก

2. ความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย หมายถึง ความรู้และความเข้าใจในเรื่องปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมซึ่งเป็นการรู้ว่า ทักษะหรือมุมมองของคนมาจากหลากหลาย อิทธิพลที่หล่อหลอมมา เช่น วัฒนธรรม ศาสนา ความเชื่อ เพศ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม การศึกษา ซึ่งเป็นวิธีเดียวกับที่จะพัฒนาความเข้าใจกับผู้อื่น

3. การคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วย 1) ทักษะการคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการเข้าถึงปัญหา โดยความเป็นเหตุเป็นผล ความมีระบบ และมีขั้นตอน รวมถึงความสามารถในการแปลความหมายของแต่ละส่วนในข้อความ และตรวจสอบแต่ละส่วนว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร เพื่อหาความสอดคล้องหรือแตกต่างที่ขัดแย้งกัน 2) ทักษะในการคิดแบบมีวิจารณญาณ หมายถึง ความสามารถในการประเมินคุณค่า ความถูกต้อง และความน่าเชื่อถือของสิ่งต่างๆ บนพื้นฐานของความสอดคล้องภายในตัวเอง ความสอดคล้องกับประจักษ์พยาน และความสอดคล้องกับความรู้และประสบการณ์ของตน

แบบทดสอบประเมินสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก ในโปรแกรมป๊ชา ค.ศ. 2003 เป็นชุดข้อสอบกรณีศึกษาที่มีเนื้อเรื่องและข้อคำถาม ทั้งแบบให้เลือกตอบ ซึ่งส่วนนี้จะทดสอบความตระหนักรู้ และความเข้าใจในประเด็นตามเนื้อเรื่องที่ให้มา และแบบให้เขียนตอบปลายเปิดที่ให้นักเรียนสร้างคำตอบเอง โดยอาศัยประจักษ์พยานจากข้อความที่ให้มา ประกอบกับความรู้หรือประสบการณ์เดิม การวิเคราะห์คำตอบของนักเรียนจะทำให้มองเห็นว่านักเรียนได้พัฒนาความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมกับโลก และมีทักษะการวิเคราะห์เพียงใด

เป้าหมายของการศึกษา นอกจากทำให้นักเรียนได้เรียนรู้วิชาการแล้ว ยังต้องเตรียมเยาวชนให้มีความสามารถที่จะอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างสมานสามัคคี และปฏิบัติงานได้สำเร็จในประชาคมโลกด้วย ผลการประเมินสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก สะท้อนถึงลักษณะพฤติกรรม ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการคิดของเยาวชนของชาติ ว่าในอนาคตจะมีวิธีการจัดการกับความขัดแย้งได้ดีเพียงใด เป็นตัวบ่งชี้ความสามัคคีปรองดองของชนในชาติและในโลกได้เป็นอย่างดี ผลการประเมินดังกล่าว จะนำไปสู่การปรับปรุง

การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนมีสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก การเตรียมเยาวชนให้มีความสามารถที่จะทำงานและดำเนินชีวิต อย่างประสบความสำเร็จได้ ในทุกสถานการณ์ย่อมหมายถึงความเจริญรุ่งเรืองในอนาคตของประเทศชาติและสังคมโลก

ความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นของโลก หรือต่างวัฒนธรรมอย่างมีวิจารณ์ญาณ และจากมุมมองที่หลากหลายเพื่อให้เข้าใจถึงความแตกต่างที่ส่งผลต่อการรับรู้ การตัดสินใจ แนวคิดของตนเอง และของผู้อื่น และการเข้าใจที่เกี่ยวข้องอย่างเปิดกว้างในท่าทีที่เหมาะสมและสัมพันธ์กับผู้อื่น ที่มีภูมิลำเนาที่แตกต่างกันบนพื้นฐานของความเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

ความฉลาดรู้เรื่องสากลโลก (Global Literacy)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลก ภาษา และวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับโลก และพหุวัฒนธรรมให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิต

ความฉลาดรู้เรื่องสากลโลก เกี่ยวข้องกับมโนทัศน์ของพลโลกศึกษา (Global Citizenship Education) ซึ่งครอบคลุมสาระเรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองและพลโลก รัฐบาลและระบบต่าง ๆ ประวัติศาสตร์และรัฐธรรมนูญ เอกลักษณ์ของชาติ ระบบนิติบัญญัติและกฎหมาย สิทธิมนุษยชนทางการเมืองและทางสังคม หลักการและกระบวนการประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมของพลเมือง ประเด็นเกี่ยวกับพลเมืองศึกษาและโลกศึกษา วิถีทรรศน์สากล และการยอมรับค่านิยมพื้นฐานในแต่ละประเทศ และสังคมโลก รวมทั้งค่านิยมของพลโลกศึกษา ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม

ความฉลาดรู้เรื่องสากลโลก เป็นความเข้าใจในวิธีการจะระบบโลก ระบบความเชื่อมโยงสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ความเป็นไปได้ของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในโลก และเงื่อนไขข้อจำกัดที่ประชาชนประสบอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งความเข้าใจต่อประชาชนจากมุมมองของผู้ที่มาจากบริบทวัฒนธรรม และภาษาที่แตกต่างกัน ตลอดจนความสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มาจากต่างวัฒนธรรมได้

เมื่อ ค.ศ.2018 จี.ฟราย (G. Fry) เสนอกลยุทธ์ในการส่งเสริมและพัฒนาความฉลาดรู้เกี่ยวกับสากลโลก ดังนี้

1. กลยุทธ์ในการพัฒนาความฉลาดรู้ภายในและระหว่างวัฒนธรรม เช่น การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ การอ่านและเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของบุคคลในประเทศต่าง ๆ การศึกษาประวัติของนักวิชาการที่มาจากวัฒนธรรมที่หลากหลาย การชมภาพยนตร์สารคดีเกี่ยวกับบุคคลและวัฒนธรรม สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรมต่าง ๆ งานอดิเรกเกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรม การเรียนรู้ภาษาต่าง ๆ เป็นภาษาต่างประเทศ อย่างน้อย 2 ภาษา การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาเชาวน์ปัญญาทางวัฒนธรรมและอื่น ๆ
2. กลยุทธ์การเรียนรู้วัฒนธรรมอื่น ๆ เช่น การเรียนรู้เกี่ยวกับข้อห้าม(taboo) ในแต่ละวัฒนธรรม การศึกษาสุภาษิตหรือคติพจน์ เรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศึกษาภูมิสังคมวัฒนธรรมของแต่ละท้องที่ เรียนรู้

วิธีการยอมรับนับถือวัฒนธรรมต่างๆ เช่น การแต่งตัวแบบไทย การเขียนภาษาไทย การรู้จักอ่อนน้อม ถ่อมตน การมีส่วนร่วมในการเล่นกีฬาและดนตรีของท้องถิ่น

3. กลยุทธ์ทางภาษา เช่น สามารถออกเสียงชื่อบุคคลและสถานที่สำคัญต่างๆ ได้ถูกต้อง ทำให้เกิดการยอมรับ สามารถเขียนภาษาอื่น ๆ ได้ เรียนรู้ภาษาถิ่น รู้ชื่อและตำแหน่งบุคคลอ้างอิงได้อย่างถูกต้อง เช่น การอ้างอิงชื่อนักวิชาการไทย โดยใช้หลักภาษาไทย คือชื่อต่อด้วยนามสกุล

4. กลยุทธ์การใช้ภาษาเงียบ (Silent language) เช่น การต้อนรับ การสัมผัสภาษาณ์ การมองตา ระยะห่างในการยืน การให้ของขวัญ การแลกเปลี่ยนนามบัตร

ความฉลาดรู้เรื่องสากลโลก ทำให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดีของประเทศและเป็นพลโลกที่ดีของสังคมโลก มีสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก โดยมีความรู้ความเข้าใจในประเด็นปัญหาของโลก และวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย มีทักษะในการคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความสามารถในการทำงาน สนใจ ต่อส่วนรวมและมีส่วนร่วมในกิจการบ้านเมืองในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก และดำเนินชีวิต อย่างประสบความสำเร็จได้ในทุกสถานการณ์ ส่งผลให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองในอนาคตของประเทศชาติและ สังคมโลก ตลอดจนความเข้าใจที่มีต่อสัตว์ ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

สำนึกสากล สำนึกเกี่ยวกับโลก (Global-mindedness, world-mindedness)

ทักษะการมองโลกอย่างลุ่มลึก ด้วยมุมมองที่กว้างไกล ยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีการใส่ใจต่อประเด็นปัญหาของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้ทรัพยากรและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่เห็นว่า ทุกประเทศต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน อยู่ร่วมกันอย่างสันติ และถือว่ามนุษย์ทุกคนในโลกต่างเป็นสมาชิก ของโลก มีหน้าที่สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค

ปี ค.ศ.1993 อี. เจน เฮ็ตต์ (E. Jane Hett) ได้สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสำนึก นานาชาติและความเข้าใจเกี่ยวกับโลก และสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสมาคมวิชาชีพทางเชื้อชาติ และ ศาสนาในอเมริกา จำนวน 9 สัญชาติ วิเคราะห์เนื้อหาและผลการสัมภาษณ์ แล้วสร้างนิยามความสำนึกสากล จากกลุ่มคำสำคัญหลักกลุ่ม คือ 1) การติดต่อสัมพันธ์ของมนุษยชาติ 2) ความหลากหลายทางวัฒนธรรม 3) จริยธรรมในการรับผิดชอบและดูแลรักษาสังแวดล้อม 4) การมุ่งอนาคต และ 5) พฤติกรรมเกี่ยวกับสำนึก สากลหรือนานาชาติ แล้วสรุปว่า สำนึกสากล หมายถึง ทักษะการมองโลกในลักษณะการพิจารณาตนเอง ในฐานะที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคมโลก และมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อโลกในฐานะสมาชิกคนหนึ่ง สำนึก สากลมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความรู้สึกรับผิดชอบต่อ (Responsible) ความหลากหลายทาง วัฒนธรรม (Cultural pluralism) ผลจากการกระทำ (Efficacy) การมองโลกเป็นศูนย์กลาง (Globalcentrism) และการเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน(Interconnectedness)

ปี ค.ศ. 2546 ญักรุภรณ์ หลาวทอง ได้นำกรอบความคิดของสำนักสากลที่เฝ้าเสนอไว้ มาพัฒนา มาตรฐานสากลตามบริบทของสังคมวัฒนธรรมไทย พบว่า สำนักสากลตามบริบทสังคมวัฒนธรรมไทย มีองค์ประกอบ 4 ประการคือ การยอมรับความหลากหลายของวัฒนธรรม การใส่ใจต่อประเด็นปัญหาโลก การพึ่งพาอาศัยและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และการเป็นสมาชิกของพลโลก มาตรฐานที่พัฒนาขึ้นนี้ มีความตรง และความเที่ยงสูง และพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีจากสถาบันอุดมศึกษา จำกัตรีบของรัฐ จำนวน 1,739 คน โดยเฉลี่ยมีสำนักสากลในระดับปานกลาง

สำนักสากลเป็นคุณลักษณะสำคัญของความฉลาดรู้เรื่องความเป็นพลเมือง และสมรรถนะการอยู่ ในสังคมโลก ซึ่งแสดงถึงความเป็นพลเมืองและพลโลกที่มีคุณภาพ ผู้เรียน ทุกระดับจึงควรได้รับการส่งเสริม พัฒนาให้เป็นผู้มีสำนักสากลเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นพลเมืองที่สามารถทำงานและดำเนินชีวิตอย่างประสบ ความสำเร็จได้ในทุกสถานการณ์

แนวทางการเป็นครูของโลก (Teaching as a global teacher)

: บทเรียนจากฮ่องกง (1) การสอนที่เน้นความเป็นพลเมืองตื่นรู้ (Active Citizen) (2) การสอนโดยมุมมองระดับโลก (Teaching with a global perspective) ครูจึงต้องสนใจประเด็นและเหตุการณ์ในระดับท้องถิ่น ประเทศ และประชาคมโลก (3) การท้าทายต่อมายาคติและการเหมารวม สอนให้กล้าท้าทาย กล้าเผชิญ (4) การสานเสวนาและการสืบค้น (Dialogue and Inquiry) (5) การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential learning) และ (6) การทำโครงการหรือประเด็นสำหรับสืบค้น (Project or issue inquiry)

ภาคผนวก 5: รายการเอกสารที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับพลโลกศึกษา



A Human Rights Education Pack

Amnesty International, 2015

ชุดเอกสารนี้รวบรวมกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา จำนวน 5 กิจกรรมที่นำไปสู่จิตสำนึกการเป็นพลโลก การกระทำที่กระทบต่อการดำเนินการในชีวิตประจำวัน

<https://www.amnesty.org/en/documents/act30/2621/2015/en/>

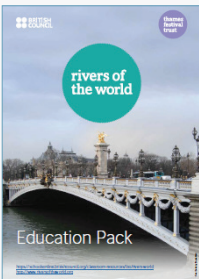


One Voice for All Education Pack

British Council School Online, 2013

ชุดเอกสารนี้ช่วยให้คุณครูได้ทำงานในเรื่องสิทธิ ความรับผิดชอบ และความเป็นธรรมด้วยการสำรวจสิทธิมนุษยชนศึกษาและเด็กเร่ร่อน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจแนวคิดหลักของพลโลก สิทธิสากล และความยุติธรรม

<https://schoolsonline.britishcouncil.org/classroom-resources/list/one-voice-all>



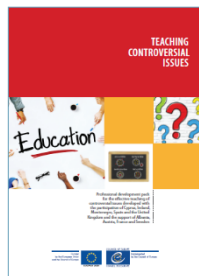
Rivers of the World Education Pack

British Council

แหล่งข้อมูลผลการศึกษาด้วยกิจกรรมข้ามหลักสูตร(cross-curricular) สำหรับนักเรียนอายุ 7-14 ปี ได้รับการออกแบบให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะหลักและกระตุ้นให้ได้สำรวจและไตร่ตรองประเด็นเกี่ยวกับท้องถิ่นและระดับโลก

<https://schoolsonline.britishcouncil.org/classroom-resources/list/rivers-world;>

<http://www.riversoftheworld.org.>

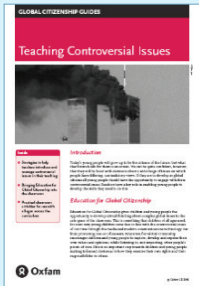


Teaching Controversial Issues: Living with Controversy

Council of Europe, 2014

คู่มือสำหรับการสอนเรื่องที่เป็นประเด็นข้อขัดแย้ง ประกอบด้วยเอกสารกำหนดขอบเขตและกิจกรรมฝึกอบรมที่ส่งเสริมให้ได้ไตร่ตรองตนเอง ใช้ความคิด และลงมือกระทำอย่างรอบคอบ

http://pjp-eu.coe.int/en/web/charter-edc-hre-pilot-projects/teaching-controversial-issues-developing-effective-training-for-teachers-and-school-leaders?p_p_id=2_WAR_kaleodesignerportlet&p_p_lifecycle=0



Global Citizenship Guides: Teaching Controversial Issues

Oxfam, 2006

คู่มือที่ให้สำรวจเกี่ยวกับประเด็นความหมายของประเด็นข้อขัดแย้ง (controversial issues) เหตุผลที่ควรสอนเรื่องนี้ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแนวทางการนำไปสู่การปฏิบัติ

<http://www.oxfam.org.uk/education/teacher-support/tools-and-guides/controversial-issues>



Math, English, Science and Global Citizenship

Oxfam

คำแนะนำและแนวทางในการบูรณาการแนวคิดพลโลกศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ ทั้งคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และวิทยาศาสตร์

<http://www.oxfam.org.uk/education/global-citizenship/global-citizenship-guides>

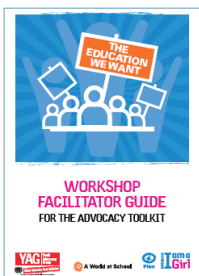


Work that Matters – the Teacher’s Guide to Project-Based Learning

Paul Hamlyn Foundation, 2012

แนวทางสำหรับครูในการออกแบบและจัดการเรียนรู้แบบโครงการสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการจัดแสดง

<http://www.innovationunit.org/wp-content/uploads/2017/04/Work-That-Matters-Teachers-Guide-to-Project-based-Learning.pdf>

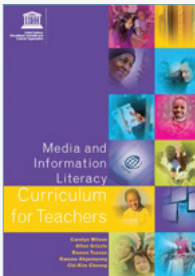


- The Education We Want - An Advocacy Toolkit
- The Education We Want - Workshop Facilitator Guide

Plan International, 2014

ชุดเอกสารที่นำเสนอกิจกรรมประชุมปฏิบัติการสำหรับนักจัดการประชุม และแนวทางการจัดการเรียนรู้ในการสร้างความเข้าใจ วางแผน และสนับสนุนการจัดการศึกษา

https://justice-project.org/wp-content/uploads/2017/07/facilitator_advocacy_toolkit.pdf

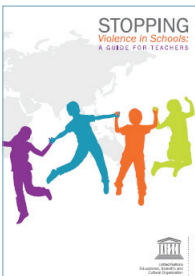


Media and Information Literacy Curriculum for Teachers

UNESCO, 2011

แหล่งข้อมูลที่น่าสนใจรอบความคิดสำหรับให้ครูผู้สอนใช้สอนเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ

<http://unesdoc.unesco.org/images/0019/001929/192971e.pdf>



Stopping Violence in Schools: A Guide for Teachers

UNESCO, 2009

คู่มือที่จะช่วยตรวจสอบความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์สำหรับครูเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงในโรงเรียน

<http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001841/184162e.pdf>

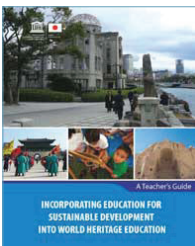


All Together Now! A Whole School Approach to Anti-bullying Practice

Save the Children, 2010

ประสบการณ์การดำเนินการของโรงเรียน 5 แห่ง นำเสนอภาพรวมกลยุทธ์และความคิดริเริ่มที่ดำเนินการสนับสนุนการลดวัฒนธรรมการกลั่นแกล้งกันในโรงเรียน ภาคผนวกมีลิงค์เอกสารและตัวอย่างแบบสอบถามเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและเก็บรวบรวมข้อมูล

<https://resourcecentre.savethechildren.net/pdf/3620.pdf/>

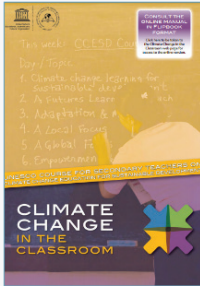


Incorporating Education for Sustainable Development into World Heritage Education – A Teacher's Guide

UNESCO, 2011

เอกสารอ้างอิงสำหรับครูในการศึกษาแหล่งเรียนรู้มรดกโลกและการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อใช้ในการส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหา ด้วยกิจกรรมที่นำโลกเข้าสู่ห้องเรียนและนำห้องเรียนไปสู่สังคม

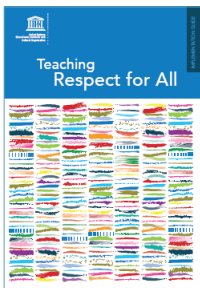
<http://unesdoc.unesco.org/images/0019/001900/190006E.pdf>



Climate Change in the Classroom

UNESCO, 2013

คู่มือสำหรับครูระดับมัธยมศึกษาสำหรับการสอนการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สิทธิมนุษยชน การลดภาวะเสี่ยงจากพิบัติภัย รวมทั้งหลักสูตรอบรมครูจำนวน 6 วัน ประกอบด้วยแผนการดำเนินการ สไลด์นำเสนอ การเตรียมการการศึกษานอกสถานที่ แนวทางการอำนวยความสะดวกและเอกสารประกอบการประชุม <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002197/219752e.pdf>

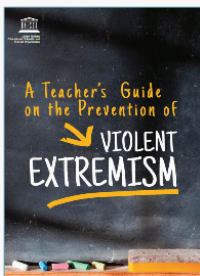


Teaching Respect for All

UNESCO, 2014

เอกสารแนวทางการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ให้ข้อเสนอแนะ คำถามสำหรับการไตร่ตรองสะท้อนตนเอง แนวคิดและตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับการบูรณาการในการเรียนการสอนให้มีความเคารพทุกคน

<http://www.unesco.org/new/en/education/themes/leading-the-international-agenda/human-rights-education/resources/projects/teaching-respect-for-all/>

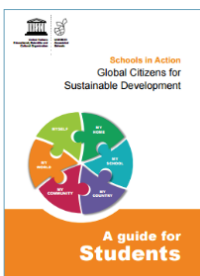


A Teacher's Guide on the Prevention of Violent Extremism

UNESCO, 2016

ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถสืบค้นแนวทางการปฏิบัติในการอภิปรายกับนักเรียนในเรื่องความรุนแรงสุดโต่ง และช่วยนักเรียนในการสร้างสรรค์บรรยากาศของการอยู่ร่วมกัน

<http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002446/244676e.pdf>



Schools in Action, Global Citizens for Sustainable Development – A Guide for Students

UNESCO, 2016

คู่มือแนวทางสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในการเป็นพลเมืองโลกและการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้แนวคิดและแนวทางดำเนินกิจกรรมที่สร้างผลผลิตให้โลกมีสันติภาพและยั่งยืนมากขึ้น <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002463/246352e.pdf>

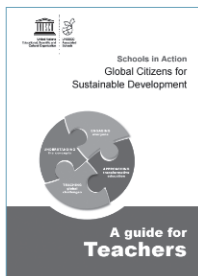


Education for Sustainable Development Goals – Learning Objectives

UNESCO, 2017

สื่อสิ่งพิมพ์ที่ให้ข้อมูลวัตถุประสงค์การเรียนรู้ หัวข้อแนะนำ และกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในแต่ละหัวข้อ และการดำเนินการในการออกแบบหลักสูตร การเรียนรู้และการวางกลยุทธ์ระดับชาติ

<http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002474/247444e.pdf>



Schools in Action, Global Citizens for Sustainable Development – A Guide for Teachers

UNESCO, 2016

แนวทางการจัดการศึกษาเรื่องพลโลกศึกษาและการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับครูผู้สอน ประกอบด้วยแนวคิดและกิจกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความเป็นพลเมืองโลกและผู้ปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

<http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002468/246888e.pdf>



Beyond Access: Toolkit for Integrating Gender-based Violence Prevention and Response into Education Projects

USAID, 2015

สื่อวัสดุสำหรับให้หลักการการจัดการศึกษาที่ใช้หลักฐานเป็นฐาน และแนวทางการเรียนรู้เพื่อป้องกันความรุนแรงทางเพศ

https://www.usaid.gov/sites/default/files/documents/1865/toolkit_for_integrating_gender-based_violence_prevention.pdf



• World's Largest Lesson – Educators Guide Course

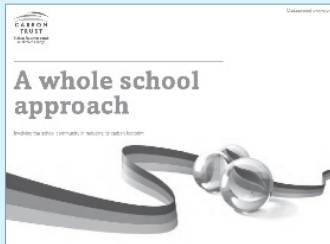
• World's Largest Lesson – Resource page

World's Largest Lesson, 2017

เอกสาร “บทเรียนที่ใหญ่ที่สุดในโลก” แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน นำเสนอสื่อสำหรับนักการศึกษา และสื่อการเรียนรู้

<http://worldslargestlesson.globalgoals.org/teachers-guide/>

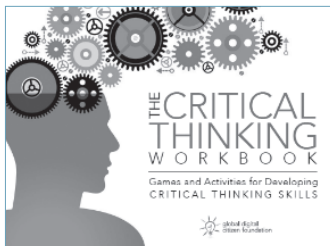
<http://worldslargestlesson.globalgoals.org/#the-goals>



A Whole School Approach

Carbon Trust, 2010

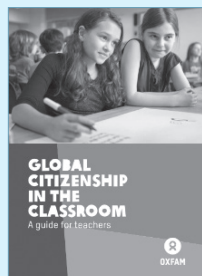
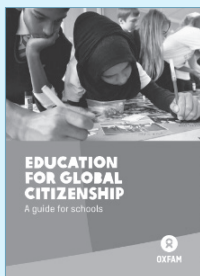
แนวทางการดำเนินการทั้งโรงเรียน (whole school approach) เอกสารที่เน้นไปที่มาตรการต้นทุนต่ำ กระตุ้นให้คนเปลี่ยนแปลงและใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
<http://www.greensuffolk.org/assets/Greenest-County/SchoolEnergy-Guides/A-Whole-School-Approach.pdf>



The Critical Thinking Workbook – Games and Activities for Developing Critical Thinking Skills

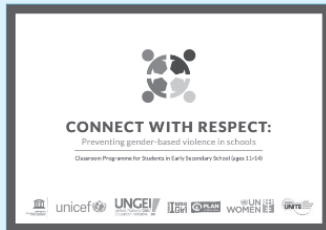
Global Digital Citizen Foundation

หนังสือกิจกรรมที่บรรจุกิจกรรมส่งเสริมการคิดวิจารณ์ฐานที่สนุกและง่าย
<http://www.schrockguide.net/uploads/3/9/2/2/392267/critical-thinking-workbook.pdf>



- Education for Global Citizenship – A Guide for Schools
 - Global Citizenship in the Classroom – A Guide for Teachers
- Oxfam, 2015

แนวทางปฏิบัติและสะท้อนการเรียนรู้ที่สนับสนุนการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกทั้งในด้านหลักสูตรและวิถีชีวิตในโรงเรียน ประกอบด้วยแนวดำเนินการสำหรับโรงเรียนและครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
<http://www.oxfam.org.uk/education/global-citizenship/global-citizenship-guides>



Connect with Respect: Preventing Gender-based Violence in Schools

UNESCO, 2016

เครื่องมือที่ประกอบด้วยแนวทางปฏิบัติสำหรับครูหรือผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับแนวคิดและประเด็นเรื่องการป้องกันความรุนแรงทางเพศในสถานศึกษา และมีโปรแกรมสำหรับครูใช้ฝึกฝนการทำงานกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

<http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002432/243252E.pdf>

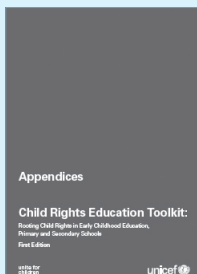
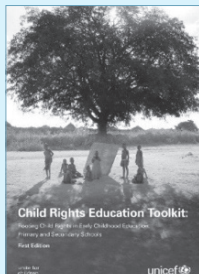


Bringing Data to Life - Statistical Approaches to Real Global Issues

Think Global, 2015

ชุดเครื่องมือเพื่อการสนับสนุนครูและนักเรียนวิชาคณิตศาสตร์และภูมิศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาให้มีส่วนร่วมในปัญหาในระดับโลก ประกอบด้วยแผนการสอน โปรแกรมนำเสนอ และใบงานสำหรับนักเรียน

<https://globaldimension.org.uk/resource/bringing-data-to-life/>



Child Rights Education Toolkit: Rooting Child Rights in Early Childhood Education, Primary and Secondary Schools

- Main toolkit
- Appendices

UNICEF, 2014

เอกสารที่ให้ข้อมูลจัดการเรียนรู้เรื่องสิทธิเด็กสำหรับนักเรียนในระดับการศึกษาปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา เอกสารแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ แนวทางการจัดการเรียนรู้และภาคผนวก

<https://www.unicef.org/media/63081/file/UNICEF-Child-Rights-Education-Toolkit.pdf>

https://resourcecentre.savethechildren.net/pdf/unicef_cre_toolkit_appendices_final_web_version170414.pdf

แนวคิดความเป็นพลเมืองโลก วิพากษ์ความเชื่อที่ว่า พลเมืองจะต้องผูกติดกับความเป็นชาติและวัฒนธรรมชาติที่ตนสังกัดเพียงหนึ่งเดียว ซึ่งตีกรอบความเป็นพลเมืองไว้คับแคบและกีดกันกลุ่มคนที่มีเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรมอันแตกต่างหลากหลายออกจากความเป็นพลเมือง แนวคิดความเป็นพลเมืองโลกตระหนักถึงความเชื่อมโยงและการพึ่งพาอาศัยกันในระดับโลก และมีจิตสำนึกร่วมถึงปัญหาในระดับโลก เช่น ปัญหาโลกร้อน พลเมืองที่อาศัยในสังคมโลกจึงต้องมีความสามารถและความเข้าใจในระดับโลก ตัวอย่างเช่น ความสามารถในการเชื่อมโยงปรากฏการณ์ระหว่างท้องถิ่นกับโลก และทักษะการทำงานร่วมกับผู้คนที่มีความแตกต่างทั้งในเชิงภาษา วัฒนธรรม และเชื้อชาติ

พลโลกศึกษามุ่งหวังเพื่อการเปลี่ยนแปลง ด้วยการสร้างความรู้ทักษะ
เจตคติและค่านิยม เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในโลกที่เป็นของทุกคน
มีความยุติธรรม และมีสันติภาพเพิ่มมากขึ้น เอกสารเรื่อง “พลโลก
ศึกษา: หัวเรื่องและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (Global Citizenship
Education: Topics and Objectives)” เป็นเอกสารแนวทาง
ด้านครุศึกษาเกี่ยวกับพลโลกศึกษาฉบับแรกของ UNESCO ที่ให้
ข้อเสนอแนะในการแปลงแนวคิดเรื่องพลโลกศึกษาไปสู่การปฏิบัติ
ที่มีช่วงอายุและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ในลักษณะที่สามารถนำไป
ปรับให้เข้ากับบริบทของท้องถิ่นได้ มีเป้าหมายให้เป็นแหล่งข้อมูล
สำหรับนักการศึกษา นักพัฒนาหลักสูตร นักฝึกอบรม และผู้กำหนด
นโยบาย รวมทั้งเป็นประโยชน์แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงาน
ด้านการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

โปรดติดต่อ : gced@unesco.org

หรือเยี่ยมชมเว็บไซต์: <http://www.unesco.org/new/en/global-citizenship-education>

โดยการสนับสนุนจาก



Education
Sector



APCEIU

Asia-Pacific Centre of
Education for International Understanding
under the auspices of UNESCO

유네스코 아시아태평양 국제이해교육원